

Pärast siseminister Hanno Pevkuri sissejuhatust sai Tõnis Blank oma tegemistest põgusalt ka ise rääkida ja küsimustele vastata.

Tõnis Blank sai ROL-i toetuse maavanema ametikohale asumiseks

Katri Reinsalu

Eile tutvustas siseminister Hanno Pevkur Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) täiskogul omavalitsusjuhtidele maavanema kandidaati. Põhjalikku tutvustamist kandidaat ei vajanud, sest tegemist on Kehtna vallavolikogu aseesimehe, ROL-i liikme ja endise maavanema Tõnis Blankiga.

Pevkur ütleski, et tema seadusjärgne ülesanne on maavanema

kandidaati tutvustada, kuid sel korral on see üsna lihtne. Ta kirjeldas Blanki kui elus mit-

mel erineval positsioonil olnud meest. Blank on tegutsenud nii põllumajanduse kui ka riigi juhtimise valdkonnas.

Siseminister ütles, et ootab sellele ametikohale asuvalt inimeselt esiteks head suhtlust ja koostööd omavalitsuste juhtidega. Maakonna tasakaalukaks arenguks on see ilmtingimata vajalik. Teiseks ootab ta, et uus maavanem võtaks juhtrolli piirkonna konkurentsivõime tugevdamiseks ettenähtud summade töösse panemisel.

Siseminister toonitas, et hääletamine ja omavalitsusjuhtide arvamus on hea tagasiside nii kandidaadile kui ka talle endale. Pevkuri seisukoht oli, et oma arvamuse väljaütlemine on parem kui selle mitteväljaütlemine.

Hääletamise vajalikkuse küsimusel peatuti pikemalt. Käru vallavanem Elari Hiis ütles otse välja, et tema arvates ei peaks ROL selles küsimuses hääletama, sest hääletuse tulemusest ei sõltu tegelikult midagi.

Lk 3

Kohila vald loosis
elanike vahel
välja tuhat eurot. Lk 3

Uus katlamaja alandab
Märjamaal sooja hinda. Lk 7

Külakeskustele toetuste
jagamine muutub
rangemaks. Lk 5

Aleksandra Ilves:
"Muusika
teeb mind
õnnelikuks!"

Lk 12 ja 13

"Hullumeelsus" ehk
treening tugevatele
Lk 32

Koduloolane

Kodulooline kogumik
„Kohila kooli ajaraamat.
Koolilood“. Lk 16 ja 17

Juhtkiri

Head uut aastat, head inimesed!

Raplamaa Sõnumid alustab oma 23. aastakäiku. Ees on järjekordne põnev ja ettearvamatult aasta, mille sündmustest olemegi juba hakanud kildhaaval koguma ühte järjekordset osakest meie kõigi ühisest elust, et see siis aasta lõppedes kokkupakituna tulevaste põlvete tarbeks kõrvale panna. Aja talletamine on tegelikult oluline osa meie kõigi ühisest missioonist.

Nõnda polegi maakonna ajakirjanikud mitte ainult kohalikest sündmustest uudiste loojad, vaid ka kohalikud kroonikakirjutajad. Kui lehe varasemaid aastakäike lapata, saab eriti selgeks, kui tähtis on just see pool meie tegevuses – polegi ju eriti teisi võimalusi peale maakondliku väljaande ajas tagasi vaadata.

Aeg on kui hea vein, mis tahab laagerdumiseks aastaid. Tegelikult saamegi ju oma tegemiste tõelise kaalu teada ikka alles mõne aja pärast, kui selgub, kas tänastel ettevõtmistel on jõudu edasi kesta või on nad särava lendtäheena alustanud siiski õige pea juba kustunud. Kuid antud hetkel pole mitte see oluline, tähtis on, et sündmused oleksid täieliku unustuse eest kaitstud.

Tegelikult ei ole ajas rohkem või vähem tähtsaid sündmusi, kõik nad on omavahel nähtavate või nähtamatute niitidega seotud, on üksteisest sõltuvad ja üksteist mõjutavad. Nõnda ongi, et see, millest õigel ajal pole räägitud, mida pole üles tähendatud, on mõne aja pärast olematuks muutunud – pole lihtsalt võimalik mäletada asju, millest ei ole jälgi jäänud.

On öeldud, et ajaleht on nagu aja konserv, mis säilitab seistes erilise hetke fluidumi – aja võlu kannab edasi keel, milles just tol hetkel väljenduti. Selline võime on ajalehel.

Maakonna arenguloo talletamine ei ole ainult ajakirjanike teene. See käib käsikäes paljude inimestega, kes jagavad ajakirjanikele informatsiooni, annavad meie kirjutatule tagasisidet, täiendavad sõnumit. Nõnda on ajaleht, mis saab aja möödudes uudiste ja teadete kandjast maakonna kroonikaks, väga paljude inimeste ühislooming. Me kõik, nii uudiste jagajad, nende lugejad, aga ka edasirääkijad, oleme mälu loomise protsessis aktiivselt tegevad. Sellepärast õnnitlegemgi üksteist ühe järjekordse aasta õnneliku kokkukorjamise ja uue saagi kogumise alguse puhul.

Nõnda siis – head uut, teguderohket aastat, mis aja minnes võiks kuidagi eriliselt särada varem olnute kõrval!

Südamelt ära

Head raplamaalased, Raplamaa Omavalitsuste Liit soovib õnne ja tervist teie kodudesse

Margus Jaanson, ROL-i juhatuse esimees

Sissejuhatuseks tuleb ära rääkida, mis on Raplamaa Omavalitsuste Liit (ROL) ja millisena paistab Rapla maakond, mida on nimetatud ka veidraks moodustiseks, millel ei ole ajaloolist tausta ega järjepidevust, ROL-i vaatenurgast.

Raplamaa Omavalitsuste Liit koondab kümnet oma-äolist omavalitsust ja on tegutsenud juba üle 20 aasta. Olles viimased üheksa aastat ROL-i tegevustega hästi kursis, võin kinnitada, et liitu kuuluvate valdade kaudu on Raplamaal nii ajalooline kui ka ruumiline identiteet olemas.

Seega ei räägi me täna enam moodustisest, me oleme tegevusruumi valinud ja aktsepteerime seda. Me moodustame organisatsiooni ja ettevõtteid, klubisid ja seltsinguid – ikka kindlate eesmärkide nimel. ROL on meie ühine organisatsioon, kuhu kuuludes oled võrdne kõigi teistega ning tajud õlatunnet ja lugupidamist.

Me oleme jõudnud oma riigi arengutes etappi, kus üha enam vajame suuremat ja avaramat vaadet, informatsiooni naabrite tegevustest, trendidest ja võimalustest, et mitte leiutada jalgratast, vaid panustada arengutesse optimaalses mahu maksimaalset tulemust lootes.

Möödunud aastal oli ROL-i

Me peame suutma naabritega oma mõtteid jagada ja tegevusi kooskõlastada.

laual mitu suurt teemat: Rail Baltic, Rapla haigla tulevik (kuulub hetkel omavalitsustele), riigigümnaasiumi arutelu ehk haridusreform tervikuna, rääkimata riigireformi kavast, mis sai alguse just ROL-i kõigi kümne omavalitsuse poolt Riigikogu liikmetele ja siseministriumile esitatud

valupunktidest. Loetelu näitab, et valdkonnad on meie tuleviku jaoks üliolulised ja tähtis on lahendusi otsida koos. Siiani on see ka edukalt õnnestunud.

Järgneval Euroopa Liidu eelarveperioodil, kus erinevate valdkondade vahel tuleb vahendeid jagada ja otsuseid teha, peame vaatama oma õuelt kaugemale ja suutma mõelda riigimehelikult, et ei juhtuks nii, et mõtlematult „betooni investeerides“ pane- me meie inimesed seda aasta- kümneteks kinni maksma!

Me peame suutma naabritega oma mõtteid jagada ja tegevusi kooskõlastada. Kuigi esmalt tundub see võõras, on vaja piirid ületada ja kainelt kalkuleerida, et meie elanikele vajalikud teenused oleks tagatud ja me suudaks enam investeerida inimestesse.

Tuleviku võti on koostöö, olenemata sellest, kui palju omavalitsusi saab tulevikus maakonnas olla. Me vajame täna aktiivset omavahelist suhtlemist ja kodanikepoolset tunnetust, millises ruumis me kõige paremini tulevikule vastu suudame minna.

Õnnelikku uut aastat ja kainet meelt meie tegudes!

Küsitlus

Milline on teie suhe muusikaga?

Velvo, rekkajuht: Kui on võimalus, siis kuulan. Igal pool. Kunagi ostsin kitarri, proovin mängida.

Olev, müügiesindaja: Kuulan vahel. Kõige enam autos. Kitarri natuke mängin iseendale.

Kalju, talunik: Kuulan kodus, autos. Kui juhtub mõni hea kontsert olemas, siis lähen.

Alice, õpilane: Kirjutan ise, mängin klaverit. Olen ka bändis taustalaulja. Olen täielik muusikainimene.

Anne, vallavanem: Sain osaleda laulupeol. Eelmise aasta tippsündmus. Kuulan klassikalist muusikat. Muusika teeb ju rõõmu.

Kristjan, kasvataja: Isiklik suhe. Natuke mängin kitarri, laulan oma laule. Käin kontsertidel elamusi korjamas.

Küsis Stina Andok
Pildistas Jaak Kadarik

Ajaleht 60 aastat tagasi

Puudused Kehtna lasteaias

Ühistöö 6. jaanuaril 1955: „Kehtna lasteaias on ruumid tihti kütmata, samuti ei saabu hommikuti õigeks ajaks tööle kasvataja. Laste emad on KEEB-keskkooli ametiühingukomitee ja naiskomisjoni kaudu lasteaia juhataja tähelepanu nendele puudustele juhtinud, kuid olukord pole paranenud. Lasteaia esineb juhtumeid, et kasvataja tarvitab väär karistamisviise, nagu laste kinnipanemine söögiajaks külma koridori jne.

Lastevanemad nõuavad tungivalt, et need puudused Kehtna lasteaia kõrvaldataks.“

Põllumajandusele anti köietuskette ja trenge

Samast lehest oli lugeda, et Rapla rajooni TK tööstuskombinaat täitis igakuulised tootmisplaanid: „Loodud on

uued töökojad ja eriliselt on laiendatud tootmist laiatarbekaupade osas. Põllumajandusele anti möödunud aastal köietuskette ja trenge. Uue tootena hakatakse tööstuskombinaadis valmistama valge glasuuriga ahjupotte, millised on praegu katsetamisel.“

Piimatoodang tõusis

11. jaanuaril on sama leht uhkusega teatanud: „„Võidu“ kolhoosis viiakse edukalt läbi ühiskarja ületalvepidamist. Ühismajandis on asutud söötade aurutamisele. Selleks kasutatakse kohalikust meiereist saadavat auru. Alati on loomade ees värske okas-sööt. Farmitöötajate innustajateks on kommunistlikud noored, eesotsas zootehnik sm Näksiga. Piimatoodang on ühismajandis võrreldes möödunud aastaga tunduvalt tõusnud.“

Päevapilt

Tõeline talv on lõpuks jõudnud ka Raplamaale, kuid kauaks?

Tekst ja foto: Siim Solman

Kohila vald loosis elanike vahel välja tuhat eurot

Siim Jõgis

Esmaspäeval, 5. jaanuaril jõudis lõpule Kohila valla kampaania “Tule päriselt Kohila valla elanikuks”. Selle raames loositi seniste ja uute vallaelanike vahel välja tuhat eurot.

Kohila valla aasta vanaema Zinaida Märk tõmbas loosikorvist välja numbrid, mis vastasid kümne inimese nimedele, kellest igaüks võitis sada eurot.

Loosimine toimus kahes kategoorias. Nendest esimene kandis nime “Oled päriselt”. Selles osalesid kõik Kohila valla täisealised elanikud, keda eelmise aasta lõpu seisuga oli 5419. Kokku on Kohila valda sisse kirjutatud 6898 inimest, ent alaealised loosimisest osa ei võtnud.

“Oled päriselt” kategoorias võitsid vallalt sada eurot Arno Mereküla, Margus Nurme, Galina Liibek, Liisa Lanki, Riina Toom, Anne Utšenikova ja Anu Soo.

Teise kategooria “Tulid päriselt” moodustasid need Kohila valla elanikud, kes kirjutasid end valda sisse vahemikus 20. november kuni 31. detsember. Neid inimesi oli kokku 46. Sarnaselt esimese kategooriaga ei osalenud ka selles alaealised. Seetõttu läksid loosikorvi 38 inimese

Fortuuna roll usaldati Kohila valla aasta vanaemale Zinaida Märkile. Teda assisteerib vallavanem Heiki Hepner.

Foto: JAAK KADARIK

nimed. Uutest elanikest said vallalt sada eurot Nelli Kerde, Sirje Mett ja Kadri Roosimägi. “Tulid päriselt” kategoorias osalejad kuulusid ka esimesse kategooriasse ning oleksid võinud teoreetiliselt võita kaks korda. Kõik loosiga sada eurot võitnud inimesed saavad selle summa puhtalt kätte. Maksud tasub vald.

Kohila vallavanema Heiki Hepneri sõnul oli selle aktsiooni puhul tegemist tänuavaldusega nendele, kes on Kohila valda end varem sisse kirjutanud või tegid seda eelmise

aasta lõpus. Kampaaniaga sai vald 46 uut sissekirjutust, mis ei ole vallavanema sõnul väga palju - kõigest kümme protsenti nendest, kes hinnanguliselt elavad Kohila vallas, ent ei ole end sisse kirjutanud.

2013. aastal sai Kohila vald iga oma elaniku pealt maksutulu keskmiselt 590 eurot. Eelmise aasta 11 kuuga oli sama number 580. Aasta lõpuks kerkis see vallavanema sõnul tõenäoliselt 630 peale. Lihtne arvutus näitab, et kui kõik Kohila vallas elavad inimesed end sinna ka sisse kirjutaks,

tähendaks see vallale enam kui 300 000 eurot lisatulu. “See oleks väga suur summa,” ütles vallavanem Hepner.

Võrreldes 2013. aastaga langes eelmisel aastal Kohila valla ametlike elanike arv kaheksa võrra. Eelmise aasta lõpu seisuga oli neid 6898. Hepneri sõnul oli eesmärk jääda nulli, sest suvel tekkis suur langus. Aasta teine pool sujus see-eest tõusujoones. Kohila vald ei loosunud oma elanike vahel auhindu välja esimest korda, kuid see aktsioon jäi mitu aastat vahele.

Tõnis Blank sai ROL-i toetuse maavanema ametikohale asumiseks

(Algus 1. lk)

Ühtlasi kinnitas ta, et kui sellest tõesti tulemus sõltuks, siis hääletaks ilmselt kõik Tõnis Blanki poolt, sest ta on hea mees, kes on tõestanud, et saab sel ametikohal hakkama. Moe pärast kooskõlastamisel Hiis aga eesmärki ei näinud.

Paljudel ROL-i liikmetel on ikka veel meele eelmine maavanema valimine, kui 18 vastuhäält ei muutnud midagi. Hiisi seisukohta toetas seetõttu avalikult ka Järvakandi vallavanem Mart Järvik ning tegi ministriile ettepaneku seadust muuta.

Juuru vallavolikogu esimees Sirje Endre väljendas aga vastupidist seisukohta. Tema sõnul on informatsiooni omamine tänapäeva maailmas väga oluline. Avaliku hääletuse tulemusel saab ka maavanema kandidaat informatsiooni, milline tema positsioon on.

Sirje Endre küsis kandidaadilt, kas tema arvates tuleks taastada regionaalministri koht. Blank vastas, et üks mees seda tööd teha ei suudaks ning selles valdkonnas on siiski koostööd vaja.

Rapla vallavanem Ilvi Pere tundis huvi, millistest tegevustest Tõnis Blank maavanemana loobuda plaanib. Loomulikult tuleb loobuda nii Kehtna vallavolikogu kohast kui ka ROL-i liikmeks olemisest. Muude

tegevuste kohta ütles Blank, et osa neist on sesoonsed ning ei võta nii palju aega. Nende tegevuste kohta, millega tal soov jätkata, kirjutab ta siseministrile kirja, kes siis annab kas nõusoleku või mitte.

ROL-i tegevdirektor Silvi Ojamuru tundis huvi, kui palju omavalitsusi võiks Blanki hinnangul viie aasta pärast alles olla. Sellele vastas Blank, et paljalt piiride nihutamine ja suurendamine probleeme ei lahenda. Asi on mõtteviisis ning tuleb leida konsensus.

13 poolthäälega otsustati avaliku hääletuse kasuks. Vigala valla esindus paraku täiskogul osaleda ei saanud, kuid saatis oma digitaalselt allkirjastatud otsuse Tõnis Blanki toetada. Koosolekult puudus ka Kärü vallavolikogu esimees Paul Sepp.

Kohal olnud 17 liikmest 13 hääletas Tõnis Blanki poolt. Erapooletuks jäi ROL-i esimees Margus Jaanson, kes ütles, et see ei ole seotud kandidaadi sobivusega, vaid on protestiks protseduuri vastu. Hääletamisest ei võtnud peale Tõnis Blanki enda osa ka Villu Karu ja Elari Hiis.

Seega otsustas ROL toetada Tõnis Blanki esitamist tegevustest Tõnis Blank maavanemana ametikohale. Siseminister teatas, et suurima tõenäosusega kinnitatakse see otsus 22. jaanuaril toimival valitsuse istungil.

IRL ja EKRE on ka oma kandidaatide nimekirjad avalikustanud

Raplamaa Sõnumid

Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) esinumber Harju- ja Raplamaa valimisringkonnas on peaministriks kandidaat Juhhan Parts. Talle järgnevad Marko Mikhelson, Andrus Saare, Tiina Kangro, Aivar Riisalu, Lauri Vahtre, Mari-Ann Kelam, Kaupo Rätsep, Andres Laisk, Kadri Tillmann, Tiit Leier, Jan Trei, Priit Põldmäe, Andres Kaarmann, Reet Roos ja Toomas Tõniste.

Raplamaa poliitikuid on nimekirjas kaks. Kolmandal kohal on Riigikogu liige Andrus Saare ja 11. endine maavanem Tiit Leier. Tinglikult võiks Raplamaaga seotuks pidada ka Aivar Riisalut (ikkagi juurtega Raplamaalt) ja Lauri

Vahtret, kellel on maakodu Raikküla vallas.

EKRE (Eesti Konservatiivne Rahvaerakond) on Harju- ja Raplamaa valimisringkonnas välja pannud oma kõige pikema nimekirja. Esinumber on Saue linnapea Henn Põlluaas, järgnevad Siim Pohlak, Mart Järvik, Paul Puustusmaa, Jüri Derkun, Rene Kokk, Kai Rimmel, Heino Lõiveke, Lauri Lasimer, Rein Koch, Olavi Tutt, Olav Kruus, Toivo Kirts, Mati Raud, Taavi Tapu, Maido Pajo.

Järvakandi vallavanem Mart Järvik on suhteliselt kõrgel 3. kohal (üldnimekirjas 18.). Nimekirja teiseks numbriks (üldnimekirjas 19.) on Siim Pohlak, kes ka kaudselt Tre Raadio kaudu Raplamaaga seotud.

Kohila koolituskeskus astub muusikakoolide liitu

Reet Saar

Kohila vallavolikogu kiitis 30. detsembri istungil heaks Kohila koolituskeskuse soovi astuda Eesti Muusikakoolide Liitu (EML). Liidu juhatus kinnitab avalduse oma selle nädala koosolekul.

Eesti Muusikakoolide Liit on mittetulundusühing, mis ühendab 85 muusika- ja kunstikooli üle kogu Eestimaa. Mõne päeva pärast on seal üks liige rohkem. Rapla maakonnast kuuluvad EML-i Rapla muusikakool, Kaiu muusikakool, Kehtna kunstide kool, Eduard Vilde Juuru kooli huvikool ning Märjamaa muusika- ja kunstikool.

Kohila koolituskeskus.

„Liidu kaudu on hea esinimisvõimaluste ja festivalide kohta infot saada,“ tõi Kohila koolituskeskuse juhataja Reet Aro välja ühe olulise asjaolu.

Märjamaa muusika- ja kunstikooli direktor Maiu Linnamägi lisas, et ennekõike tähendab liit ühte tsunfti kuulumist ning EML esindab oma liik-

meid läbirääkimistes riigiga. Aga liidu raames toimub ka erialaõpetajate koolitus, saab soetada õppematerjale soodushinnaga ja korraldatakse muusikaõpilaste konkursse.

Kohila koolituskeskuse muusikakoolis saab õppida kaheksat instrumenti: klaverit, viiulit, akordionit, trompetit, trombooni, metsasarve, kitarri ja löökpille. Kunstikoolis on võimalik õppida kunsti, keraamikat ja metalli. Koolis on praegu 135 õpilast, neist muusikaõpilasi on 80 ringis.

Kunstikoolide huve väljendab ja nende omavahelist läbikäimist edendab Kunstikoolide Esinduskogu, mis asutati 2002. aasta novembris Märjamaal. Sel reedel saadakse Tartus kokku.

Politseiteated

Kohila vald

31. detsembril ajavahemikul kell 6–15.30 murti Aespa alevikus Kāo teel sisse eramusse ja varastati sülearvuti HP Presario. Kahju on 329 eurot.

Märjamaa vald

30. detsembril kella 13.20 paiku võeti omavoliliselt Vanamõisa külas talu hoovist originaalvõtmeid kasutades sõiduauto ning lahkuti talu territooriumilt. Sõiduk leiti lukustatuna ning kahjustamata kella 15 paiku talust umbes 1,5 km kauguselt.

Raikküla vald

1. jaanuaril kella 18.30 paiku löödi Raikkülas Keskuse tänaval maja trepikojas 30-aastast meest. Politsei pidas teo toimepanemises kahtlustatavana kinni 41-aastase mehe.

Rapla vald

1. jaanuaril kella 6 paiku löödi Raplas Tallinna maanteel 35-aastast meest. Politsei pidas teo toimepanemises kahtlustatavana kinni 30-aastase mehe.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Kohila vald

1. jaanuaril kell 19.59 said päästjad teate, et Kohilas Vabaduse tänaval lõi maja korstnast leegi välja. Päästjad kontrollisid maja termokaameraga üle ning tegid kindlaks, et ohtu ei ole.

Käru vald

2. jaanuaril kell 12.38 said päästjad teate tahmapõlengust Kärus Lao tänaval. Päästjate saabudes oli tahmapõleng korstnajas kustunud.

Märjamaa vald

29. detsembril kell 12.41 said päästjad teate tahmapõlengust Märjamaal Ristiku tänaval. Päästjad kustutasid põlengu.

30. detsembril kell 13.04 kutsuti päästjad Sipa külla, kus teataja sõnul lõi talumaja korstnast välja leek ning tuli paksu suitsu. Päästjad selgitasid välja, et tegemist oli tahmapõlenguga ning kustutasid selle.

Rapla vald

2. jaanuaril kell 5.45 kutsuti päästjad Purila külla Uuele tänavale, kus kortermaja esimese korruse korteris oli korstnas tahmapõleng. Päästjad kustutasid põlengu ning tuulutasid korterid.

Kehtna vald

3. jaanuaril kell 22.11 said päästjad väljakutse Kumma külla, kus teataja sõnul põles saun. Päästjate saabudes selgus, et põles 5x8 meetri suurune saunahoone, mille rookatus oli sisse langenud. Tulekahju lokaliseeriti kell 23.17 ning kustutati 23.39.

Lääne päästkeskus

HG Kurre Grupp täiendas bussiparki

Siim Jõgis

Raplas ja Haapsalus tegutsev transpordifirma HG Kurre Grupp täiendas detsembris oma bussiparki. Nüüdsest on neil kokku kaheksa bussi. Kolm viimati saadud bussi on Scania Irizar PB-d. Kõige hiljutisem neist on Rapla linnapilti täiendanud detsembri algusest saati.

HG Kurre Grupp pakub transporditeenust Rapla maakonna koolidele, huviringidele ja teistele gruppidele. Vajadusel on tulnud vedada ka TYCO Rapla korvpallimeeskonda. Näiteks käesoleva hooaja alguses, kui Rapla meeskond mängis Tartus kohaliku Rockiga ning võitis. Tartu Ülikool/Rock oli muide ainuke Eesti kõrgliiga meeskond, keda TYCO Rapla enne seda kohtumist ei olnud suutnud võita.

Kõik uuemad HG Kurre Grupi bussid vastavad heitgaasi standardile Euro 4. See tähendab, et need bussid mahuvad heitgaaside puhtuse poolest Euroopa Liidu määratletud piiridesse. Euro 4 on kõige madalam standard, millega võib veel Euroopa suurlinnades, näiteks Stockholmis, sõita.

Ettevõtte ajalugu ulatub 2005. aastasse. HG Kurre Gru-

Transpordifirma HG Kurre Grupp kolm viimati saadud bussi on Scania Irizar PB-d.

Foto: SIIM SOLMAN

pi juhatuse liige Gunnar Kure rääkis, et kuna toona oli buumiaeg, siis väga ei süvenetud, milliseid busse osteti, ning praeguseks on need sisuliselt vanaraud.

“Oleme ringiga jõudnud sinna, kus tahame oma busse uuendada,” rääkis ta. Üheks uuenduseks on see, et uute busside kõikidel istmetel on turvavööd. Näiteks Alu laste-aed-alkool tellib Kure sõnul alati selliseid busse, kus igal istmel saab end turvavööga kinnitada.

“Meile on turvavööd igal istmel olulised, sest turukonkurentsis saame seda kasutada oma eelisena,” ütles ta. Kure sõnul on bussitranspordi konkurents päris tihe. “Raske on pakkuda paremat bussi, kui tellija on hinnatundlik,” sõnas Kure. Ometi on see tema plaan. “Tahame jõuda sinna, et bussidel tekib uus kvalitatiivne tasand – et sama hinnaga saaks parema bussi,” rääkis Kure.

Oktoobri lõpus vedas Gunnar Kure oma bussiga üliõpila-

si, kes osalesid projektis “Start Up Bus”, Viini. Tegemist oli üritusega, kus kaheksa bussi hakkasid Euroopa eri linnadest sõitma Austria pealinna poole. Sõidu ajal tegelesid reisijad mobiilirakenduste loomisega ning pärast sihtpunkti jõudmist selgitati välja parim rakendus, mis loodi teel Viini. Eesti võttis sellest projektist osa esmakordselt. Reisijate hulgas olid Tartu Ülikooli üliõpilased, enamik neist välistudengid.

Praegu veel HG Kurre Grupi

bussides pidevat internetti ei ole, aga selle sündmuse jaoks sponsorid selle ajutiselt paigaldasid. Mugavust lisasid lauad, mis asetsevad bussi tagumises osas. Istmeid on selles bussis kokku 44, millest 16 asuvad laudade taga.

Uutes bussides on sees ka elektrivool. Iga kahe istme kohta on üks pistik. Kure ütles, et plaanis on teha nii, et iga istme kohta oleks pistik. Lisaks on plaanis paigaldada bussidesse püsiv traadita internet.

Politsei otsib Märjamaal toimunud liiklusõnnetuse pealtnägijaid

Kaja Grak,

politsei- ja piirivalveamet

2. jaanuaril kella 23 paiku sõitis seni kindlaks tegemata sõiduk Märjamaa alevis Pärnu maantee ja Kasti tee ristmiku läheduses otsa jalakäijale ja lahkus sündmuskohalt. Liiklusõnnetuse tagajärjel sai vigastada 46-aastane naine, keda juhuslik mööduja märkas ja kutsus talle kiirabi. Naine toimetati haiglasse.

Liiklusõnnetuse täpsemate asjaolude väljaselgitamiseks palub politsei liiklusõnnetuse pealtnägijatel võtta ühendust telefonil 489 2933 või politsei lühinumbril 110. Eelkõige ootame, et kontakti võtaks õnnetuses osalenud sõiduki juht.

Uusaastaööl süttis Vigala jõel parvemaja

Siim Jõgis

Uue aasta esimestel tundidel, kell 5.48 said päästjad väljakutse Raikküla valda Tamme külla, kus teataja sõnul tuli parve peale ehitatud kahekordsest hoonest suitsu.

Tegemist oli ettevõtte OÜ Parvematkad suure parvemajaga, mis sõidab Vigala jõel. Ettevõtte omanik Alar Tool ütles, et ta oli parvemaja aastavahetuseks välja rentinud. Tema sõnul ei olnud tegemist tulekahjuga, vaid lihtsalt kärssamisega, mille põhjustas ahju liiga pikk ja intensiivne kütmine.

“Ahi oli selleks ajaks olnud sees neliteist tundi järjest,” ütles Alar Tool. Parvemajaga midagi tõsist ei juhtunud ning ettevõtte jätkab teenuse pakkumist.

Lääne päästkeskuse pressiesindaja Kristi Kaisi sõnul selgitasid päästjad sündmuskohal välja, et saunas oli liikumise tagajärjel kerise juurest läinud põlema sein. Õnnetuse hetkel oli majas ka inimesi, aga Alar Tool ei osanud öelda, kui palju neid seal olla võis. Päästjad evakueerisid majas olnud inimesed, põleng lokaliseeriti kell 6.33 ning kell 6.42 tulekahju likvideeriti. Päästjad kontrollisid maja termokaameraga üle ning ohtu ei leitud.

Edasine kütmine keelati päästjate poolt ära, kuid inimesed lubati tagasi hoonesse.

Eesti Post loobub Piletimaailmast

Mariliis Vest

Eesti Post ehk Omniva loobub täielikult Piletimaailma teenuse vahendamisest ning kogu Eesti müügipunktid saavad omale uued omanikud.

Rapla Piletimaailma võtab üle Rapla keskraamatukogu. Raamatukogu juhataja Öie Paaslepa sõnul on Piletimaailm nendega tõesti ühendust võtnud ja teinud ka esialgse pakkumise, kuid lepingule veel alla ei ole kirjutatud ning suuremaid täpsustusi tehtud ei ole.

„Raamatukogu on ainult sellepärast nõus lisakohustust võtma, et Raplasse jääks Piletimaailma piletite ostmise võimalus,“ selgitas Paaslepp tehtud otsust.

Omniva kommunikatsioonispetsalisti Erki Varma sõnul lõpetab Eesti Post koostöölepingu Piletimaailmaga 1. veebruaril 2015 kõikides Eesti postkontorites. „Meie peamiseks eesmärgiks on osutada inimestele kvaliteetset ja kättesaadavat postiteenust, sellele soovimegi senisest rohkem keskenduda,“ selgitas Varma.

Külakeskustele toetuste jagamine muutub rangemaks

Haldi Ellam

Siiani pidid PRIA kaudu makstavat Leaderi toetust saanud külakeskused olema sihtotstarbelises kasutuses vähemalt 5 aastat, uue strateegia kohaselt peavad uued ehitatavad külakeskused toetuse saamiseks kajastuma ka kohaliku omavalitsuse arengukavas, mis peaks tagama objektide kasutamise pikkadeks aastateks.

„Euroopa Komisjoni uue perioodi maaelu arengutoetuste määruses 13035/2013 on selliste avalike objektide ehitamise projektide toetamise puhul sees nõue, et ehitatav objekt peab kindlasti olema kohaliku omavalitsuse arengukavas sees,“ ütles Raplamaa Partnerluskogu tegevjuht Jaak Vitsur. „Arengukavade koostamine on õige pikk protsess ja sinna kindlasti ei võeta kohaliku volikogu poolt sisse objekte, mille puhul on karta, et need võivad minna hiljem mittesihtotstarbelisse kasutamisse. Kohalikud inimesed teavad selliste kartuste põhjendatust. See nõue, et toetatav objekt peab olema arengukavas sees, näitab, et komisjon soovib panna suurema vastutuse kohalikele elanikele ja nende esindusorganitele.“

Kui toetust taotletakse objektile, mis ei ole arengukavas, ei saaks talle toetust määrata, lisas Vitsur.

Põllumajandusministerium, mis on viimastel aastatel tellinud erinevaid analüüse ja uuringuid toetustega ehitatud avalike objektide tegeliku kasutamise kohta, leiab lisaks, et edaspidi peaks rohkem rõhku panema ehitatud objektide aktiivsele avalikule kasutusele.

„Ministeeriumi seisukoht on, et oluline on tagada toetustega ehitatud objektide tegelik aktiivne avalik kasutus,“ ütles Vitsur. „Uuel perioodil peavad ka Leaderi toetused keskenduma eeskätt külaobjektide tegevuse toetamisele, mitte objektide juurde ehitamisele.“

Maa omanik pole oluline
Külakeskuste rajamisel toetus- raha eest ei ole siiani oluline, kellele maa kuulub. Oluline on, et taotlejal on toetuse viimase osa maksmisele järgneva

Oela külaselts on 2010. aastal saanud Leaderi toetust 83 700 krooni külaplatsi rajamiseks.

Foto: SIIM SOLMAN

viie aasta jooksul õiguslikud alused maa kasutamiseks või uue hoone ehitamisel taotleja kasuks seatud hoonestusõigus.

„Leaderi tegevusgrupp ega ka PRIA ei pea eraldi arvestust selle kohta, missuguse omaniku maal (riigi, omavalitsuse, sihtasutuse, MTÜ, ettevõtte, füüsilisele isikule kuulaval) toetusega ehitatav objekt asub,“ ütles Vitsur.

Pärast viie aasta möödumist võib toetuse abil ehitatud rajatise sihtotstarbelist kasutamist muuta ehk kui küla-

korral nõuab PRIA taotlejalt väljamakstud toetuse tagasi,“ rääkis Vitsur.

Vitsuri sõnul ei ole Euroopa Komisjon maapiirkondadele mõeldud Leaderi toetusega ehitatavate objektide puhul maa omaniku staatuse nõuet kehtestanud.

„On lihtsalt nõue kasutada sihipäraselt viis aastat. Selle kohta esitab taotleja juba taotlemisel koostöö kokkuleppe kohaliku omavalitsusega – seda niihästi juhul, kui ehitist rajatakse eramaale, aga ka juhul, kui ehitist rajatakse näiteks mittetulundusühingu poolt kohaliku omavalitsuse omandis olevale maale. Lisaks koostöö kokkuleppele esitab projekti elluviija hiljem juba konkreetse

objekti avaliku kasutamise kohustuse lepingu kohaliku omavalitsusega. Kui neid lepinguid ei ole, siis ei ole toetuse taotlemise dokumendid piisavad ja toetust ei saa,“ lisas Vitsur.

Hirm kohtuvaidluste ees
Vitsuri hinnangul ei saa maaomandi nõuet toetuse taotlemiseks kehtestada, sest see võib kaasa tuua kohtuvaidluseid.

„Sellisel juhul võib taotleja pöörduda kaebusega kohtusse ja nõuda nimetatud piirangu tühistamist või tehtud otsuste puhul kogu taotlusvooru otsuste tühistamist. Kohtu poole pöördumine on väga tõsine ja kohus vaatab selliseid asju väga tõsiselt,“ leidis Vitsur.

Samuti ei saa tema sõnul projektitaotluste hindamisel maa eraomandis olemise staatust hindamiskriteeriumina kasutada.

„Arvamust, et on suurem tõenäosus, et eraomandis oleval maal asuva objekti avalik kasutamine lõpetatakse pärast viie aasta tähtaja lõpetamist, ei saa samuti kasutada projekti taotluse hindamisel hindamiskriteeriumina, see on kohtus vaidlustatav ja sel juhul tuleks kohtus tõestada, millistele uuringutele see arvamus põhineb,“ ütles Vitsur.

Toetustega rajatud külakeskuste avalikku kasutamist tähtaja jooksul kontrollivad PRIA inspektorid ja pisteliselt ka Euroopa Komisjoni Kontrollikoja audiitorid. Samuti jälgivad seda kohalikud tegevusgrupid, Rapla maakonnas Raplamaa Partnerluskogu.

„Praegusel hetkel ei ole meil teada, kas on Eestis nõutud toetust tagasi põhjusel, et kontrollimisel on selgunud, et mõni Leaderi objekt ei ole sihtotstarbelises kasutamises ettenähtud viie aasta jooksul,“ ütles Vitsur.

Oela külaplats vahetas omanikku

Hiljuti vahetas omanikku Oela külas asuv Mihkli-Andrese talu, mille kinnistul asub ka Leaderi toetusega 2010. aastal ehitatud Oela külaplats.

Oela külaseltsi asutajad Karl-Hendrik Lister, kes Mihkli-Andrese talu maha müüs, ja Siim Maiste kinnitasid mõlemad, et euroraha eest ehitatud külaplatsi saab ka edaspidi avalike ürituste

korraldamiseks kasutada.

„Külaplats jääb tähtajatult ja tasuta külaseltsi kasutusse,“ kinnitas Siim Maiste, kelle sõnul on sõlmitud kasutuse- ja valdusõigus notariaalselt kinnitatud ning kinnistusraamatus sees. Ta nentis, et ei ole veel kinnistu uute omanikega kohtunud ja külaplatsi kasutamist arutanud, kuid loodab seda teha järgmisel küla koosolekul.

Kinnistu müünud Karl-Hendrik Lister leidis, et ta ei pea oma kinnisvaratehinguid kellelegi peale PRIA põhjendamata. Tema sõnul oli enne kinnistu müümist tema ja külaseltsi vahel sõlmitud tavaline rendileping ning ta oleks võinud pärast 5-aastase tähtaja möödumist selle vabalt üles öelda. Enne müügitehingut otsustas ta siiski sõlmida notariaalse kasutuslepingu, et külaselts saaks platsi edasi kasutada. „Nii kaua, kuni meie silmad seda näevad. Sõlmitud on tähtajatu, tasuta, isiklik kasutusõigus,“ kinnitas ta.

Tema sõnul säilib külaseltsil see õigus ka pärast seda, kui

kinnistu peaks taas kord omanikku vahetama. Külaplatsi kinnistust eraldamist ta ei kaalunud.

Mingil põhjusel Lister siiski ei soovinud, et sellest ilmuks artikkel, ning seostas teema esilekerkimist „külmuttude jutuga“. „Loodan, et seda lugu lehes ei avaldata, muidu läheb asi tõsiseks,“ ütles ta.

Kinnistu omanikud on Sven Joller ja Piret Roodla. Viimane rääkis, et suhtub külaplatsi kinnistul paiknemisse rõõmuga ja see oligi üks majaostu peamisi põhjusi. Samuti kinnitas ta, et külaplatsi saab ka edaspidi avalikult kasutada.

„Ostsimegi selle koha eesmärgiga seal üritusi korraldada ja laululava võimalus on väga hea,“ ütles ta. „Kahjuks ei ole jõudnud füüsilisi ega juriidilisi ettevalmistusi teha, firmat luua ega ennast reklaamida, kuna oleme vaid kuu siin olnud.“

Oela külaselts on 2012. aastal Leaderi toetust saanud 3420 eurot murutraktori soetamiseks ja 2010. aastal 83 700 krooni külaplatsi rajamiseks.

**INSTRU
PRILLIRALLI -**
kiirematele paremad pakkumised!

PRILLID
-40%

Pakkumine kehtib
3.-7. detsember

instrumentarium

RAPLA
RAPPELI KESKUS (E-P 10-20)
Tallinna mnt 4, tel 486 4533
www.instru.ee

Vallajuhid suhtuvad politseireformi hästi

Vivika Veski

Raplamaa valdade juhid suhtuvad oktoobrist käivitunud politseireformi hästi, nähes seal võimalust omavalitsuste ja politsei koostöös.

Reformiga muudeti politsei juhtimisstruktuuri ja kogu Eestis kahanes ka politseinike arv. Raplamaal jäi see arv siiski samaks, kuid muutusid paljude politseinike tööülesanded. Suvel käis Rapla politseijaoskonna juht Janno Ruus Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) vallavanemate kogu koosolekul muudatus-test rääkimas. Piirkonnapolitseinikke vähendati näiteks reformi käigus maakonnas 12-lt neljale, kuid nüüd kuulub nende ülesannete hulka vaid konstaablito, patrullimine ja menetlemine enam mitte.

Rapla vallavanem Ilvi Pere ütles, et politseireformi positiivseks küljeks on tahe olla rohkem kursis kohaliku eluga ja lähemal kodanikele. Hea algatus oli tema sõnul ühine õppepäev omavalitsusjuhtidele ja Rapla politseijaoskonnas töötavatele inimestele, mille Janno Ruus korraldas.

„Lihtsam on probleeme lahendada, kui ollakse ka silmast silma partneritega kohtunud. Piirkonnakonstaabel Elle Tikki on Rapla vallavalitsuses sage külaline ja vajadusel meie ametnikele alati kättesaadav,“ ütles Pere.

Rapla vallas on ka juba teist aastat käimas varase märkamise projekt, milles samuti politsei esindajad on aktiivselt kaasatud.

Oleneb politseijuhtidest

Märjamaa valla abivallavanem Triin Matsalu ütles, et nii temal abivallavanemana kui ka Märjamaa vallavalitsusel üldiselt on politseiga koostöö viimasel ajal olnud hea. Politseinikud on kohtunud valla esindajatega, et arutada olukorda ja juhtumeid Märjamaa vallas, tänavapildis on politsei kohalolekut näha sagedamini kui varem. Matsalu avaldas lootust, et politseireformi tulemus tõhustab korrakaitsejate tööd ja inimeste turvalisust suureneb.

Kohila vallavanem Heiki Hepner ütles, et peab eelmise aasta eest politseid kiitma. Peaaegu kõik kuritegevusega seotud trendid on vallas paranenud – varasemast vähem on olnud nii vargusi, isiku-

vastaseid kuritegusid kui ka avaliku korra rikkumisi.

Juuru vallavanema Margus Jaanson sõnul on neid paljuski kohalikest politseijuhtidest. „Tundub, et Raplas saadakse asjadest hästi aru ja ikkagi liigub politsei kodanikule lähemale,“ märkis ta. Jaanson ütles, et kiidab Raplamaa politseijuhte nende talupojatarkuse eest, et nad ei ole kõigi n-ö moevooludega kaasa läinud.

Kohalik politseiüksus

Politseireformiga seoses räägitakse palju politsei ja omavalitsuse koostööst ja partnerlusest korra tagamisel. Sellega seoses on senisest rohkem kaalutud vajadust kohalike korrakaitseüksuste järele. Näiteks Ida-Virumaal on viie valla koostöös juba mitu aastat tagasi loodud kohalik menetlusüksus, et leevendada politseinikenappust. Ka selliste üksuste teemat on ROL-i vallavanemate kogu arutanud, kuid ROL-i tegevjuhi Silvi Ojamuru sõnul ei nähtud eriti vajadust kohaliku politsei loomise järele. Ida-Virumaal, erinevalt Raplamaast näiteks, on suviti probleeme parkimisega rannaaladel.

Kohila vald on ainuke maakonnas, kus tegutseb ka kohalik politseinik – täpsemalt korrakaitse spetsialist. Hepneri selgitusel tegeleb ta heakoraküsimustega, ehitusjärelevalvega ja muude avaliku korraga seotud asjadega, mis on kohaliku omavalitsuse pädevuses.

Ka Juuru vald on kaalunud kohaliku korrakaitse ametissevõtmist, on pidanud selle üle põgusalt nõu nii Kaiu kui ka Kohila vallaga. Jaanson sõnul oleks ühte inimest vaja küll seda tööd tegema, kuid Juuru vald üksi on liiga väike, et anda sellisele ametnikule täiskohaga tööd. Samas viitas ta sellele, et uus seadus lubab omavalitsustel võtta tööle ühiseid ametnikke ja luua ühiseid asutusi.

Jaanson sõnul olekski sellise ametniku töö eelkõige jälgida nende eeskirjade täitmist, mis vald on kehtestanud – heakord, koerapidamine jne.

Janno Ruus,
Rapla politseijaoskonna juht

Politsei töötulemuste arutelul on viimasel ajal osalenud mitmed välispartnerid. Üheskoos kogukonna probleeme käsitledes on tulemus mitmekülgsem.

Anname ülevaate oma tegevustest ja kirjeldame seda, mis meile enim silma hakanud ja tööd pakkunud, aga ka meie asutuses toimuvatest arengutest. Kindlasti soovime järjest enam selgust saada kohalike inimeste ootustest meie suhtes ning üheskoos probleeme lahendada.

2014. aasta kümme kuud olid turvalisuse vaates väga erinevad. Kohati on erinevused kuude lõikes kahekordsed. Kuidas seda selgitada?

Igal muutusel on põhjused ja valdavalt saab neid ka põhjendada. Külmal ajal toimub rohkem murdvargusi, sest inimesed on oma suvekodudest linnadesse sõitnud; kui kütus kallineb, siis sagnevad kütusevargused; kui tekib nõudlus mõne sõiduki tüübi või elektroonikaseadme järele, varastatakse neid; metallihind ja kokkuostu tingimused panevad toimetama metallivargad ja nii võiks jätkata.

Politsei informeerib elanikke nendest muutustest olemasolevaid suhtlus- ja sidekanaleid kasutades, eesmärgiga vargusi ennetada. Kelmuse osas on meil hoiatava info edastamisel abiks olnud sotsiaaltöötajad.

Eelmise aasta märtsis, mais ja oktoobris registreeriti keskmisest (65) rohkem kuriteosündmusi. Aasta esimeses pooles pandi toime suuremal arvul kütusevargusi. Kütusevargad tabati ja kriminaalasi ootab kohtuotsust. Lisaks toimus

rohkem vargusi Märjamaa ja Vigala piirkonna suvilatest. Ka need isikud on politseil kindlaks tehtud. Maikuus oli palju vargusi kauplustest. Tegutseli peamiselt Rapla linnas. Tänu turvameeste valvsusele ja koostööle tabati ka need vargad. Oktoobris tõusis vägivallakuritegude registreerimine. Selle taga on üks juhtum, millega seostus mitmeid varasemaid vägivallakuritegusid.

Põhjused, miks inimesed varastavad ja vägivalda tarvitavad, on valdavalt sotsiaalsed. Kokku registreeris politsei **10 kuuga 656 kuritegu** (kasv 7%), neist varavastaseid 53% ja vägivallakuritegusid 20%. Kuriteo tagajärjel hukkus 6 inimest. Avastatud 395 kuriteost 10% panid toime alaealised.

Tähelepanuväärne on see, et politsei tegevusega saab otsesemalt mõjutada avalikus ruumis toimuvat, ning avalikus kohas toimepandud kuritegude osakaal on kõigest 3,2%. Näiteks 134 vägivallakuriteost 104 olid kehalised väärkohtlemised (peksmised, tõukamised, aga ka näpistamised ja juustest sikutamised). Nendest peaaegu pooled kuriteod (täpsemalt 48%) pandi toime eluruumis. Registreeriti 109 lähisuhtevägivalda juhtumit, neist 39% olid lapse osalusega. Korduvjuhtumeid oli 10 kuuga 7. Enim lähisuhtevägivalda juhtumeid (33) toimus Märjamaa vallas.

Selleks, et vägivalda, eriti perevägivalda, oleks vähem, on vaja head ja toimivat võrgustikku. Põhilised tegutsejad on täna politsei ja kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja, kuid korduvjuhtumite ärahoidmiseks ja selle sotsiaalse probleemi vähendamiseks tuleb kaasata rohkem abilisi. Võtmeks on „varajane märkamine“ ja hoolimine. Ühised kodukülastused näitavad, et teha on palju ja alati ei olegi kahjuks lahendusi.

Heameel on tõdeda, et inimesed märkavad ja hoolivad järjest enam. Oma kahtlusi jagatakse politseiga, mistõttu saavad mitmed kuriteod avastatud just selle koostöö tulemusel. Aitäh selle eest.

Kolm uut loodud naabrivalve sektorit on samuti näide hoolimisest ja kogukonna tugvõrgust. See aitab kaasa kuritegude ennetamisele ja toimib ka sotsiaalsete sidemeteloomisel. Kogemuslikult võib öelda, et kõige raskem on leida eestvedaja. Edasi läheb juba lihtsamaks.

10 kuuga sai politsei 2300 väljakutset, 300 rohkem kui 2013. aastal samal ajal. Iga kuu keskmiselt 230 väljakutset, 7-8 päevas. Mõni aeg tagasi selgitasin politseireformiga seonduvat. Selle üks väljundeid oli ka patrullide arvu suurendamine. Esi-mene reformijärgne kuu oli politseipatrulle tõesti rohkem liikvel. Enim tähelepanu vajaval perioodil saame maakonda tööle saata 3-4 patrulli. See peaks lühendama väljakutse teenindamise aega ja suurendama politsei nähtavust, sellega koos ka abiandmise võimalusi.

Liikluses oli olukord võrreldes 2013. aastaga kurvem, sest 3 inimest kaotas elu, 2 nendest joobes juhi süül. Samas paranesid inimeste hoiakud, näiteks turvavöö kasutamisel või ka helkuri kandmisel. Liiklusjärelvalve on siiski oluline, sest joobes juhte, kiiruse ületajaid ja ohtlikke olukordi tekitavaid liiklejaid on endiselt palju. 10 kuuga tabasime kokku 208 purjus sõidukijuhti.

Esimesest oktoobrist vabanesid piirkonnapolitseinikud tegevustest, mis pärssisid nende tööd kogukonnaga. Selle tulemusel jõuti Raplamaal 58 kohtumisel erinevate koostööpartneritega luua mitmeid uusi ja vajalikke kontakte ning keskenduda kohalikele probleemidele. Lisaks sellele on väga tähtis,

et ka organisatsiooni siseselt tekiksid tugevad sidemed, näiteks piirkonnapolitseiniku ja patrullpolitseiniku vahel. Nii jõuavad kohalikud probleemid reageerijateni ja patrull tegutseb seal kus vaja.

Kuna piirkonnapolitseinikke on vähe, on arusaadav, et nemad kõikide asjadega ise tegeleda ei saa. Siin tõusevadki olulisele kohale nii politseisiseseid koostööliinid (patrull, menetleja, kriminaal, koerajuht) kui ka välised, toetavad võrgustikud ja vabatahtlikud. Menetlusotsus – rahatravh, arestipäev, vangistus - ei lahenda alati probleemi või siis lahendab ajutiselt. Pikemaajalise mõju saavutamiseks tuleb lisaks riiklikele vahenditele ka teisi võimalusi otsida.

Politsei liigub läbipaistvuse suunas. Meie eesmärgid ja töötulemused on valdavalt avalikud. Viimasel õiguskorral arutelul osalesid tervise-edendaja, kohalike omavalitsuste (Kaiu, Rapla, Käru, Raikküla, Juuru, Kohila) juhid, Rapla päästepiirkonna ja Kaitseliidu Rapla maleva esindajad.

Varem on osalenud ka volikogude juhid. Lisaks ettekandele õiguskorral on kõikidel osalejatel võimalus rühmatöös oma arvamust avaldada ja sõnastada nii turvalisuse probleeme kui ka nende põhjusi ja lahendusi.

Minu hinnangul on sellised kohtumised väga vajalikud, sest nii saame omavahel paremini tutvavaks, leiame oma tegevustes ühisosa ja mida rohkem erinevate valdkondade spetsialiste, seda enam lahendusi.

Edasiminekiks on vaja tagasisidet. Soovin edaspidigi välispartnereid aruteludele kutsuda, lisaks riigiametnikele ka erasektori esindajaid. Julgustan kindlasti osalema, sest kasu on mõlemapoolne ja lisaks aitab see maakonna turvalisuse arengut meie oma soovi järgi kujundada.

N.R. Energy OÜ uus katlamaja Märjamaal.
Foto: JAAK KADARIK

Uus hakkpuidukatlamaja alandab Märjamaal sooja hinda veerandi võrra

Reet Saar

Vana aasta viimasel päeval sai kasutusloa Märjamaa uus, hakkpuiduga köetav katlamaja, mille rajas asulat küttev ettevõtte N.R. Energy OÜ. Samasugused objektid valmisid aasta lõpuks ka Kiilis ja Turbas. Raplamaal valmis selline katlamaja mullu suvel Kaereperes.

„See on Eesti mõistes väga täiuslik katlamaja. Tihti kiputakse meil ehitama võimalikult odavaid katlamaju, peaasi, et funktsioon oleks täidetud, siin on aga silmas peetud, et süsteem oleks võimalikult töökindel, turvaline,

ökoonoomne ja automaatne. Selleks on kasutatud head Austria „rauda“, iseloomustas N.R. Energy juhatuse liige Mati Sarap.

Katlamajade rekonstrueerimisel on tema sõnul kasutatud parimat võimalikku tehnoloogiat. Neisse paigaldati täisautomaatsed, Austria tootja Agro Forst & Energietechnik GmbH seadmed, mis on tuntud oma töökindluse ja automatiseerituse poolest. Reservkateldena on olemas ka vedelkütusekatlad ja voolukatkestuse korral tagab varugeneraator töö täies ulatuses.

Siin on ka energiasäästlikud pumbad, mida Eestis veel väga palju kasutusel pole. Kiili, Turba ja Märjamaa katlamaja pumbad vastavad kõige viimasele, 2017. aasta 1. jaanuarist kõigile kohustuslikuks muutuva energiaeefektiivsuse standardile IE4.

Katlamaja kontroll- ja juhtimissüsteem jälgib nii kütuse põlemise protsessi kui ka

kogu hüdraulilist süsteemi. Kõik andmed kajastuvad katlaoperaatori ruumis oleva monitoril, lisaks sellele on kasutusel kaugjälgimissüsteem. See võimaldab nii mõnigi kord rikke kõrvaldada, ilma et tuleks kohale sõita. Kontroll- ja juhtimissüsteem annab ülevaate tarbimisest iga ajahetkel, soojusarvestite näitude kauglugemine vabastab tarbijad näitude esitamise kohustusest.

Klientide jaoks on kõige meeldivam uudis see, et sooja hind langes pärast uue katlamaja valmimist veerandi võrra. Märjamaal tuli seni maksta 104 eurot megavatt-tunni eest (see on koos käibemaksuga). 1. jaanuarist 2015 on uus hind koos käibemaksuga 78 /MWh. N.R. Energy loodab, et uus hind lisab neile ka uusi tarbijaid.

Uue katlamaja ehitamiseks kulus ligi 1,3 miljonit eurot, millest peaaegu 50% eraldas KIK CO₂ saastekvoodi müügi rahast.

Mati Sarap rääkis, et järgmisena tuleb Märjamaal ette võtta uute soojatrasside ehitamine, kuna trassid on kohati amortiseerunud ja suurte soojakadudega ning ei vasta enam tegelikule tarbimishuule, küttegraafikule ega ka nüüdisaegsetele normidele. Väljaselgitamist vajab ka perspektiivse tarbimise maht ehk milliseid tarbijaid on võimalik veel kaugküttevõrguga liita, ja teha vajalikud hüdraulilised arvutused.

Veel pole selge, kuidas saab edasi minna, kas õnnestub trassid korraga uuendada või tuleb seda teha lõikude kaupa. Praegu on pikad välistrassid hädapäraselt soojustatud. Ujulani viiv uus trassilõik on viidud maa alla.

N.R. Energy OÜ on loodud aastal 1997 ja on 100% Eesti kapitalil põhinev ettevõtte, mille põhitegevuseks on soojusenergia tootmine, jaotamine ja müük ning kelle hallata on 30 katlamaja Eestis.

Kas riiklik koolilõuna toetus on piisav?

Mariliis Vest

Haridus- ja teadusministeerium on vastu võtnud otsuse, et peale põhi- ja kutsekoolide õpilaste peab sellest aastast tasuta lõuna olema tagatud ka gümnaasiumis käivatele õpilastele. Tasuta lõuna all mõeldakse siinkohal riigi 78-sendilist toetust.

Rapla maakonna koolides on koolilõunaks eraldatav summa varieeruv. Põhikoolides ja kutsekoolides kehtib küll 78-sendine riiklik toetus, kuid paljudel juhtudel tuleb sellele juurde maksta kas vallas või lapsevanemal.

Näiteks Kehtna põhikoolis maksavad lapsevanemad riiklikule toetusele juurde 22 senti, mis teeb ühe lapse toidukorra summaks 1 euro. Valtu põhikoolis maksavad vanemad 32 senti ning lisaks vald veel 40 senti, mis teeb lapse toidukorraks 1.50 eurot päevas. Eidaperes aga valmistatakse söök vaid riikliku 78 sendi eest. Kaiu vallas lapsevanemad lõunasöögile juurde ei maksa, kuid vald lisab 2 senti.

Kindlasti oleneb söögikorra tasu ka sellest, kas toit valmistatakse koolisööklas kohapeal või tellitakse sisse teenusena. Kehtna vallavanem Indrek Kullam ütles, et riiklik toetus ei kata vajalikku koolitoitu sajaprotsendiliselt ning valla eelarvest tehakse eraldisi veel ka köögi majandamis- ja personalikuludeks. Lapsevanemad, kellel pole koolilõunale võimalust juurde maksta, saavad küsida sotsiaaltoetust.

Kehtna majandus- ja tehnoloogiakooli toitlustusvaldkonna juhi Anne Kersna arvates

on ääretult oluline see, et koolides oleks lõunasöögi toiduainete hind 1.50-2 eurot õpilase kohta. See tagaks kasvueas õppijatele täisväärtusliku toidu. „Väiksema raha eest ei ole kohe kindlasti võimalik täisväärtuslikku toitu pakkuda väikekoolides, kus õpilaste arv väike. Suuremad koolid saavad kuidagi hakkama,“ tunnistas söögitegemise asjatundja Kersna. Gümnaasiumiõpilased on samaväärsed teiste õppivate lastega, ütles ta.

Kersna sõnul ta kindlasti toetab ja väärtustab pigem täisväärtusliku koolilõuna söömist kui puhvetist ostetud saiakeste ja karastusjookide tarbimist.

Gümnaasiumiastmes on siiani koolitoit olnud õpilase valikul, on neid, kes seda saavad endale lubada, ja neid, kes mitte. Rahvusringhäälingu uudistes nentis haridusminister Jevgeni Ossinovski, et statistika järgi elab Eestis üle 20% gümnaasistidest vaesuses ning ministeeriumi peamine eesmärk on võidelda, et see muutuks. Samas on selge, et napist riigitoetusest täisväärtuslikuks toiduks ei piisa ning kui kohalikul omavalitsusel raha gümnaasiumiõpilaste toiduks ei ole, peavad sellele juurde maksuma lapsevanemad. See võib nii mõnelegi perele muutuda lihtsalt lisaväljaminekuks.

Minister Ossinovski on rahvusringhäälingule öelnud sedagi, et kui laps koolis lõunat süüa ei taha, pole ülejäänud toetusraha muudeks kuludeks kasutada võimalik. Küll aga näeb ta siin sellist võimalust, et soovi korral saab osa lapsi päevas teist korda süüa, kui toitu on üle jäänud.

Gümnaasiumiõpilastele koolitoidu toetuse maksmise eelnõu on juba Riigikogus ning riigi eelarvest eraldatakse selle katteks üle 3 miljoni euro. Selle eest saavad toetust 22 000 gümnaasiumiõpilast.

Artikli ajaloo väljavõttes on nimetatud, et Rapla apteek avati Märjamaa apteegi filiaalina. Filiaal eeldab, et eelnevalt on olemas emasaatus, mis on enamasti vanem filiaal. Üks tuleneb teisest ja järeldus saab olla vaid see ...

Märjamaa apteegi ajalugu algab aastast 1843 (tõenäoliselt doktoraadi e arsti apteek) ja tänane nn normaapteek, mille filiaal oli Raplas, avati 1852. Eriline on veel maakonna tegeliku vanima tegutseva apteegi puhul see, et kõik see aeg on tegutsetud samas hoones... See kõik ei ole olnud saladus ja näiteks lihtsa guugeldamisega oleks nende faktideni igauks jõudnud.

Täpsustus

31. detsembri lehes ilmunud artiklile „Maakonna vanim tegutsev apteek tähistas väärikat sünnipäeva“ saatis täpsustuse Märjamaa vallavalitsuse haridus- ja kultuurinõunik Tõnu Mesila.

ROL ja Rapla maavalitsus jt institutsioonid üritavad liita meid üheks maakonnaks. Tehakse kulutusi, peetakse nõupidamisi jne. Teie viimases numbris, Katri Reinsalu kirjutisest „Maakonna vanim tegutsev apteek ...“ loeme aga, et Märjamaa ei kuulu Rapla maakonda.

Alustati RINK-i likvideerimist

Katri Reinsalu

Detsembri lõpus otsustas nõukogu lõpetada sihtasutuse Raplamaa Info- ja Nõustamiskeskus (RINK) tegevuse ja alगतada likvideerimismenetlust.

Sihtasutus on Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) loodud. ROL otsustas juba novembris, et kahte dubleerivat asutust ei ole mõtet Raplas pidada ning langetas otsuse RINK-i tegevus lõpetada. Hetkel on käimas dokumentide arhiveerimine ja ruumide

tühjaks kolimine. Ees ootab veel majandusaasta aruande auditeerimine. Kogu protsess võtab paar kuud aega.

RINK-i pakutava õppe- ja karjäärinõustamise võttis üle sügisel ukse avanud Rajaleidja keskus. Noorsootöö teenust ostis maavalitsus RINK-ilt sisse ning eelmise aasta lõpuga läks see tagasi maavalitsuse alla. Sarnaselt sellega läks maavalitsusele üle ka noorteinfo vahendamine, mida RINK-is tegi Nele Hulkko. Kõik teenused on praeguseks ümber jaotatud.

Kuigi Rajaleidja keskus avati juba mitu kuud tagasi, on RINK-i likvideerimist mitmel põhjusel edasi lükatud. Üks põhjus on see, et ruumide rendileping oli tehtud aasta

lõpuni. Ka noorsootöö teenuse pakkumise leping kehtis aasta lõpuni.

Noorsootöö projektide jaoks olid taotlused tehtud veel ajal, kui RINK-i tulevik ei olnud selge. Likvideerimisega oodates sai RINK veel viimased projektid ellu viia. RINK-i juhataja Ruth Lippus ütles, et mitmed olulised kuupäevad langesid detsembrikuusse. Seetõttu oligi kõige mõistlikum likvideerimisega oodata uue aastani.

Õige pea jäävad RINK-i käsutuses olnud ruumid riigimajas täiesti tühjaks. Mis neist edasi saab, näitab tulevik. Ruth Lippus ütles, et 2013. aasta suvel oli ruumides uputus ja sellest ajast on seal olnud hallitus, mida nüüd

on juba seintelgi märgata. Seega tuleks ruumid esmalt korralikult ära kuivatada. Igapäevaseks tööks niiske keldrikorrus Lippuse arvates inimestele ei sobigi. Mõned tunnid saab seal veeta aga küll.

„Aasta esimesel poolel on plaanis tutvuda ruumide olukorraga põhjalikumalt ning teostada seejärel vajalikud tööd ruumide sisekliima oluliseks parendamiseks. Pärast seda on kavas ruumidele taas üürnik leida. Olemasolevaid ruume saab paindlikult ümber jagada ning saame pakuda väga laia variatsiooniga võimalikke ruumiplaane,“ ütles Riigi Kinnisvara AS-i kommunikatsioonijuht Madis Idnurm.

Traditsioonilisel aastalõpuküsitlusel palume inimestel vastata kahele küsimusele: mis jäi meelde lõppenud aastast ja mida oodatakse uult aastalt. Sel korral vastasid 9. klasside õpilased.

Küsitlusele vastasid Juuru Ed. Vilde nim kooli, Järva-kandi gümnaasiumi, Kaiu, Valtu, Kärü põhikooli, Kohila ja Märjamaa gümnaasiumi, Kabala, Hagudi ja Kivi-Vigala põhikooli õpilased.

Aasta on möödunud. Jälle olen vanem, targem, kiirem. See oli aasta, mil kõige rohkem elust õppinud olen... Ennast ma sel aastal üles ei leidnudki, aga sellega on veel natukene aega.

Sel aastal tahan eksamid edukalt läbida. Nende pärast pabistan ma hullupööra ning klassi tahan lõpetada neljade ja viitega. Loodan südamest, et järgmine aasta tuleb stressivaba ja tegevusterohke ning pingutan, et see nii ka juhtuks.

Eva-Liz

Mööduv aasta oli hea, sest positiivseid emotsioone oli rohkem kui

negatiivseid.

Sellel suvel käisime perega vanaema ja vanaisa juures, kes elavad Musta mere ääres Abhaasias. Nägin esimest korda oma vanaisa ja teisi sugulasi.

Sel aastal lõpetan üheksanda klassi ning järgmise aasta sügisel kavatsen minna Tallinnasse, et seal edasi õppida ning saada tuttavaks uute inimestega. Veel oleks hea saada juhiluba, sest siis saab autoga sõita.

Ilja

Mida rohkem ma lõppevale aastale tagasi vaatan, seda rohkem näen üksteist balansseerivaid sündmusi,

aga neil sündmustel on ühine joon – need kõik on kogemused. Igaüks neist on vorminud mind inimesena. See inimene ei ole kohe kindlasti see, kes ta oli 351 päeva tagasi. Kuid mis on kõige üllatuslikum – see inimene meeldib mulle. Sellel inimesel on kindel siht, murdumatu tahtejõud ja teadmised. Ja mis on parim, tal on lõputu võimalus areneda. See ongi see, mida ma eesolevalt aastalt ootan.

Annika

Aasta algas hästi, sest sai puhata ja kooli veel ei olnud. Kooliellu jälle sisse elada oli raske: hommikuti tahtsin magada. Nädalavahetustel käisin noorkotkaste laagrites.

Argipäevad olid tihedad. Pärast tunde käisin tavaliselt laulmas või muusikakoolis. Suvel olin palju laagrites, muidugi ujumas käisin võimalikult tihti. Ka tööl olin natuke aega.

Sellel õppeaastal pingutan veel rohkem õppimises. Läheneb ju lõpetamine. Samuti hakkasin käima võrkpallitreeningutel. Enne jõule olid esinemised. Pean seda kõike oma õnnestumisteks.

Sellelt aastalt ootan suhteliselt vähe. Soovin kooli lõpetada hästi ja ka eksamid edukalt teha. Uues koolis sean eesmärgiks palju juurde õppida ja uusi sõpru leida.

Joosep

Aasta oli minu jaoks suhteliselt üksluine. Enamik aastast oli kooliskäimine ja sama rutiiniga päevad. Erandiks siiski mõned tähtpäevad ja võistlused. Aasta alguses käisin matemaatikaolümpiaadil, kus saavutasin hea koha. Kooliaeg liikus kiiresti ning suvi veelgi kiiremini. Uue kooliaasta algusega algasid jälle sama rütmiga päevad. Natuke halb oli tõdeda, et väiksematesse klassidesse tuleb palju õpilasi, aga suuremates klassides on neid väheks jäänud. Septembrist praeguseni olen tegelenud põhiliselt õppimisega. Õnneks on hinded head ja õppimine raskusi ei valmista.

Uuest aastast ootan rohkem. Tuleb lõpetada kool ja uude minna. See tekitab minus nii head kui ka ärevat tunnet. Uues koolis tahan õppida sama hästi kui praegu, kui mitte paremini ning näidata, kui hästi Kärü koolis meid õpetatud on. Loomulikult

loodan ka uusi sõpru leida.

Simo Oskar

Möödunud aasta oli väga rahulik, midagi pörutavat ei juhtunudki. Leidsin mõned uued sõbrad. Koolis läks ka hästi: hinded on korras.

Tuleval aastal lõpetan loodetavasti põhikooli ning lähen edasi kutsekooli.

*

Käisin suvel pere ja tuttavatega Portugalis. See oli vahva kuum nädal. Mulle meeldisid sealsed kõrged mäed. Üles andis ronida, aga ratastega alla sõites oli hoog suur. Viimasel päeval läksime ookeani äärde, kuid ujuma kahjuks ei lastudki, sest lained olid maru kõrged.

Natuke tegin suvel tööd ka: aitasin isal veetrassi kaevata.

Loodan klassi rahuldavalt lõpetada ja lõpueksamid sooritada. Kindlat plaani veel pole, aga kuhugi kutsekooli tahaks minna.

**

Aasta alguses olid küll suured plaanid, et õpin ilusti, olen tubli, aga läks ikka, nagu läks... Pika otsimise

peale leidsin endale Tallinnas hea töökoha. Suvi möödus praktiliselt ainult töötades.

Kool ei alanud hästi ja pole siia maani paremaks läinud. Arvata-vasti alahindasin 9. klassi, lootsin, et on kergem.

Aga tegelikult oli aasta 2014 üpris huvitav. Oli nii häid kui ka halbu päevi. Jään ootama, mida 2015 toob. Ise ei jää ma midagi lootma, saab näha, mis tuleb.

Nagu kombeks, andsin ka mina aastavahetusel lubaduse: lõpetan 8. klassi korralike hinnetega. Õnneks nii ka läks. Sooritasin matemaatikas üleminekueksamit „neljale“. See oli minu jaoks väga hea tulemus! Tegin ka loovtöö. Pusiasime koos klassiõega. Aega võttis, aga asja sai. Hinne „viis“ oli super! Tegi tuju väga rõõmsaks.

Kui kooliaasta sai läbi, jäin ootama Saaremaa rannapidu. Pileti sinna olin soetanud juba veebruaris. Pidu oligi tore koos laheda ja vahva seltskonnaga.

Augustikuus sain endale väikese venna!

Uelt aastalt ootan häid hindeid, et saaksin 9. klassi korralike hinnetega lõpetada. Ootan ka oma 17. sünnipäeva.

****1

See aasta oli väga huvitav. Aasta algul käisin pere ja tuttavatega Rootsi-kruisil. Suvel reisisime Eestimaal, otsisime huvitavaid vanu maju ja katakombisid. Mõnes kohas oli öösel pimedas küll kõrge kolada. Küllastasin mitmeid jaanitulesid, mis kõik olid omamoodi huvitavad. Aasta oodatuid üritusi oli Hard Rock Laager. Käisin seal juba teist aastat, see on väga vinge pidu. Koos on rokkarid ja bändid üle maailma.

Loodan, et uus aasta tuleb sama põnev.

2014. aastast ei mäleta ma eriti palju. Sai sõpradega oldud ja korvpalli mängitud. Uelt aastalt ootan seda, et saaksin 9. klassi lõpetatud sobivate hinnetega ja et saaksin tegeleda selliste asjadega, mis mulle meeldivad. Tahaksin, et uues koolis saaksin ilusti hakkama ja kõikide uute inimestega hästi läbi. Loodan, et mul läheb hästi nii koolis kui ka elus.

Kairo

Eelmine aasta oli minu jaoks halb. Uelt aastalt ootan heade tulemustega kooli lõpetamist, head algust uues koolis. Suveks soovin rohkem

elamusi ja lõbustusi, kindlasti otsin endale töö. Uue aasta alguseks loodan mõnda külmapüha ja ootan väga, et see aeg kiiresti läheks. Rapla vallalt ootan uusi valla elu ja kultuuri arendusi.

Marek

Eelmist, 2014. aastat jääb meenu-tama kooli algus, kui kõik kõnelesid eksamitest, et need tuleb kindlasti ära teha. Sellest räägiti kogu aeg ja see tegi tuju väga halvaks.

2015. aastal võiks peale õppimise koolis olla mingeid üritusi ja õppimine võiks olla natukene põnevam. Muidu on ainult konsultatsioonid, kiire õppimine ja mitte midagi muud ei ole. Õppimise võiks huvitavamaks teha sellepärast, et kuna on minu viimane õppeaasta Hagudi põhikoolis, siis tahaksin seda mäletada huvitava ja meeldejäävana.

Kerda

2014. aastat ma väga ei mäleta, midagi põnevat vist ei toimunudki. Ootan 2015. aastalt palju uusi tutvusi, kuna lähen uude kooli ja usun, et seal võetakse mind sõbralikult vastu. Loodan, et ma lõpetan ilusti selle kooli ära ja saan minna teise kooli. 2015. aasta võiks tulla täis üllatusi ja rõõmu.

Sten

2014. aastast jäi meelde lõputöö kaitsmine ja kunstikooli lõpetamine. Kevadel käisin koos koolikaaslastega Baierimaal. Eriti meeldejääv ja sündmusterohke oli suvi koos heade sõpradega. Kõige mõnusam reis oli kindlasti puhkusereis Sardiiniasse.

2015. aastalt ootan kõige rohkem väga head põhikooli lõpetamist, veel paremat suve ja ka gümnaasiumisse minekut.

Kristin

2014. aasta kõige paremini meelde jäänud hetked olid Märjamaa Folk ja mõned uskumatult hästi läinud mängud jalgpalliliigas. Märjamaa Folk on lihtsalt erakordne üritus sellise väikese koha jaoks. Välismaalastega suhtlemine, sõpradeks saamine ja publiku ees tantsimine - need teevad asja huvitavaks. 2014. aastal võtsin suve vastu peaaegu kõikides ainetes viitega tunnistusel, mis pole üldse halb.

2015. aastast ootan õnnestumisi jalgpallis, head läbisaamist sõprade-tuttavatega ja otse loomulikult edukat eksamiperioodi nii endale kui ka teistele üheksandikele ja kaheteistkümnendikele.

Kaarel

2014. aastast jäi mulle kõige roh-

kem meelde 13. mai, mil astusin suhetesse. Koolis olen püüdnud hinded korras hoida ja üritustel osaleda. Spordiga olen ka tegelenud ja selle tõttu käisin Raplamaa sportlaste autasustamisel ja sain tänutäheks karika.

2015. aastast loodan ilusasti üheksanda klassi lõpetada ja uude kooli sisse saada. Maadluses üritan ka paremaid tulemusi saavutada kui praegu. Tahaksin ka veel ühe spordiala juurde võtta (poks). Muidugi loodan, et ma oma tüdrukust lahku ei lähe.

Lembit

2014. aasta algusest jäi meelde, et mind viidi haiglasse pimesoole pärast. Pärast operatsiooni kaks nädalat ma koolis ei käinud. Suvel saime sõbraga endale autod, millega sõitsime minu kodu põllu peal. Neid oli vaja ka putitada, et autod paremini sõidaks. Sügis algas, taas kool, üheksas klass siiski, ning pinged olid laes. Ei teadnud, kui raske kooliaasta tuleb ja kas tuleb kooli mõni uus õpilane. Tuli tali ja ootused taas laes, sest kingitused polnud enam kaugel. Noh, minu pere tegi varajased jõulud ning saime oma kingid kätte. Sain endale uue konsoolimängu.

Mina ootan ja ühtlasi ka kardan 2015. aastal eksameid, sest need loevad üpriski palju edasiõppimisel ja üldse tulevase töö valimisel.

Kauri

Meelde on jäänud edukas 1. trimestri lõpetamine 9. klassis. Sel aastal soovin leida sobiva edasiõppimise võimaluse pärast 9. klassi lõpetamist.

Einar

Eelmisel aastal sain esikoha maakonna kunstikonkursil "Oma silmaga" vanusegrupis 15-18.

Tahan edasi õppida ja loodan leida uusi sõpru, kes tegelevad muusika või spordiga.

Romet

Kõige meeldejäävam on olnud kahepäevane noorkotkaste laager suvel.

Soovin parandada õppeedukust ja sooritada hästi lõpueksamid.

Elar

Aasta oli teguderohke, rõõmus, õppetöö poolest keeruline, kuid huvitav.

Uelt aastalt ootan paremaid hindeid ja veel paremaid eksamitulemusi ning ägedaid üritusi.

Anett

Möödunud aastat võib iseloomustada kui rasket ja kogemusterohket aastat. Koolipäevad on pikad ja väsitavad. Meelde on jäänud lahedad väljasõidud ja mõnus klass, kes teeb koolielu kergemaks.

Uelt aastalt ootan palju uusi väljakutseid, edukaid eksameid ja supersooja suve!

Kalli

Aasta on läinud hästi nii koolis kui ka väljaspool kooli. Meelde on jäänud huvitavad üritused ja Teeviidal käimine.

Uelt aastalt ootan paremaid hindeid ja edukalt sooritatud eksameid.

Kalev

Möödunud aastast jäävad meelde iganädalased võistlused ja jalgpallitrennid. Jalgpalliliidu kodulehel ilmus artikkel, et Raplamaa jalgpall sai üle Eesti tuntuks kahe turniiriga. Suvi möödus kiiresti – käisime iga päev sõpradega väljas. Osalesin põnevatel üritustel, nt Märjamaa Folgil, kus tutvusin põnevate välismaalastega.

Septembris toimus „Lahe koolipäev 2014“.

Uus aasta peaks tulema sama tegevusrohke, aga loodan mängida paremas tiimis. Raplamaale võiks ehitada uue kunstmurukattega jalgpalliväljaku, sest kevaditi ja sügiseti pole tavalise muruga väljak mängukõlblik.

Mario

Minul väga eredaid mälestusi 2014. aastast pole. Palju väiksemaid sündmusi on küll olnud. Kõige toredam oli suvi, kui sain mööda Eestit ringi sõita, kontserte nautida, rannas käia. Muidugi oli oluline 8. klassi lõpetamine. Uelt aastalt ootan ja loodan, et lõpetaksin 9. klassi heade hinnetega. Pärast põhikooli lõppu loodan edasi õppida gümnaasiumis. Loodan, et uus aasta läheb hästi.

Merilin

Möödunud aastal käisin palju jalgpallivõistlustel, küllastasin kontserte ja teisi rahvaüritusi, kohtasin palju uusi ja põnevaid inimesi. Uelt aastalt ootan häid tulemusi spordis, uusi ja laheda elamusi.

Karel

Aastast 2014 jäi meelde uskumatult unustamatu XIX tantsupidu Tallinnas, kus ma osalesin. Seal osalemine tekitas väga uhke tunde, sest tore on luua nii paljude inimestega koos midagi nii suurt, kui on tantsupidu.

2015. aastalt ootan paremaid hindeid ning uusi huvitavaid elamusi.

Helyn

Meelde jäi näiteringilaager Kehtnas, kus noored töötasid koos juhendajatega filmi loomisel. Laager tekitas tugeva ühtekuuluvustunde.

Uelt aastalt ootan, et saavutan lõpueksamitel edukaid tulemusi, ja õppima asumist heasse uude kooli ning soovin hakata elama iseseisvamat elu.

Kadri

Eelmisest aastast jäi meelde suvi, sest siis toimus jalgpalli MM Brasiilias. Magamaminekud jäid väga hilja peale, sest mängud olid meie aja järgi öösel. Kindlasti jäi eredalt meelde mäng, kus Saksamaa koondis lõi Brasiilia vastu seitse väravat.

2015. aastalt ootan palju põnevaid sündmusi. Loodan lõpetada põhikooli heade hinnetega ning samuti ootan uude kooli õppima asumist. Soovin, et 2015. aasta tuleks huvitav ja tore.

Robert

Aastast 2014 jäi mulle meelde klassireis Rootsi ja paljud toredad suveüritused. 2015. aastal ootan ma endalt rohkem aktiivsust ja seda, et jääksin oma õpitulemustega rahule. Lisaks ootan juba põhikooli lõpetamist ja uude kooli minekut.

Jaana-Maria

Mulle jäi meelde 2014. aastast noorte EM Slovakkias (vibusport), kus mul läks väga hästi, ja ka muud võistlused ja treeninglaagrid. Võimalusel ka sõpradega ajaviide. Ootan uuel aastal veel paremaid tulemusi vibulaskmises (tulekul noorte MM USA-s), head õpimotivatsiooni ja häid hindeid.

Karl

2014. aastat jääb meenutama meeleolukas klassireis Rootsi ja perega koos oldud aeg. Uuel aastal tahan suhtuda teisemalt ja tõsisemalt õppetöösse.

Argo

2014. aastast meenub klassireis Rootsi – laevaga, ja uue poe avamine Järvakandis ja see, et meil on siin rahulik ja vägivaldseid ja konfliktseid situatsioone ei ole märganud. Uelt aastalt ootan õpetajate ja õpilaste jätkuvat koostööd, inimeste üksteisemõistmist ja pingutan, et mul põhikooli eksamid hästi läheksid.

Siin

*...***** kahjuks saadeti Juuru Eduard Vilde koolist anonüümsed vastused.

Raudsepa talus elavad erilised lambad

Katri Reinsalu

Valtu-Nurme külas hakkab juba kaugelt silma rõõmsaimeline kollane laudahoone. Sama helgetes toonides seisab mõnesaja meetri kaugusel ka Raudsepa talu.

Peremees Rain Raudsepa ütleb, et lambakasvatusega pole talus tegelikult pikalt tegeletud.

Päikesekollase lauda ehitamiseks löödi kopad maasse 2011. aasta kevadel. Aasta hiljem osteti esimesed päris oma lambad. Hetkel pakub laut peavarju 327 lambale.

Moodne ja mugav laut

Saame Rainiga lauda ees kokku. Meiega liitub ka loomaarst Enel Niin, kes Raini sõnul lammaste hingeelu läbi ja lõhki tunneb. Mees ise on majandust õppinud ning Eneli teadmistest on talle palju kasu.

Lauda ukse ees läbin soojenduseks veel kerge akrobaatikakava ning tõmban selga kaitsekostüümi ja jalga sinised kilesussid. Kaua õues olla ei tihka, sest kuigi termomeeter just põlvnõrgestavaid külmakraade ei näita, hakkavad varbad ikkagi külmetama.

Lauda uksest sisse astutud, hakkab juba palju mõnusam. Laut on soojustatud ja ka kõige krõbedama külmaga on selles plusskraadid.

Laut on avar ja kõrge. See on ehitatud vaheseinteta, võimaldades luua selles erinevaid aedikuid. Lambakasvatus ei ole Raini jaoks põhitöö. Seda teeb ta pigem hobikorras. Seetõttu on lauda ehitamisel peetud eriliselt silmas, et kogu töö oleks võimalikult

mugavalt ning ajasäästlikult planeeritud. Eesmärk ei ole hommikust õhtuni laudas tööd teha. Ise ütleb ta oma lauda kohta naljatades: lihtne, kaas- aegne ja laisk variant.

Laut on ehitatud nii tugevate laekonstruktsioonidega, et sinna saab puldiga juhitava kraana sõitma panna, mis lammastele heinapalle lauda ühest otsast teise ette tõstab. Veel seda võimalust ei kasutata.

Sööta pannakse lammastele ette kord nädalas ning see ongi kõige ajamahukam ülesanne. Iga päev on laudas aga tööd ehk vaid poole tunni jagu. Vesi tuleb loomadele ise ette.

Soojustatud laut ei ole automaatselt külmlaudast parem variant. Oma eelised sel aga on. Näiteks poegimisperioodil. Talvel külma lauta sündinud talledele on väiksem võimalus ellu jääda. Raudsepa talu laudas on aga ka 30 miinuskraadiga vähemalt +5 kraadi sees.

Teadmised lammaste pidamiseks on Rain saanud teiste lambakasvatajatega suheldes. Palju tuleb loomulikult ka katsetamise käigus. Lammas ei talu tuuletõmbust ja niiskust. Rain räägib, et näiteks ventilatsiooni poole pealt on veel katsetamist.

Kõige esimesena astume aediku ette, mis täidab nii-öelda lasteaia eesmärgi. Selles on uted koos talledega. Selgub, et üks talledest saab oma toidu lutipudelist. Tema emal annab piima vaid üks udarapool ning nii toidetaksegi üht kahest tallest pudelist. Rain on lahkelt nõus talle toitmist näitama. Sellise vaatepildi peale sulaks ka kõige külmem süda.

Lutitalledega tuleb aga ettevaatlik olla. Nendega ei saa väga tugevat emotsionaalset sidet luua. Pärast toitmist tuleb nad kiiresti jälle liigi-kaaslastega asjatama jätta. Muidu tekib lihtsalt olukord,

Lauda söimerühmas on ka üks lutitall, kes oma kõhutäie pudelist saab.

kus talleke peab pudelihoidjat oma omanikuks ning ei pea end karja osaks.

Järgmistes aedikutes on noorpõhikari ja nii-öelda tootmiskari. Kaugelt jääb silma ka lauda patroon. See on võimas jää Felix. Ta valitseb nii teiste jäärade kui kohati ka inimeste üle. Niisama jalutama Felixi lähedusse naljalt minna ei tasu.

Erilised lambad

Lambakasvatus sai Raudsepa talus alguse hoopis õuel asuvast aidast. Kohe ukse kõrval on seinal fotod. Need jutustavad loo sellest, kuidas lambad Raudsepa tallu jõudsid. Selgub, et võtmerolli on selles mänginud Raini poeg Martin. Juba pisikese poisina tundis ta lammaste vastu huvi. Esimese hooga võttis Rain suveks

rendilambad karjatada, kes sügisel omanikule tagastati. Poja huvi lammaste vastu jäi aga püsima ning nii langetatigi otsus oma laut ehitada ja lambad osta. Päris 327 lambaga Rain algust ei teinud. Esialgu ostis ta 5 tõupuhast dorperi lammast Lätis lambafarmi pidava sakslase käest.

Klassikaliselt on dorperi lambad kaelast saati musta

peaga. Ometi on aedikus ka valgete peadega lambaid. See tuleneb asjaolust, et kuigi dorperi jääb saajaprotsendiliselt puhas tõugu, on uted 75-protsendilise puhtusega. Nii ongi mõni tall oma emast erinev. Tõupuhaste uttede soetamine on väga kulukas. Seetõttu ongi Rain läinud seda teed, et paaritab uttesid tõupuhta jääraga. Ajapikku muutuvad

Tugevat emotsionaalset sidet Rain lütitalledega aga luua ei tohi, sest muidu ei pea tall end enam karja osaks.

Klassikaline dorperi tall on süsimusta peaga.

Dorperi lambad on erilised selle poolest, et vahetavad ise villa.

Fotod: SIIM SOLMAN

järglaste tõutunnused aina tugevamaks.

Dorperi tõug on pärit Lõuna-Aafrikast. Dorper on äärmiselt vastupidav ja mitte eriti valiv tõug. Nad kosuvad kenasti ka meie ehk veidi tagasihoidlikemates tingimustes. Poole sajandiga on nad kõikjale üle maailma levinud. Balti regioonis on nad aga siiani pigem vähelevinud. Sellest tuleneb ka lammaste kõrge hind. Paar aastat tagasi, kui Rain oma esimesed lambad soetas, oligi Baltimaades vaid üks farm, kust puhast tõugu uttesid sai.

Tihti peale pööratakse uhke ja heade tunnustega jäära kõrval vähem tähelepanu ute emaomadustele. „Jäär on muidugi hästi oluline. Ta annab

suure geneetilise potentsiaali, aga mis sellest kasu on, kui emal ei ole piima või ta ei hooli oma järglastest,“ räägib Enel.

Dorperi uted on väga heade emaomadustega. Ei ole harukordne, kui nooruted ei võta esimesel poegimisel oma järglasi omaks. Dorperi uttedel selliseid probleeme tihti ette ei tule.

Talled sünnivad hea sünnikaaluga. Nad on ka hea kehakujuga, mis tähendab, et raskeid poegimisi on vähem. Heast tõust ja suurest sigivusest on vähe kasu, kui tallede üleskasvatamine on keerukas. Dorperi lambas on ka siin mitmed head omadused kokku saanud.

Tõug on tegelikult veel

mitmel viisil erinev. Dorperi lambaid ei ole vaja pügada, sest nende villakasukas vahetub ise. Suvel maha visatud kasukast on praeguseks alles vaid punkaritriip selja peal. Peremees ise mõtleb, et kui neile sügamisvõimalus luua, saaksid nad seljapealsest villast ka vabaks. Laudas pakuvad nad aga oma seljapealse villatutiga vahvat vaatepilti.

Villaga suurt midagi peale ei hakata. Lambavilla saab vähesel määral kasutada küll käsitöömaterjalina ning soojustuseks. Eestis on lambakasvatus pigem lihale orienteeritud. Villaga peab pidevalt tegelema ning see on seetõttu lambakasvatajale pigem kulu kui tulu allikas.

Traditsiooniliselt on Eestis sügisel lammaste paaritumis- periood ning lambad poegivad kevadel. Dorperi tõu järgmine eripära on, et uted on aasta ringi võimelised tiinestuma. Kohe, kui talled võõrutatakse, võib jäära jälle uttede juurde panna. See tähendab, et dorperi lambad võivad aastaks kuni kaks korda poegida.

„Eesti keskmises laudas praegu talleid ei ole,“ ütleb Enel. Raudsepa talu lauda sõimerühmas on aga terve trobikond nõudlikke talleid. Poegimine algas oktoobris, mis tähendab, et tallekesed on mõnekuused.

Ka tallede võõrutamisest rääkides tuleb tõdeda, et dorper on natuke erinev. Ta-

valiselt poegivad uted korra aastaks, siis võõrutatakse talled 3,5-4-kuuselt. Raudsepa talus on seda juba kahekuuselt teha saanud. Heade pidamistingimuste korral on talled juba piisavalt

Võimalusel end korralikult sügada saaks viimasestki villast lahti.

suured ning see võimaldab varasemat võõrutamist.

Lambad kasumit teenima

Küsid Rainilt, kas lambakasvatus on end juba ära tasunud, ütleb ta naerdes, et kindlasti mitte. Seda siis majanduslikus mõttes. Kuna lambaid peab mees pigem hobina, tuleb põhisissetulek mujalt. Ometi usub ta, et ühel hetkel, kui laut on loomi täis, hakkab see talle ka sisse tooma.

Praegu tegeleb ta alles karja kasvatamisega. Lauta mahub tegelikult isegi 700-800 lammas. Ühest aedikust vaatab praegu vastu 150 utte, kellel on tulevikus ees esimene poegimine. Niimoodi mõeldes ei kulu ilmselt väga kaua aega, kuni laut loomi täis on. Enel arvab, et see aeg saab huvitav olema. Esimesed poegimised on natuke keerukamad ja uted võivad siis abi vajada.

Enel jutustab, kuidas eelmisel kevadel sündis ühel esmapoegijal karjamaal kaks talle. Närviline lammas jooksis koos ühe tallega minema ning jättis teise karjamaale maha. Tall oli leidmise hetkel koomas. Enel ei tahtnud väikest looma päris maha jätta ja andis endast kõik tema päästmiseks. Kuigi lootus hakkas kaduma, viis naine talle ööseks oma põrandaküttega vannituppa. Hommikuks oli tallel aga juba palju parem ja ta kasvas kenasti üles.

Lambaliha müümiseni veel jõutud ei ole. Ühel hetkel tuleb aga turustamise pool kindlasti läbi mõelda. Rain mõlgutab mõtteid koos mõne teise lambakasvatajaga oma väike lihatööstus ja tapamaja luua. Praegu Eestis tegutsevad lihatööstused tahavad suurema osa kasumist endale jätta ja ei arvesta väga lambakasvatajaga. Sellepärast leiabki Rain, et tuleb midagi ise välja mõelda.

Lammaste pidamisel on majandusliku poole kõrval ka teine pool. See teine on palju inimlikum. Kuigi majandusliku kasumini on veel aastaid aega, leiab Rain oma poega silmas pidades, et ettevõtmine on end kuhjaga ära tasunud. See on pakkunud ta pojale võimaluse teha tööd ja tegeleda millegagi, mis teda huvitab. Seda arvestades ütleb Rain naerdes, et rahaline kasu oleks vaid boonus.

Muusika teeb õnnelikuks ja õpetab kõrgemaid väärtusi

Vivika Veski

Aleksandra Ilves alustas viiulimänguga kuueaastaselt, praegu 21-aastasena on tal endal 21 õpilast ning käsil bakalaureuseõppe lõpetamine Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias.

Aleksandra Ilves kasvas üles muusika keskel. Tema ema Ester Ilves on klaveriõpetaja, kes kõik kuus tütart varakult muusika juurde tõi.

Aleksandra mäletab vanemate õdede osalemist laulukonkurssidel juba kahekol-

meaastaselt, pereansambleid, esinemisi ja ringreise.

Ta meenutab, kuidas mõtles kord väiksenä, kas külas saab käia ka ilma seal esinemata. Ikka saabus hetk, kui tüdrukud ritta seati ja neil laulda lasti.

Kui Aleksandra oli kuueaastane, küsisid ema ja isa talt, kas ta tahaks viiulit õppida. Aleksandra tahtis. Ta alustas Kaiu muusikakoolis, järgnes Tallinna muusikakeskkool.

Õppida õpetades

Kohtume Aleksandraga Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) harjutusklassis. Uue aasta teisel päeval on majas vaikne, eemalt kostab kumedaid puhkpillihelisid. See on maja, kus mööduvad Aleksandra hommikupoolikud. Kella kaheksaks tuleb ta kooli viiulit harjutama. Kell kolmveerand üksteist algavad loengud. Pärast kiirustab ta Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumisse viiulitunde andma. Teine töökoht on tal Juuru huvikoolis, lisaks eraõpilased.

EMTA-s õpib Aleksandra viiuleriala pedagoogilisel suunal. Alustas küll interpretatsioonisuunal, ent pärast esimest aastat veendus, et just õpetamine on tema tulevik.

Õpetajatööd hakkas Aleksandra tegema küll 16-aastaselt, ent õpetamiskogemuse sai veelgi varem. Kui Aleksandra neli aastat noorem õde hakkas samuti viiulit õppima, avastas Aleksandra, et peale pilli harjutamise on tore ka teisi juhendada.

Ka praegu leiab ta, et on hea, et saab õpetada ja õpetamist õppida samal ajal. See on tema sõnul sügavam õppimine ja õpetajana saab ta õppida ka vanemate pedagoogide kogemusest.

Aleksandra sõnul peab õpetaja oskama oma õpilasi motiveerida. Viiul on keeruline pill, millest kohe ilusat heli kätte ei saa. Mõnda õpilast motiveerib, kui ta saab mängida lugu, mis talle meeldib. Nõnda on Aleksandra teismelistele ka poplugusid viiulile seadnud. Teisele meeldib viiuli heli. Ja ka õpetaja ise võib oma isikuga motiveerida, kui õpilane tahab temasarnaseks saada.

Lapsepõlv võlumetsas

Esimesi õpetaja-eeskujusid oli Aleksandrale ta oma ema. Ta meenutab, kuidas ema oli neile päevakava koostanud, et suures peres kõik vajalik tehtud saaks. Kell kaheksa hommikul pidid nad pilli harjutama. Üks õdedest mängis allkorrusel klaverit ja teised üleväl keelpille.

Vahepeal tuli vanemaid

aidata. Kuna maja oli puuküttega, ongi Aleksandrale peamiselt meelde jäänud puude tassimine.

Aga küllalt jäi aega ka nii-sama mänguks. Nad elasid Rapla lähedal üksikus kohas metsaserval, nõnda olid nad õdedega üksteisele peamiselt mängukaaslased. Tüdrukute fantaasiamängudes sai iga metsatukk omale nime ja tähenduse – kus oli võlu-, kus nõiamets. Talvel nad uisutasid ja suusatasid palju.

Muusikuna üleskasvamine toob kaasa ka kontserdireisid, nõnda on nad käinud Saksamaal, Rootsis, Soomes ja mujal. Esinesid kirikutes, festivalidel, konkurssidel. Kohale sõitsid nad enamasti oma pere bussiga, näiteks Prantsusmaale, kus nad Sarre-Union'is osalesid muusikaperede konkursil. Jõudsid kohale, vaid tund jäi valmistumiseks ja kohe lavale, meenutab Aleksandra.

Koos õdede Liidia ja Helenaga löid nad kodus ansambli Lynx (tähendab ladina keeles ilvest). Damaris mängis seal vahel löökpille. Lynxiga esinesid nad näiteks oma isa 50. sünnipäeval.

„See oli selline suvine meelelahutus,” ütleb Aleksandra.

Viiul on laulupill

Enne pillimängu Aleksandra ja tema õed laulsid. Üks õdedest tegeleb ka praegu laulmisega. Aga viiulgi on laulupill, ütleb Aleksandra. Lauluõpetajad ütlevad vahel, et laula nii, nagu viiul mängib, ja viiuliõpetajad, et mängi, nagu ooperilaulja laulab.

Klaveriga võib tekitada illusiooni, et see laulab, aga viiul laulab päriselt, võrdleb Aleksandra. Laulavad ka vioola, tsello ja kontrabasski.

Laulupilli mängides saavad laulda ka need, kellel lauluhäält ei ole, ütleb Aleksandra.

Ta leiab, et igaühele tuleb anda võimalus viiulit õppida, kes seda tahab.

Praegu õpib Aleksandra juures näiteks üks 19-aastane noormees, kes alustas pool aastat tagasi. Aleksandra tõdeb, et ta õpib nooditekti kiiremini kui väikesed lapsed.

Kes tahab aga täiusliku plastilise mänguni jõuda, peab ikkagi alustama väikese lapsena, kui lihased on veel elastselt vormitavad.

Kui muusikat õpid, pole sugugi ükskõik, millist muu-

EMTA-s õpib Aleksandra viiuleriala pedagoogilisel suunal.

sikat ise kuulad. Aleksandrile meeldib klassikaline muusika, milline parasjagu kõige rohkem, oleneb tujust – barokk, klassitsism, romantism. Vahel tahab ta kuulata Bachi või Beethovenit, teinekord hoopis Mozartit või Brahmsi.

„Ja muidugi need lood, millega tegeled, mida hakkad läbi mängima ja õppima, saavad omaks,” lisab ta.

Ja ometi oli temagi elus aeg, mil ta eelistas klassikale popmuusikat, nagu teismelised enamasti.

Mingil hetkel koolis erialatunnis märkas ta aga siis, et ta ei saa enam dūnaamikast aru.

Popmuusikal on teine keel ja teised väärtused. „Olin jäänud klassikalisest muusikast kaugele,” tunnistab ta.

Ta mäletab, et õpetaja Mari Tampere-Bezrodny nägi pidevalt vaeva tema muusikalise maitse kujundamisega. See õpetaja on üks neist, keda Aleksandra nimetab oma tähtsaimate mõjutajate hulgas. Teised on tema pere, õpetajatest veel Ivi Tivik, Niina Murdvee ja Mirjam Kerem.

Veel pani ta tähele, et kui ta palju tümpsuvat muusikat kuulas, kadus ära absoluutne muusikaline kuulmine. Varem oli tal näiteks kerge solfedžo tunnis diktaati teha, ta sai kuuldes kohe aru, mis noot kõlab, siis aga enam mitte. „Aju ei jätanud helikõrgusi enam nii hästi meelde,” tõdeb ta.

Klassikalise muusika juurde tagasi tulla aitas tal siis klassivend ja väga hea sõber Johannes Põlda, kes praegu õpib Sibeliuse akadeemias viiulit.

Aleksandra räägib, et tema oma noorem õde hakkas samuti teismelisena tümpsuvat muusikat kuulama. „Rääkisin talle siis, mis minuga juhtus,” ütleb Aleksandra.

Džassi naudib aga Aleksandra mõnikord küll, näiteks Klassikaraadio džässitundi.

Kahtluste kaudu

Teismelisepõlve kahtluste ajal küsis Aleksandra endalt ka, kas ta tahab jääda muusika juurde. Üks tema õdedest näiteks läkski hoopis ajalugu õppima. Siis aga tuli ema Aleksandra juurde ja ütles, et üks väike Lisanna tahaks hakata viiulit õppima ja kas Aleksandra on nõus teda õpetama.

„Olin põnevil, sealt tuli kõige suurem motivatsioon jätkata,” tunnistab Aleksandra.

Praegu on tal Juurus üheksa õpilast. Alguses, kui õpilasi oli kaks, harjutasid nad bändiruumis, nüüd on Juuru huvikoolis muusikaõpe hoo sisse saanud. Juuru inimesed on õelnud, et kohalik muusikakool on ümbruskonda muutnud.

Aleksandra räägib, et muusikaga tegelemine arendab aju ja õpetab alateadlikult kõrgemaid väärtusi. See on muusika

Aleksandra õpetaja Ivi Tivik.

Klassikalise muusika juurde tagasi tulla aitas klassivend Johannes Põlda. Johannes ja Aleksandra 2014. aastal.

kõige suurem teene, kinnitab ta. Muusika õppimine ei pea tähendama tingimata, et pead muusikuks saama.

Muusika pakub mõnikord lohutust ja mõnikord teeb rõõmsaks, muusikaga tegelemine on meeldiv protsess. Aleksandra lisab veel, et viiulimäng on küll keeruline, kuid ei tohi unustada, et see on mäng.

Kui küsida Aleksandralt, kes oleks tast veel võinud

saada, kui ta poleks valinud muusiku teed, vastab ta, et talle meeldib loominguline töö ja võib-olla oleks ta hakanud juuksuriks. Õdede juukseid meeldib talle praegugi sättida, aga joonistada meeldib ka.

Samas leiab ta, et murdeiga peabki olema selline aeg, kus inimene kaalub, kas ta jätkab endisega või huvitab teda miski muu. „Kui läheksid kogu aeg pimesi, ei tee see nii õnnelikuks,” ütleb ta.

Aleksandra ilves räägib, et muusikaga tegelemine arendab aju ja õpetab alateadlikult kõrgemaid väärtusi.

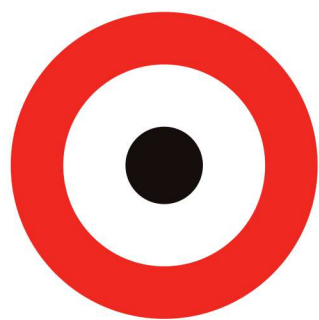

Aleksandra esinemas.

Fotod: MIHKEL JAKOBSON ja JAAK KADARIK

Ilveste naispere neli tütart Vanalinna Muusikamajas: Liidija, Aleksandra, Silvia ja Gloria.

KLICK

SINU DIGIPOOD

**LADU
TÜHJAKS**
teeme ruumi uuele kaubale

Äriklassi kvaliteet parima hinnaga!

HP 250 G3

15.6"	Pentium Quad-Core N3540	Windows 8.1
4GB	500GB	2.19kg
		6:30

KUUMAKSE ALATES
9.56
299.-
499.-

-40%

⊙ **Vastupidav ja kompaktne!** HP 250 G3 puhul on tegu äriklassi sülearvutiga, mis tähendab paremat kvaliteeti, turvalisust ja esmaklassilist jõudlust.

⊙ **Vaikne!** Sülearvuti teeb eriliseks uuendatud jahutussüsteem, kus ei ole kasutatud ühtegi ventilaatorit. See tähendab, et arvuti on täiesti hääletu. Koormuse puhul võib üksnes kuulda kerget kõvaketta heli.

⊙ **Silmasõbralik ekraan!** HP 250 G3 mudelil on mittepeegelduva pinnaga 15,6-tolline kõrgresolutsiooniga ekraan, mis on kaetud spetsiaalse kihiga vältimaks erinevate valgusallikate peegeldust ekraanilt.

• WiFi • Bluetooth 4.0 • USB3.0 • 2xUSB2.0 • HDMI • VGA
• võimas neljatuumaline protsessor • sõrmejäljekindel tugevast plastist korpus

➤➤➤ vaata lisaks: KLICK.ee/hp-250

Kompaktne ja
kvaliteetne!

Sony Xperia E1

79.-
149.-

3G	3.15MP kaamera	LUKUVABA	OS. Android 4.3
4"	4GB	Dual-Core 1.2GHz	122g
480x800	512MB RAM		8h 366h

-46%

Parim nutitelefon alla 100 euro!

Motorola Moto E

89.-
129.-

3G	5MP kaamera	LUKUVABA	
4.3"	4GB	Dual-Core 1.2GHz	OS. Android 4.4.2
540x960	1GB RAM		142g
			15h 372h

-35%

Eriti hea hinnaga
iPhone!

Apple iPhone 4S

9.56
299.-
429.-

3G	8MP kaamera	LUKUVABA	
3.5"	8GB	Dual-Core 1.0GHz	OS iOS 7.0
640x960	512MB RAM		140g
			14h 200h

-30%

Silmapaistev disain ja hea jõudlus!

DELL Inspiron 15 (3542)

15.6"	Intel Core i3 4005U	GeForce 820M
4GB	500GB	Windows 8.1
2.4kg	6:00	

15.46
499.-
749.-

TASUTA KAASA McAfee Security Center viirusetõrje ja sülearvutikott (väärtus 89 EUR)

DELL Inspiron 15 (3542)

DVD-kirjutaja • WiFi • Bluetooth 4.0 • 2xUSB3.0 • 2xUSB2.0 • HDMI

Ülikerge ja õhuke disain!

Samsung Galaxy Tab 3 Lite

99.-
189.-

7"	8GB	Dual-Core 1.2GHz	OS. Android 4.2
640x1024	1GB RAM		310g
			8:00

-50%

Võimas Note kogemus kuue-tuumalise
protsessoriga!

**Samsung
Galaxy
Note 3 Neo**

9.56
299.-
499.-

4G	LUKUVABA		
5.5"	8GB	Hexa-Core 1.7GHz	OS. Android 4.3
1280x720	1GB RAM		162g
			18h 540h

-40%

Superhinnaga!
**Toshiba 8GB
TransMemory**

5.-
8.-

-37%

**Super hinnad! Samsung
telerid kuni -52%!**

32" 80cm

A

USB VIDEO

6.61

199.-

419.-

Tähelepanu: Järelmaks on finantskohustus.

Enne järelmaksu lepingu sõlmimist tutvuge vastava teenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerige asjatundjaga.

UNO järelmaksu pakkuja on Kaupmehe Järelmaks OÜ. Krediidil kulukuse määr on 34.92% aastas järgmistel näidistingimustel: järelmaksu summa 500€, intressiga 15.4%, tagastamise tähtaeg 3 aastat, lepingutasu 24.9€.

Arvutus on ligikaudne ning võib erineda Teile pakutavatest tingimustest. Soovitame tutvuda järelmaksu infoa aadressil www.klick.ee/jarelmaks.

TALLINN: Viru Keskus (6 668 160), Kristiine Kaubanduskeskus (6 668 116), Rocca Al Mare kaubanduskeskus (6 668 155), Ülemiste Kaubanduskeskus (6 668 159), Järve Kaubanduskeskus (6 668 154), Lasnamäe Centrum (6 668 128), Mustika Keskus (6 668 151);
TARTU: Tasku keskus (666 8163), Lõunakeskus (6 668 153), Kaubanduskeskus Eeden (6 668 164); **JÕHVI:** Kaubanduskeskus Tsentraal (6 668 168); **KOHTLA-JÄRVE:** Vironia Keskus (6 668 156); **KURESSAARE:** Auriga Keskus (6 668 117); **NARVA:** Fama Keskus (6 668 169);
PAIDE: Paide Maksimarket (6 668 124); **PÄRNU:** Kaubamajakas (6 668 152); **RAKVERE:** Põhjakeskus (6 668 177); **RAPLA:** Rappeli Keskus (6 668 174); **VALGA:** Valga Maxima (6 668 121); **VILJANDI:** Viljandi Centrum (6 668 166); **VÕRU:** Kagukeskus (6 668 173).

Kohila kooli kodulooring

Ants Tammar

Katkendid kogumikust „Kohila kooli ajaraamat. Koolilood“.

15. september 1957. Ajalooõpetaja Heljo Terno juhendamisel alustas tegevust kodulooring. Hakati uurima Kohila kooli ajalugu. Esimesel koosolekul jõuti järeldusele, et on vajalik tundma õppida kooli minevikku ja läbikäidud teed ning esmakordselt räägiti vajadusest tähistada kooli aastapäeva.

„Mineviku mälestuste elustamine

annab jõudu ja indu uuteks saavutusteks ning õpetab õigesti hindama elu arenemist ja hoolitsust mitmekülgse hariduse omandamise eest,“ kirjutas õpetaja Heljo Terno Rapla rajooni lehes Ühistöö.

Tähelepanuväärne on ka fakt, et 1956/57. õppeaastal hakati Nõukogude Liidu ajalookursuse raames esmakordselt käsitlema ka Eesti ajaloo küsimusi. Küllap see andis julguse ja innustuse kodulooringi loomiseks ning hakati ka Kohila ajalugu uurima.

15. oktoober 1958. Esimakordselt tähistati kooli aastapäeva – pandi alus uuele traditsioonile. Kooli 88. aastapäeva hommikul avati Kohi-

la kultuurimajas ulatuslik näitus kodulooringi liikmete kogutud materjalidest.

Oli kirja pandud mälestusi vanadelt õpetajatelt, kodulooringi liikmete uurimusi, aastakümneid tagasi käibel olnud õpikuid, tsariaegseid koolitunnistusi, nõukogude võimu aastail kooli arengut kajastav materjal, kooli seinaleht „Kooli au eest“, fotosektsiooni „Fotoleht“ jne.

Aasta 1970. Kohila kool on 100-aastane. Ilmus Kohila keskkooli kaheksas almanahh „Sulesädemed“, kus on kirjutised saja-aastasest Kohila koolist. Kodulooringi juhendaja Heljo Terno mainib almanahhis, et „Suure Isamaasõja ajal hävis kooli

arhiiv ja nii tuli päris otsast alata. Kogusime suulisi andmeid. Suurteks abilisteks osutusid endised õpetajad ja õpilased.“

Kodulooringi liikmete kaasabil on almanahhis Kohila kooli legendaarse õpetaja Mary Uustalu kirkad mälestuskillud kooliajast Urgemäel ja tööaastatest Kohila koolis ning endise õpilase, näitleja Alfred Meringu kütkestav kirjutis koolipõlvest Kohila 2-klassilises ministeeriumikoolis.

Direktor Otto Terno kirjutab saja-aastasest koolist ja teeb kooli arengulugu tutvustavas kirjutises tänuavalduse inimestele, kes on kooli arengusse palju panustanud.

Minu vanaisa Ants Varblane

Anett Ilustrumm,

Kohila gümnaasium, 4. kl
Juhendajad Janika Kibur, Carolina Ilustrumm

Tahtsin oma vanaisa elust rohkem teada. Selleks koostasın küsimustiku ja viisin läbi intervjuu.

Ma arvasin, et tulemuseks tuleb vanaisa huvitav elulugu.

Küsitlesin oma vanaisa eelmise aasta sügisel. Mind huvitas, milline oli vanaisa lapsepõlv, kus vanaisa elas lapsepõlves. Huvi pakkus ka see, kus vanaisa koolis käis ja mis oli selle nimi. Kõige enam huvitas mind, milline oli üks koolipäev, sest siin sain paralleele tõmmata.

Vanaisa sündis 29. aprillil 1940. aastal Tallinnas Dr. Krelli sünnitusmajas Sakala tänaval.

Sõja ajal läks vanaisa maale oma vanaema ja vanaisa juurde elama. Ta elas seal, kuni läks kooli. Linnas käis vanaisa vähe, kuna oli sõda. Sel ajal oli maal kergem elada, kuna siis olid veel talud, kasvatati süüa ja peeti loomi. Sõja ajal elasid nad paremini talus kui linnas, kuna linnas oli sõja ajal raske. Talu nimi, kus vanaisa elas, oli Mardi.

Vanaisa elas väiksena Tallinnas Kauba tänaval, aga 1944. aastal pommitati see maja maha. See toimus 9. märtsil. Sel ajal, kui see Kauba tänava maja maha pommitati, elas ta vanaema ja vanaisa juures maal. Seal elas ta, kuni läks 1947. aastal kooli.

Kooli läks vanaisa Tallinna 20. keskkooli. Nüüd nimetatakse seda Tallinna ühisgümnaasiumiks. See kool ehitati varemetest üles. Vanaisa

Loo autor Anett Ilustrumm ettekannet esitamas.

Foto: JAAK KADARIK

käis esimeses klassis Kevade tänaval 22. keskkoolis. Teisest klassist alates käis ta 20. keskkoolis kuni 1955. aastani. Vanaisa õppis hästi, lõputunnistusel oli tal ainult üks kolm. Klassid olid sel ajal väga suured, kuni 42 õpilast. Koolis oli palju lapsi ja ka selle pärast käidi koolis kahes vahetuses. Sel ajal käidi koolis ka laupäeval. Neljandas klassis oli vanaisal juba 12 eksamit.

Koolipäev algas kell 8. Tund kestis nagu praegugi 45 minutit. Koolivormi siis ei kantud. Õpetajad olid siis ranged ja neid pidi teietama. Tavaliselt kestis koolipäev 6 tundi. Aeg oli siis vaene. Vanaisa ei saanud söögiraha ema käest, kuna neil ei olnud palju raha. Ema andis talle paar kopikat, selle eest ostis vanaisa puhvetist saia. Saiad maksid 4 kopikat. Koolis oli ka

söökla. Vahetunni ajal pidi koridoris ringirastat kõndima, joosta ei tohtinud. Võis ka kõndida paarikaupa. Trepi peal kõõluda ka ei tohtinud. Selles koolis oli suur võimla.

Vanaisa käis ka sõjaväes ja selle pärast tahtsin ma teada, milline oli sõjavägi siis, kuna nüüd on sõjavägi hoopis teistsugune.

1959. aasta septembris läks vanaisa Vene sõjaväkke. Ta oli seal kuni 1962. aasta detsembrini autojuhina. Teenisid nad Leedu NSV-s, praeguses Leedu Vabariigis. Seal oli normaalne kord. 1963. aasta jaanuaris, peale sõjaväge läks vanaisa Tallinna Autobussiparki bussijuhiks. Ta sõitis linnaliine.

Vanaisa rääkis ka oma esimesest töökogemusest. Ta läks 12aastaselt esimest korda tööle, telegrammi-

kandjaks Tallinna 7. sidejaoskonda. See oli 1952. aastal. Seal töötas ta suvevaheajal.

Kuna ma teadsin, et ta töötas paljudes kohtades, siis tahtsin teada, kus ja kellena vanaisa töötanud on.

1953. aasta suvel töötas ta Kaubandusministeeriumis käskjalana. Sel ajal viidi asutuse post käskjalgadega kohale. Tänapäeval tehakse seda arvutis e-postiga. 1954. aastal töötas ta Tallinnas Viktor Kingissepa nim Tallinna teraviljakombinaadis Hobujaama tänaval. 1955. aastal töötas ta Kalatööstuse laevatehases laevaehituse puusepa õpilasena. Pärast töötas seal 1959. aastani puusepana. Ta ehitas seal väikelaevu ja paate. 1960. kuni 1973. aastani töötas ta Autobussipargi bussijuhina. 1974. aastal töötas ta Tallinna Asfaltbetoonitehases. 1991. aastal töötas ta Tallinna Paljassaare reovee puhastusjaamas. Seal töötas ta senikaua, kuni läks pensionile. 1996. aastal jäi vanaisa pensionile.

Praegusel hetkel on vanaisa 73aastane ja pensionär ning naudib vanaduspõlve.

Olles teada saanud vanaisa päris keerulise elukäigu, tekkis mul küsimus, kas vanaisa tahaks oma elus midagi muuta ja miks. Vanaisa on viiskümmend aastat õnnelikus abielus olnud ja ta on oma eluga väga rahul. Ta ei taha midagi oma elus muuta.

Tööd alustades ma arvasin, et tal oli huvitav elu. Sain palju uut teada vanaisa raskest elust nooruses. Ta töötas paljudes kohtades, käis sõjaväes ja nüüdseks on ta viiskümmend aastat õnnelikus abielus.

Minu arvates võiks selliseid uurimistöid teha veelgi, sest siis saab teada midagi uut.

Uurimistööd Kohila gümnaasiumi 4. klassides

Kohila gümnaasiumi 4. klasside õpilased on uurimistöid teinud 6 aastat. Praeguseks on see lisatud ka kooli õppekavasse. Uurimistöö koostamine on kohustuslik kõigile 4. klasside õpilastele. Aastate lõikes on välja töötatud tööprotsessi alused.

Eesti keele tunnis tehakse selgeks, kuidas uurimist läbi viia, millistest osadest uurimistöö koosneb ja kirjutatakse töö käsikirjaliselt valmis, õpitakse koostama ka kaitsekõnet. Teema valib õpilane ise või teeb ta seda koos lapsevanema või klassijuhatajaga.

IT tundides õpitakse tööd vormistama, tehakse selgeks PowerPoint esitluse algtööd ja trükitakse töö valmis. Tööprotsess on jaotatud õppeaasta peale ajagraafiku alusel.

Klassijuhataja ülesanne on jälgida, et õpilased ajagraafikust kinni peaksid ja kontrollida kogu tööprotsessi. Meie eesmärk on, et töö oleks lapsele jõukohane, et ta saaks sellega enamikus ise hakkama, et ta õpiks esinemist ja teda saadaks eduelamus.

Viimasel veerandil on kokkuvõtete aeg. Õpilased kaitsevad oma tööd väga positiivselt meelestatud komisjoni ees. Igast klassist valitakse 3-4 paremat tööd, mille koostajad pääsevad UURIMISTÖÖDE MINIKONVERENTSILE, mis sel kevadel toimub 3. korda.

Kõik need etapid läbis ka Anett Ilustrumm. Nagu ta oma töös ka ütles, valis ta teemaks "Minu vanaisa", sest tahtis oma vanaisa kohta palju uut ja huvitavat teada saada. Uurimise läbiviimisel oli talle abiks ka tema ema. Töö kirjutamine ja vormistamine talle väga meeldis.

Kõige raskem osa oli töö esitluse kokkupanek - kuidas kõik oluline mõne minuti sees näidata ja ära öelda. Selleks istusime koos laua taha ja panime paberile selle, mis vanaisa mitmekülgse elu esile tooks. Sellele toetudes koostasime ka slaidikava. Oli näha ja tunda, millist uhkust Anett oma vanaisa üle tundis, kui tööd ette kandis.

Janika Kibur,
uurimistöö juhendaja

Kodulooline kogumik

„Kohila kooli ajaraamat. Koolilood“

Ants Tammar,
kogumiku koostaja

Kohila gümnaasium tähistab 7. veebruaril 2015 kooli 145. aastapäeva ja ilmub Kohila koolist jutustav kogumik „Kohila kooli ajaraamat. Koolilood“.

Raamatu koostamise algus ei kulgenud ladusalt. Pikalt otsisin raamatut läbivat telge, sest Kohila koolil on värvikas, kirev ja põnev ajalugu, mis on täis keerdkäike, vastuolusid ja ootamatuid pööreid. Kui leidsin arhiivist 1961. aastal haridusminister Ferdinand Eiseni koolidele saadetud käskkirja, millega tehti kohustuslikuks kooli kroonikaraamatu pidamine, sain edaspidiseks esimese päästva niidiotsa.

Minister kinnitas ka kooli kroonika koostamise juhendi, milles märgitakse, et kooli kroonikaraamatu eesmärk on koguda ja säilitada alatiseks kokkuvõtlikud süstematiseeritud andmed kooli arenemistest, koolielus toimuvatest muudatustest, tähtsamatest sündmustest, õppe-kasvatustöö korraldusest, traditsioonidest, kooli majandusliku ja tehnilise baasi täiendamisest jne. Juhendis rõhutati, et need andmed on suure praktilise ja kultuuriloolise väärtusega, kuna võimaldavad teha täpseid kokkuvõtteid kogu meie hariduselus toimuvatest pidevatest muutustest.

Kroonika koostamise juhendit lugedes leidsin just sealt Kohila kooli keerulise ja kireva ajaloo kirjapanekuks sobiva telje ning võtme, et avada uks ringkäiguks Hageri kihelkonna ühe pikema kooliloo koolis.

Valmis kooli ajaraamat, mis on koostatud arhiividokumentide, ajaleheartiklite, kirjade, märkmete, mälestuskildude, vanade aabitsate, õpikute ja siit-sealt leitud dokumentide põhjal. Nagu raamatu pealkirgi ütleb, on koduloolise kogumiku keskne teema aeg ja selle avaldumine kooli arengus.

Raamatus on Kohila koolilugu jagatud nelja perioodi. Iga periood tähistab teatavat ajajärku. Igal järgneval perioodil on midagi iseloomulikku ja erilist. Kogumik koosneb kronoloogilises järjekorras olevatest lühikestest ja pikematest lugudest. Neisse on püütud tuua ajastu hõngu ja meeleolu. Selleks, et mõista, miks mingi pööre või muutus koolielus toimus, on ka põikeid

Eesti pedagoogika ajalukku.

Raamatus on meeleolukad, ehedad ja kirkad lood – pil-dikesed koolielust. Iga lugu raamatus on kui kaader dokumentaalfilmist, kus samm-haaval rullub lahti ühe kooli arengulugu. Ajaraamat aitab elustada olnut, olles põhjalik ja kirklik teejuht minevikku. On ajaränd tagasi kooliaega. Igaühel oma rada pidi.

Kui koolil on kirja pandud oma koolilugu, siis on ta olemas ja kuulub väärikate koolide sekka. Kooli arengulugu kajastaval raamatul on kooli ja valla mainekujunduses tähtis roll. Selle raamatu olemasolu väärtustab kooli ja omavalitsust. Koolis ja valla raamatukogudes on tuhandeid raamatuid, aga kui puudub kohalikku hariduselu väärtustav raamat, siis on midagi olulist puudu või midagi viltu.

Mõned katkendid raamatu esimesest peatükist „Kooli alguslätetel“.

Koolitoaks mõisa kärneri tuba ja tisleri töötuba

Mitmetes kirjutistes peetakse Kohila kooli algusaastaks 1870. aastat. On eriarvamusi. Kooli tegevuse alguseks on peetud vallavalitsuse poolt esimese õpetaja palkamise aega. See oli 15. oktoober 1871. Kohila algkool lähtus kooli aastapäeva tähistamisel ja kooli vanuse arvestamisel just aastat 1871, mil Urgemäel valmis koolimaja, mille nimeks sai Kohila Wallakool. (Pedagoogikanõukogu... 1928–1936) On teateid, et enne vallakooli valmimist tegutses kool paar aastat Kohila mõisakoolina.

Kunagise vallavanema Johannes Mühlbergi mälestuste põhjal alustati õppetööd Kohilas 1870. aastal. Kuna oma maja esialgu puudus, oli esimeseks koolitoaks Kohila mõisa kärneri tuba ja esimeseks tahvliks „ahjurind“. Hiljem koliti mõisa kuivatisse tisleri töötuppa, kus oli külm ja niiske.

Enamasti käidi kooli kodunt, kuid mõni laps jäi ka koolituppa ööbima. Kuna tuba sooja eriti ei pidanud, magas osa poistest ahjus, mõni ahju peal ning väiksemad lausa seinale ja ahju vahel. Tüdrukute magamiskohtadeks olid koolilauad. (Holsting 2009)

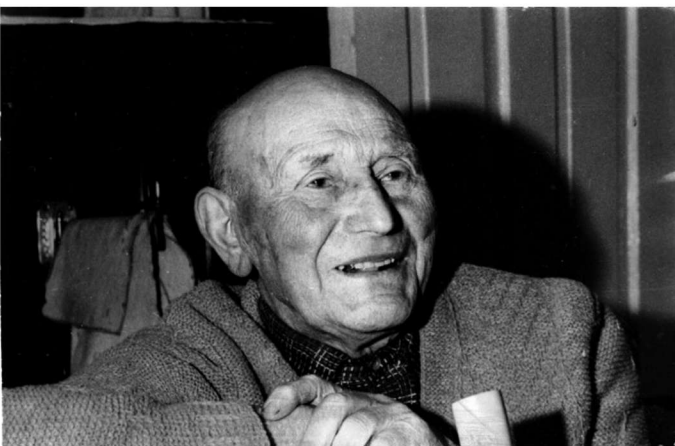
Seletuskirjad Kohila vallakooli ehitamise kohta

1925. aasta novembris algatati Harjumaal koolide ajaloo uurimine. Harju maa-koolivalitsus saatis koolidesse ringkirja, kus paluti koguda andmeid kooli asutamise koh-

Kohila vallakool, mis valmis 1871. aasta sügisel.

Fotod: erakogu

Kohila inimeste hulgas väga lugupeetud Johannes Ernesaks tuli Kohila vallakooli õpetajaks 1906. aastal.

ta enne 1918/19. õppeaastat. „Et kõik eelpool tähendatud andmed ja teated koolilooliselt seisukohalt väga tähtsad ja eeskätt kooli ennast kõige lähemalt peaks huvitama, siis ei tohiks pidada liiga suureks vaeva ja raskusi, mis nende andmete saamisega ühenduses võiksid olla,“ kirjutati ringkirjas. (Harju... 1925–1932)

Kohila gümnaasiumi endise muuseumi toas olevate dokumentide seast leidsin vastuse (sisaldas kolm väljakirjutust protokollidest) koolivalitsuse ringkirjale:

„Kohila kooli asutamise aja kindlaks määramiseks ülekuulatud Jüri Laager, kes praegu 66 aastat vana ja üks esimestest nimetatud kooli õpilastest, seletas järgmist:

Kohila kool asutati 1870. aasta sügisel Kohila mõisa omaniku Luederi poolt. See hakkas töötama esialgu mõisa aedniku eesttoas ja hiljem töötoas (majas, mis üle jõe, vastu praegust paberivabrikut). Õpilasi oli esimesel aastal umbes 10. Õpetajaks oli Kuuda seminarilõpetanud J. Heergouk.

Järgmise aasta (1871) kevadel asus Kohila vald koolimaja ehitamisele, millega sama aasta sügiseks valmis saadi, nii et 1872. aasta algusest kool omas majas edasi töötada võis Kohila vallakooli nime all.“

Kohila kogukonna volimeeste nõu heitmise ja valitsuse protokoll (15.02.1871) kirjutati: „Valla laekast sai raha lubatud koolimaja ehitamise tarvis palka saagida: 2 saagi – 3

rubla ja 20 kopikat, 2 viili – 40 kopikat, sepa töö – 20 kopikat. Summa 3 rubla ja 80 kopikat.

Sai seda nõu peetud, kihelkonna kohtust luba küsitud, sest välja laenatud magaskirahast 317 rubla, vald oma jõuga ei saa selle mitte valmis, nõuda kui palju koolimaja ehituse tarvis läheb pruukida. Talitaja ja volimehed peavad ehituse meistriga rääkima, kui palju see ehitus maksma tuleb.“

4. oktoobril 1871. aastal kirjutati protokoll: „Mis siin kahe kirjutaja läbi on ära unustatud, saab nüüd vast kirjutatud: Simu Jaani (talitaja asemel) ja volinikkude nõu mööda sai Promet Jussiga koolimaja ehituse Conthraht tehtud ja nõuda, et palgi tahumine, seinade raumine, lae löömine ja katuse tegemine, kõik 214 rubla maksab.“

Vana ja uus koolmeister, põhk ja sõnnik

Kohila valla talitaja, volimehed ja kohtumehed olid 1876. aasta märtsis koos, et teha koolmeister Juhan Oltophi töölevõtmise kaupa. Protokoll kirjutati: „Koolmeister Juhan Oltoph võtab Kohhela valla koolmeistri ametid omma peale ja lubab omma ametit nenda ülles piddada kuidas koli kommission ja seadus sedda nõuab.“

Protokoll kirjutati ka Juhan Oltophi lubadus: „Et koli

kommission sedda sunnib ja wald ka hea meega soevib, tahhan minna koolmeister Juhhan Oltoph wenne keelt õppetada ni palju kui mul wõimalik ja lapsed omma õppimisega eddasi jõuavad. Walla tahtmise järrel ollen minna ka lubbanud igga laupäeva õhtul ette lugemisse tundi piddada. Ja saksa kele luggmise kui ka kirjutamise tunnid ollen ma lubanud walla soevimisse järrel anda.“

Koolmeister sai mõisalt põllu- ja heinamaa ning vallalt 65 rubla, mille eest pidid ka valla ja magasiaida kirjutustööd tehtud saama. Vald lubas ahjukütte – nii palju, kui talvel kooli pidamiseks tarvis on.

Koolmeistri palkamisel peeti tollastes tingimustes oluliseks vene keele oskust, millega oli aga alatasa probleeme. 1876. aastal palgatud koolmeister Juhan Oltoph lubas küll vene keelt õpetada, kuid tema oskusi ei peetud piisavaks. 1889. aastal saatis valla volikogu koolide inspektorile palvekirja, milles paluti luba Oltoph ametist vabastada just „puudulise vene keele oskuse“ pärast.

Palvekirja kirjutati, et „kõik walla inimesed soovivad üht tublit koolmeistrit kaubelda, kes ka wene keelt mõistab“. (Holsting 2009)

Vallavolikogu 1889. aasta protokollist nähtub, et Viljandi valla mees Johann Aedas

lubas üheks aastaks 90 rubla eest Urgemäele koolmeistriks tulla ning „selle nimetatud palga eest ka valla kirjutus toimetatud“.

Uus koolmeister pidi algul vana koolmeistri Juhan Oltophiga väikeses koolimajas koos elama. Vallavolikogu otsustas, et koolimaja ruumid jäävad uue koolmeistri pruukida ning vana koolmeister peab ühe nädala jooksul koolimajast välja kolima. Juhan Oltoph lahkus ja võttis põhu kaasa, mille tulemusena jäi vallavalitsuse arvates 5,5 vakamaa suuruse põllu peale 38 koormat sõnnikut saamata. Protokolli kirjutati: „Et Oltoph ühes põllu põhuga ära läheb, siis piab tema selle sõnniku eest, mis põhust saab 10 rubla maksmata.“ (Kohila kogukonna... 1871-1891)

Vallavalitsusel oli soov Kohila vallakooli sulgeda

1890. aastal lahkus ametist koolmeister Johann Aedas, mille järel otsustas vallavalitsus uut koolmeistrit mitte enam palgata, kuna „vald veike ja kooli puhta raha peal mitte ei jõua üles pidada ja et mõisaherra oma abi kooli ülespidada tagasi on tõmmanud s.o et ta need maad, mis koolmeistri pruukida olid, 1890 aasta kewadil ära on võtnud“. Püüti leida võimalusi Kohila kooli ühendamiseks mõne teise lähedal asuva kooliga.

Juba 1889. aastal oli Salutaguse ja Kohila vallavolikogu ühine koosolek, kus plaaniti arutada Salutaguse ja Kohila kooli ühendamist, aga Salutaguse kogukonna volimehed olid juba enne koosolekut otsustanud, et nemad ühendamist ei taha ja on uue koolmeistriga kontrahi ära teinud. Salutaguse mehed teatasid veel, et neil on koolimaja ja koolmeistrile maa, kus nad võivad oma koolmeistrit pidada. Sellepeale tegid Kohila valla volimehed otsuse, et nemad ilma ühendusest siiski üksi valla jaoks tahavad uut koolmeistrit kaubelda. (Kohila kogukonna...1871–1891)

1890. aasta augustis ei soovitud Kohila vallavolikogu uut koolmeistrit palgata ning võttis vastu otsuse lubada vanematel oma lapsi koolitada seal, kus kool neile kõige lähemal on, ja „vallavalitsus piab selle üle walvama, et ükski laps koolitamata ei jää. Waesemate eest, kes oma lapsi ei jõua koolitada, maksab wald kooliraha“. Varuvariandina pakuti välja Kohila vallakooli ühendamist Tohisoo vallakooliga.

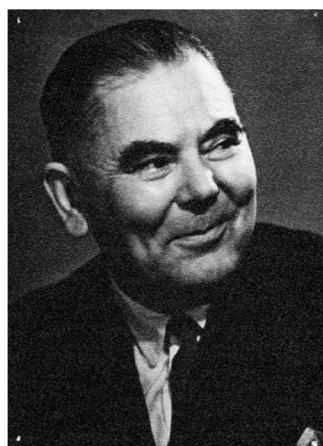
Et Kohila vallakool siiski edasi tegutses, võib otsustada sama aasta septembris ametisse nimetatud koolmeistri Jaan Husermanni järgi. (Holsting 2009; Kohila kogukonna... 1871–1891)

1890/91. kooliaastal oli koolis 8 poissi ja 12 tüdrukut. 1 poiss ja 2 tüdrukut õõbisid koolimajas. (Kohila vallakool... 1911:16–31)

Koolijuhataja Johannes Ernesaks õpilastega.

Foto: ERNESAKS

Alfred Mering.

Foto: A. MÕTUSTE

Kohila vallakoolist sai ministeeriumikool

1898. aastast hakati Kohilas rääkima uue koolimaja ehitamise vajalikkusest ja kooli muutmise ministeeriumikooliks. Kohila vallakool jäi kuni 1910. aastani üheklassiliseks ühe õpetajaga kooliks, kus tuli töötada koondklassis kolme jao lastega.

1910. aastal sai Kohila vallakoolist Kohila ministeeriumikool. Kohila vald suutis kaua aastaid ministeeriumikooli asutamisest hoiduda, aga ruumipuudus koolis ja rahapapp sundis seda tegema. (Holsting 2009)

Vallakooli ümbermuutmisel ministeeriumikooliks võidi anda riikliku toetust koolimaja ehitamiseks ja iga-aastast abiraha kooliinventari, õppevahendite ja raamatute muretsemiseks (Andresen 1995:144–145). Konks oli selles, et vald kaotas sealjuures õiguse ise õpetajat valida ja ka muu kooli puutuv jäi täiesti Vene riigivõimu esindavate venekeelsust ja -meelsust nõudvate inspektorite otsustada. Õppetöö toimus osaliselt vene keeles.

Ruumipuuduse tõttu õppisid vanemate klasside õpilased

Kohila 2-klassilise ministeeriumikooli jaoskonna lõpetajad ja kooliõpetajad 22. aprillil 1917.

vallamaja saalis. Õpilaste arv kasv oli ilmselt tingitud Kohila paberivabriku laiendamisega kaasnenud elanikkonna suurenemisest. Kuna vallal puudusid rahalised võimalused uue koolimaja ehitamiseks, loodeti vallakooli ministeeriumikooliks muutes riigi toetusele.

1911. aastal eraldaski haridusministeerium Kohila vallale 5000 rubla koolimaja ehituseks. Keeruliseks osutus sobiva koha leidmine. Kool otsustati ehitada vallamaja

abiraha tagastati ja koolimaja jäi ehitamata.

Valla volikogus oli ka liikmeid, kes hakkasid tõendama, et Kohilas kõrgemat kooli ülepea vaja polegi, sest Hageri alevi töötab juba haridusseltsi ehitatud ruumides 6-klassiline algkool ja sellepärast oleks asjata vaev ja kulukandmine Kohilas jällegi koolimaja ehitama hakata. Peale selle ei olevat Kohila kool kui ministeeriumikool oma tüüpuse poolest soovitatav.

Mitmed allikad viitavad sellele, et Hageri haridusseltsi 6-klassilise algkooli asutajal ja ehitamise eestvedajal praost Konstantin Adolf Thomsonil oli ka märgatav roll selles, et Kohila ministeeriumikoolile jäi uus maja ehitamata. Kirikuhärral oli kihelkonnas suur mõju ning mõisnikega hea läbisaamine ja ta tegutses nendega ikka käsikäes.

Juba enne Hageri haridusseltsi algkooli asutamist olid ägedad vaidlused. Praost Thomson võttis endale raske ülesande – eestikeelse era- kooli (haridusseltsi algkooli)

vajaduse põhjendamise Vene võimude ees. Oli ka neid, kes tahtsid ministeeriumikooli, aga praost Thomson pooldas eestikeelset ja -meelset kooli, et mitte nii väga kroonu pressi alla jääda. Thomsonile jäi võit ja rahvas oli üldiselt Thomsoni seletuste tõttu eesti kooli poolt. 1909. aasta algul avati Hageri algkool ja 1910. aastal sai Kohila vallakoolist Kohila 2-klassiline ministeeriumikool. Sellest hetkest algas kahe kooli vastandumine ja tekkis vaenulik suhtumine ministeeriumikooli, mis tegutses paljus kroonu juhiste järgi. (Vihmann 1930)

Meenutab Kohila ministeeriumikooli endine õpilane Alfred Mering

Kohilas puudus ajakohane koolimaja. Ruumikitsikuse pärast asusid Kohila 2-klassilise ministeeriumikooli I, II ja III klass Urgemäel, IV ja V klass vallamajas. See vana koolimaja Urgemäel oli põhiliselt samasugune õlgkatusega põikpalkehitus nagu Paunvere koolimaja O. Lutsu „Kevades“.

Koolitoa esik oli külm. Pali- tud, kellel need olid, rippusid klassitoa naxis. Ega klassi- tubagi külmal ajal soe olnud, kuigi suur kerisega ahi ulatus poole klassitoani. Kütet tuli kokku hoida. Selleks kõeti koolimaja alles laste kooli tulekul. Enne tunde mindi koolimaja kõrval asuvasse sauna, mis oli soojaks tehtud ja nii leili viskamisega kerisele soojendati külmunud käsi.

Klassiruumiks oli suurem tuba, kus õppis kolm klassi koos. Klassitoas olid pikad pingid, igas pingis istus 6 õpilast. Õpetaja jaoks oli kõne- pult. Lae all rippus kaks suurt petrooleumilampi. Kahe akna vahel nurgas seisis mornilt maast laeni ulatuv orel, mille järgi laulsime. Kaua tuli seda

orelit tallata, enne kui hää- l välja tuli. See kägin meenutas rohkem leierkasti kui oreli- t.

Õpetajaid oli üks. Sel ajal oli meie õpetajaks Johannes Ernesaks, keda mina mäletan kui head õpetajat ja kasvatajat. Ta oli tark, elurõõmus ja õigla- ne. Kui Paunveres oli kooli hinged köster ehk Julk-Jüri, siis meil Urgemäel oli selleks rahvavalgustaja – õpetaja Ernesaks, kes oli ka seltsielu juht. Juhatas laulukoori ja ristis lapsi. Tarbekorral andis inimestele nõu ka nende isikli- kus elus. Ernesaks ei omanud aupaistet mitte ainult õpilaste seas. Teda austas ja armastas kogu Kohila rahvas.

/---/ Ühel hommikul teatas õpetaja, et keisrit enam ei ole, ning võttis keisri ja tema proua pildi seinalt maha. Sellest päevast ei laulnud me enam „Jumal, keisrit kaitse sa“ ega pidanud vaimulik- ke palveid. Sellest ajast peale ei tulnud ka Hageri kiriku praost enam kooli katsuma.

Meenub üks talvehommik. Päike paistis heledalt aknast sisse, väljas sädeles pimes- tavalt sinakas-valge lumi. Klassis oli saapamäärde ja suitsutare lõhna ja me kõik laulsime kui ühest suust:

*Tähekene, miks sa vilgud,
miks sa nõnda virvendad?*

Ja siis ütles õpetaja: „Arm- sad lapsed! Täna enam tunde ei toimu. Mind on kutsutud sõjakomissariaati. Olge ikka head lapsed, elage hästi!“

Õpetaja Ernesaksa lahku- misega katkes meie pidev koolitöö. Sellest päevast peale muutus kooli seis üpris vi- letsaks. Õpetajad vaheldusid väga kiiresti, sest tollel ajal olid ainult meesõpetajad, keda aga sageli sõjarindele kutsuti. Uued õpetajad tulid ja läksid. Kooli ukseid olid vahel kuude viisi suletud. Oli sõda.“ (Me- ring 1986)

Kasutatud allikad ja kirjandus:

Andresen, L. 1995. *Eesti koo- li lugu*. Avita, Tallinn 1995.

Harju maakoolivalitsuse ringkirjade ära kirjad 1925–1932. TLA. 663.1.23.

Holsting, E. 2009. *Kohila alev ja vald 19. sajandi lõpust kuni aastani 1918. Bakalau- reusetöö. Tartu Ülikool, filo- soofiateaduskond, ajaloo- ja arheoloogiainstituut. Tartu 2009. Käsitöö.*

Kohila kogukonna vo- limeeste protokolliraamat 1871–1891. EAA. 1024.2.55.

Kohila vallakool ja 2-klas- siline ministeeriumikool. 1911. EAA. 5454.1.13.

Mering, A. 1986. *Elu lugu. Teatrimälestused. Eesti Raa- mat, Tallinn 1986.*

Vihmann, A. 1930. *Ajalooli- ne suusõnaline traditsioon Ha- geri kihelkonnas. EKM-EKLA. f. 199, mapp 53.*

Näitemängud minu elus

August Viin

See võis olla 1947. aasta, kui nägin esimest korda laval näitemängu. Lipa koolimajas mängiti Juhan Kunderi kahevaatuselist naljamängu „Kroonu onu“. Kroonu onuks oli Lipa kooli õpetaja Erich Kingsepp.

Näitemängust on mul tänaseks meeles vaid mitu korda kõlanud „Totšna tak“.

1948. aasta sügisel kirjutasime 7. klassi ühistööna Eduard Bornhöhe „Tasuja“ näidendiks ja kandsime selle ette näärpeol. Kuuenda klassi poiss Aleksei Kase tegi poiste tööõpetuse toas omale vineerist vägeva mõõga ja mängis sellega Tasujat. Alekseiga nõu pidanud, arvasime, et lossipreilit võiks mängida 6. klassi kleenuke tüdruk Virve Sarapuu.

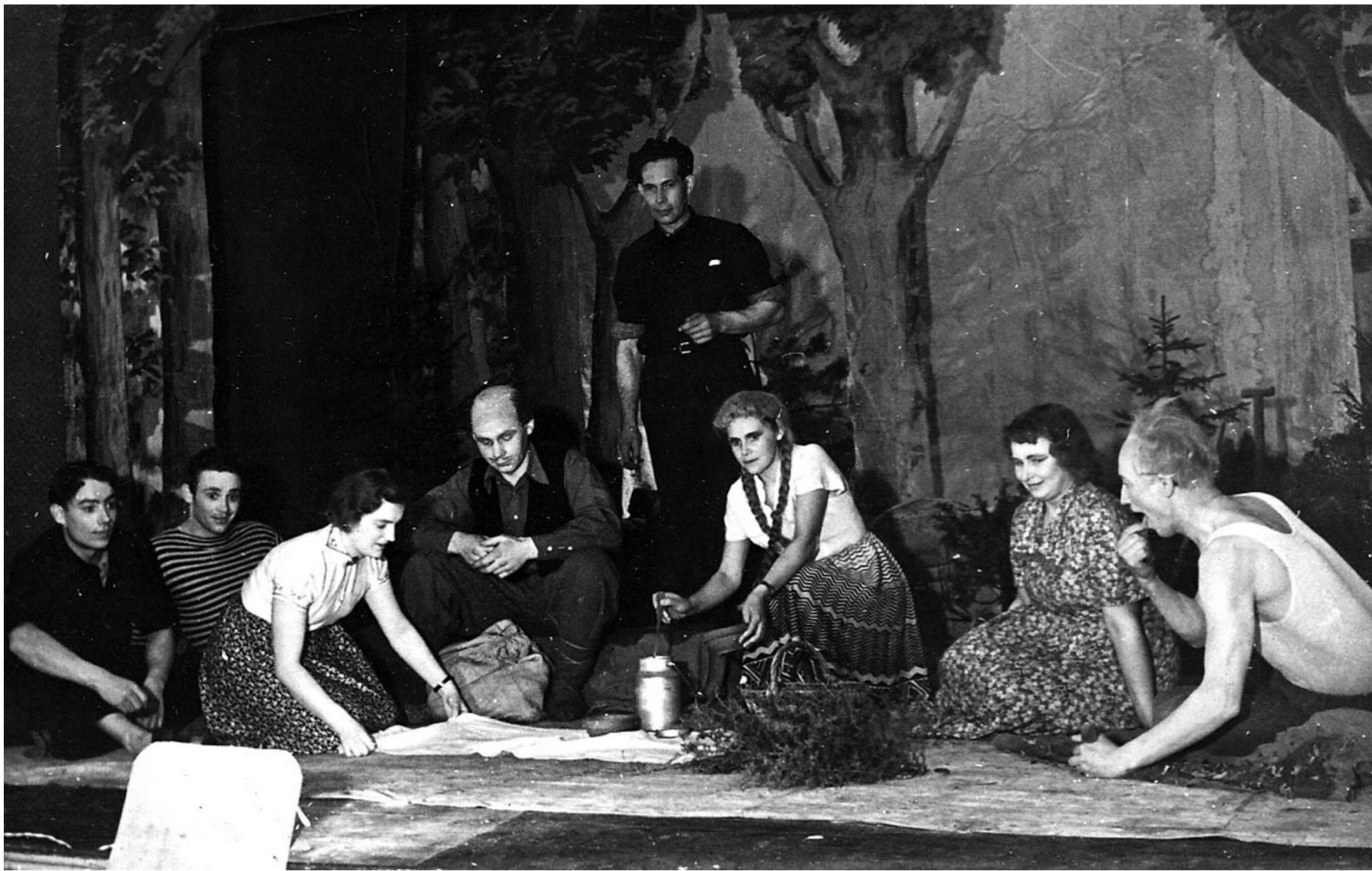
Minu roll oli lühike. Mul teksti ei olnud – mängisin karu. Selle, kes olid teised osatäitjad, on aeg matnud oma varju alla.

Meie ettevõtmise kirglikuks algatajaks oli tolleaegne eesti keele õpetaja, hilisem Rakvere teatri näitleja, lavastaja, peanäitejuht ja aastatel 1967-71 TPedI näitejuhtimise õppejõuna töötanud Mai Mering. „Olen isa tütar,“ armastas ta enda kohta ütelda.

Isa suur lemmik oli ta tööpoolest. Seda nägin oma silmaga siis, kui ta isa, armastatud näitleja Alfred Mering, käis Lipal. Siis tulid nad kahekesi meilt piima ja kartuleid ostma. Küll minul oli tookord kahju, et minu isa oli saanud õnnetuses enne surma, kui ma sündisin.

Alates 1956. aasta 1. novembrist olin pool aastat Raikküla rahvamaja juhataja. Juba natuke aega enne minu tulekut oli seal hakanud tegutsema näitering, mida juhendas Hugo Randlepp. Lavale jõuti tuua paar näidendit. Eriti agar tegevus algas aga millalgi enne 1960. aastat. Siis tuli Lipa kauplust „arendama“ perekond Mägi. Leo koos kaasa Miiaga kogus kokku terve trupi noori ja vanemaid inimesi, kes näitemängu tegemisest huvitatud olid – kõik Lipa külast ja selle ümbrusest. Mäletan näiteks Evald Kuusemetsa ja Erich Rosmani.

Lavale sai mitu näidendit. Meenuvad Mai Talvesti „Soo-

„Parvepoiste“ näitlejad (vasakult): Martin Paju, Jaak Väli, Helle Väli, Paul Kloch, Herbert Käesel, Evi Balitski, Helgi Herman ja Leo Mägi.

Fotod: erakogu

kolliid“ ja Egon Ranneti „Kadunud poeg“. Kõige suurema menuga läks aga Teuvo Pakkala rahvatükk „Parvepoisid“. See oli möödunud sajandi kolmekümnendate lõpul külalavade jaoks seatud versioon. Eten- dasime seda oma rahvamaja laval ja nn palliplatsil, aga käisime ka mujal mängimas: Kohilas, Valtus, Järvakandis (Purkus) jne. Kokku vist oma üheksas kohas. Igatahes oli see tolleaegses Rapla rajoonis kõige rohkem esitamist leidnud näidend. Peremeest

mänginud Evald Kuusemetsa tekstis olnud kuradid („kor-ratt!“) kutsusid eranditult igas saalis esile tugevad naerupahvakud.

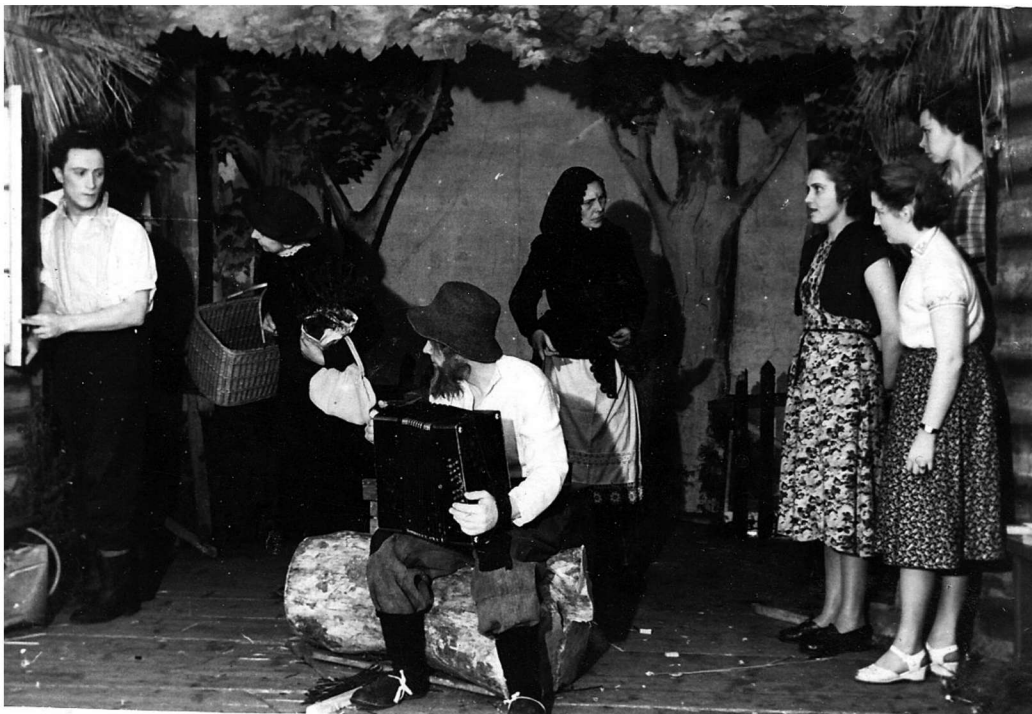
Teksti unustamise korral oli „päästvaks ölekõrreks“ etteütteleja. Meil oli selleks vaikse häälega, aga väga selge diktsiooniga Oie Sepp, kellest sai hiljem minu „sõnajala öis“.

Lavaseadeks oli rahvamajal kulisest piisavalt. Tausta jaoks oli üks maalinguta ja kaks mõlemale poole tehtud

maalinguga tagariiet. Kuna meil projektoreid lava valgustamiseks ei olnud, pidin mina neile asenduse leiutama. Tegin vineerist neljakandilise kasti, kus peegliks oli pirni taha seatud valgeks värvitud plekk. Katsetasin 400- ja 300-vatiste kinoprojektori pirnidega, aga need ähvardasid juba paari minuti pärast kahjutule süüdata. Tuli leppida 100-vatise pirniga.

Rahuldava tulemuse sain siis, kui olin kastile õigesse kohta jahutusavad puurinud

ja heleduse reguleerimiseks elektripliidi spiraalist reostadi teinud. Valguse värvimiseks seadsin „projektorid“ ette klaasist vähem kuumenevad õhukesed purunematud röntgenipildidest puhtaks pestud halvasti põlevast ainest lehed. Neile kandsin tolleaegsete fotovärvidega toonitud õhukese želatiinikihi. Lava esiservale, põrandale ja tausta valgustamiseks tegin selliseid „projektorid“ neli. Värvidest sain vahetada punast, kollast, rohelist ja sinist.

„Sookollid“ (vasakult): Leo Mägi, Ljubov Miidla, Erich Rosman (lõõtsaga), Miia Mägi, Evi Balitski, Helle Väli ja Milvi Sõero.

Evald Kuusemets (vasakul) ja August Viin „Parvepoistes“.

See oli aeg, mil paljud näiteringid taotlesid rahvateatri nimetust. Leo Mägi unistas ka sellest. Sel otstarbel algasid August Kitzbergi laulumängu „Kosjasõit“ proovid. Vallavanem Vommi pidi mängima Jüriöö kolhoosi esimees Harri Kuusemets. Teine või kolmas proov aga jäi viimaseks, sest perekond Mägi sai teada, et nende uueks elukohaks saab Tartu. Näidendeid tehti muidugi ka pärast nende lahkumist, kuid mina seal enam ei osalenud.

Aga siis, alates aastast 2000 oli mul kuus aastat järjest suur rõõm osa võtta vabaõhuetendustest Raikküla mõisa juures. Rapla Teatritegemise Seltsi etendatud Enn Vetemaa näitemängudes „Ja Bismarck juhatas väge“ ning „Keyserling lindpriiks - Kingissepp kohtumõistjaks“. Esimeses mängis üht talumeest, teises maatameest.

Lavastajateks olid Lea Purga, Valter Uusberg, Vahur Abramson ja Jüri Ruut Kangur. Näitlejatena tegid kaasa mitmed Raikküla inimesed. 2003. aastal löid kaasa ka viis Madona (Läti) seltsi Priitahtlikud Näitlejad liiget ja kellelegi külla sõitnud sakslane Daniel Fritzler.

2006. aasta juulis õnnestus mul kaasa teha Paka mäel imekaunitel õhtutel toimunud kolmes Kitzbergi „Libahundi“ vabaõhuetenduses. Olin seal Urve Uusbergi laululaste pundis. Tegutsesime mäe serval eredas loojuvas päikesevalguses. Olin siis kõikidest näitlejatest kõige vanem, juba 73-aastane. Need kaunid õhtud noorte hulgas jäävad kauaks meelde.

Sooduspakkumised 02.jaanuar-01.veebruar 2015

või kuni kaupa jätkub Tule! Tutvu! Üllatu!

Head uut aastat!

Kevade Valge mnt 3 Tõruva
Leola Jakobsoni 11 Viljandi
Kaare Suur-Kaare 68 Viljandi
Suure-Jaani Lembitu 48 S-Jaani
Nooruse Rätina mnt 1 Võru
Pille Kooli tee 2 Väärtela
Osula pood Sõmerpalu vald Osula
Ostumarhet Vabriku 11 Põlva
Eeden Welzenbergi 21 Kanepi
Valgärra pood Valgärra
A-Market Valge mnt 7 Elva
Harald Oja 12 Nõo
Haava pood Võru mnt 3 Kambja
Karloua pood Võru 47a Tartu
Tabivere Tuuliku 8 Tabivere
Luna pood Palamuse vald Luna UUS
Rüütli Lõssi 11 Põltsamaa
Keskuse Ala 1 Jõgeva
Piiri Piiri 7 Jõgeva
Torma Tartu mnt 7 Torma
Pere pood Aivurme vald Ulvi
Maail pood Pärnu 11 Aivurme

Tänu tähistatud tooteid ei ole kõikides üksustes saadaval!

Nurga pood Kuusalu tee 39 Kuusalu
Loksa pood Posti 2a Loksa
Keskuse Mere 67 Võsu
Ulvi Rägavere vald Ulvi
Sonda pood Lembitu 22 Sonda
Õ pood Kunda tee 4 Viru-Nigula
Toila Pikk 18a Toila
Mäetaguse Kooli 7 Mäetaguse
Iisaku pood Tartu mnt 46 Iisaku
Mustvee pood Tartu 7 Mustvee UUS
Rae Riia mnt 271 a Pärnu
Järvekandl alev UUS
Purku pood Raikküla Purku
Ristiku Tallinna mnt 45 Rapla
Alu Rapla 3 Alu
Hagudi Viljandi mnt 24 Hagudi
Rita Märjamaa vald Varbola
Ristipere pood Metsa 2 Ristipere

partner: Georgi Pikk 16 V-Maaria

meie

toidukaubad

12 maakonnas, üle 60 kaupluse

RRLeht AS, Kauba 3, Tapa 45106

tel. 32 50 960 meie@meietoidukaubad.ee

Hea sai 300g (1,07 kg)
Rukkisepi 300g (1,40 kg)
Kodukandi rukkileib 390g (1,36 kg) Eesti Pagar

Hernesupikogu kg
Rakvere viiner 500g (3,70 kg)
Valla suitsusardell kg, Valla poolsuitsuvorst kg RLK

Sealihasardell 500g (3,18 kg)
K/V Moskva 500g (2,70 kg)
Juustuvorst kg Rannarootsi
T/S Moskva 300g (6,63 kg) Maag LT

Maasink kg, Maasuturibiliha kg 300g
T/S Ordu küüslauguga 250g (9,00 kg)
Kodune maksapasteet 200g (4,25 kg) Nõo LT

Kuusikutsu peekon kg
K/V Doktor suitsustatud 600g (4,25 kg)
Kraakovi 270g (6,11 kg) Saaremaa LT

Kohv Extra Fürsten 500g (4,58 kg)
Kohv Luxus 500g (7,18 kg) 2 sorti

Kesk 300g (2,30 kg)
Jõgi 300g (2,30 kg) 2 sorti
Kodujuust 300g (3,50 kg)
Keefir 1kg Valt

Delma 500g (2,95 kg)
Või 500g (2,95 kg) 2 sorti
Olüvia 500g (2,95 kg)

Majonees Felix klassikaline 420g (2,36 kg)
Tomatipasta 400g (2,36 kg)
Heinz Tomatipasta 400g (2,36 kg)

Skumbria õli 240g Minu (4,13 kg)
Kili tomatikastmes 240g Minu (2,40 kg)
Mätsa 240g (2,40 kg)

Rakvere suitsusink 350g (6,36 kg) RLK
K/V Woll 350g (3,50 kg) Atria
Minu hautatud sealiha 250g, veiseliha 250g

Presto Sarveke, Toruke 400g (0,73 kg)
Makaron Pasta Zara vilke sarveke 500g (1,78 kg)
Veski Mäti Pruun täistera riis 400g (1,88 kg)

Veski Mäti Kiirkaeraleib 500g (1,10 kg)
Helen Neljaviljaleib 500g (1,58 kg)
Haljas Riisileib 500g (1,50 kg)

Pealinn kook 350g (4,83 kg) Eesti Pagar
Seifir sökoladid 250g (3,96 kg)
Selja küpsised 180g (2,72 kg) 2 sorti

Sõkolad Snickers maitsepihklaga 49g (10,00 kg)
Vicky Vana-Vana 50g (8,18 kg)
Anra Fruit Oun-Vanamaalajook 1,5l (0,43 l)

Mätsa 500g (2,36 kg)
Magic 500g (2,36 kg)
Mätsa 500g (2,36 kg)

Toiduainet 500g (2,36 kg)
Daya 500g (2,36 kg)
Canis 500g (2,36 kg)

Grite 500g (2,36 kg)
Mätsa 500g (2,36 kg)
Tuletõrjeh 500g (2,36 kg)

Hele õlu Saku Original 4,6% 0,5l (1,50 l)
Hele õlu Holsten Premium 4,5% 0,5l purk (1,18 l)
Hele õlu Karl Friedrich 5,0% 0,5l purk (1,18 l)

Mui alkohoolne jook Cuba Libre 4,7% 0,33l (2,47 l)
GIN 4,7% 0,33l (2,47 l)
GIN 4,7% 0,33l (2,47 l)

Zoo mahlajook 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Gitta 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Granini 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Vicky 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Anra 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Magic 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Toiduainet 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Daya 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Canis 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Grite 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Tuletõrjeh 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Hele õlu Alexander 5,2% 0,5l (1,50 l)
Saaremaa Tootlik 4,7% 0,5l (1,50 l)
Hele õlu A-La Coq Premium 4,7% 0,5l purk (1,50 l)

Gitta 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Granini 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Gitta 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Vicky 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Anra 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Magic 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Toiduainet 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Daya 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Canis 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Grite 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Tuletõrjeh 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Vicky 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Anra 0,2l (0,95 l) 2 sorti
Mätsa 0,2l (0,95 l) 2 sorti

Piltidel on illustreeriv tähendus

www.meietoidukaubad.ee

Rein Berlokko avas raamatukogus näituse "Ajahammas"

Siim Jõgis

Kunstnik Rein Berlokko avas esmaspäeval, 5. jaanuaril Rapla keskraamatukogus maalinäituse "Ajahammas". Näitus koosneb seitsmeteistkümnest maalist, millest 16 on maalitud Berlokko. Ühe autor on Heino Štšeglov ning see on Berlokko portree.

Kõik maalid kujutavad mõnda vana hoonet või loodust. Berlokko ütles, et ta naudib arhitektuuri ja looduse maalimist. Inimeste maalimine on talle enda sõnul keerulisem. Seetõttu ongi terve näituse peale kujutatud inimest ainult ühel teosel – autori portreel. Kõik Berlokko tööd on maalitud fotode pealt, mille kunstnik on ise teinud. Osa neist on ta maalitud must-valgete ja teised värvifotode järgi.

Näituse avamisel tegi kunstnik alustuseks töödele ringi peale ja tutvustas neist igäühte lühidalt. Üks kunstiliselt keerukamaid, ent samas meisterlikumaid töid on maal Lungu vesiveskist, mis asub Kärus vallas. Töö tegi raskeks see, et veski ees asub veekogu ning peegelduse tõttu pidi kunstnik maalima ühte maja kaks korda.

"Tavaliselt läheb mul ühe

Näituse avamisel tegi kunstnik alustuseks töödele ringi peale ja tutvustas neist igäühte lühidalt.

Foto: JAAK KADARIK

maali peale üks kuu, aga see võttis aega kolm kuud," ütles Berlokko. Ta lisas, et kuna vesi oli täiesti sile, pidi ta kõik detailid täpselt ümber maalima.

Vanade majade maalimise juures paelub teda enda sõnul see, et saab mõelda, kuidas inimesed kunagi nendes paikades elasid. "Ma näen lagunevates majades sümfooniat," ütles kunstnik.

Näituse pealkiri "Ajahammas" viitab sellele, et vanad majad aja jooksul lagunevad ja kipuvad kaduma. Berlokko ütles, et tema soov on säilitada hoonete väljanägemine

tulevastele põlvedele. Olgu see siis fotodel või maalidel. Selle ilmeks näiteks on kaks maali Maidla mõisast, mis asub Saue vallas. Ühel maalil on kunstnik kujutanud Maidla mõisa, nagu see oli 2000. aastal, ja teisel on sama hoone 2013. aastal. Vahe on märgatav. Vanema foto järgi tehtud maalil on hoonel katus peal. Teisel pildil katust ei ole ning see jätab just sellise mulje nagu kunstnik soovib – ajahammas on teinud oma töö.

Suur osa maalidest kujutavad Rapla maakonna hooned, kuid esindatud on ka

muud piirkonnad, näiteks põhjarannik Ida-Virumaal ja Kurese küla Pärnumaal. Rapla maakonnas asuvatest arhitektuurimälestistest on kunstnik kujutanud teiste seas Kuusiku mõisa viinavabrikut, Keava linnust ja Ärna häärberit Raikküla vallas.

Berlokko kirjeldab oma näitust niiviisi: "Loojaga võistelda ei suuda ja maalin nagu oskan. Välja tuleb nagu tuleb." Enamik maale on valminud eelmisel või üle-eelmisel aastal. Üks töö on pärit ka aastast 2012. Näitus "Ajahammas" on Rapla keskraamatukogus üleva jaanuaris ja veebruaris.

Rapla haldu

Tõnis Tõnisson

On kena tava, et aasta lõppedes korraldab maavanem endistele maavalitsuse töötajatele vastuvõtu, kus räägitakse maavalitsuse värsketest tegemistest ning meenutatakse varasemaid aegu.

Seekordne kokkusaamine oli mitmes mõttes eriline. Esiteks esines maavanem Tiit Leier maavalitsuse veteranide ees viimast korda enne ameti mahapanemist ja teiseks tähistati üheskoos maavalitsuse kodu, Rapla haldushoone neljakümneadat sünnipäeva.

Haldushoone teise korruse saali kaetud kohvilaua äärde tühje kohti ei jäänud – kohal olid peaaegu kõik, kes lubanud tulla. Kui maavanema uudised kuulatud, mindi turisminuduse peaspetsialisti Tiitu Susi juhtimisel sujuvalt üle sünnipäeva teemale. Põhiliselt keerles jutt hoone sünniloo ümber.

Rapla haldushoone - tegelikult tehti tookord projekt küll kogu kvartalile, täpsemalt öeldult hõlmas see ka tarbijate kooperaatiivile kuulunud hooned, mis jäid hiljem Konsumi alla - projekteeris arhitekt Helgi Margna, projekti peainsener oli Alust pärit Rein Hergaus. Ehitajaks sai Rapla Mehhaniseeritud Ehituskolonn (MEK). Töödega alustati 14. veebruaril 1969.

Haua avamine

Ettevalmistustega alustati muidugi varem. Sõja ajal tühjaks põlenud alevi kesksel platsil, kuhu haldushoonet kavandati, oli siis veel 1941. aasta lahingutes otsa leidnud nõukogude sõdurite ühiskalm. Mäletatakse, et seda ehtis üsna ilmetu (võiks isegi öelda: inetu) nõukogulik valgest marmorist madal viisnurga ja trafaretse tekstiga hauamonument. Nüüd jäi matmispaik alevi suurehitsele ette.

Uueks sõdurite puhkepaigaks valiti pastoraadi juures olev vaikne pargiosa. Ümbermatmine korraldati kiiresti ja käratult. Ühel väga varasel hommikutunnil, kuupäeva keegi enam ei mäleta, aga kõigi märkide järgi pidi see sündima 1967. aasta suvel, kamandati kohaliku kommunaalteenistuse mehed, teiste hulgas ka toona koolipoisina heakorrastustöödel taskuraha teeninud praegune riigikogulane Tiit Tammsaar, labidatega platsile ja anti

käsk haud lahti kaevata. Mullast leitud luud-konidid paigutati lihtsatesse laudkastidesse, millega nad uues puhkepaigas samal päeval mingi tseremooniata kohe taas mulda pandi.

Kurjad keeled rääkisid, et kommunaali mehed olid oma tööd üsna hooletult (õigem oleks ehk öelda: oskamatult) teinud, sest hilisemate mullatööde käigus tulnud üksikuid konte veel välja. Neid enam ei loetud ja ümber matma ka ei hakatud, jäeti samasse maja alla mulda. Nii et pole ime, kui haldushoones vahel öötundidel mõne kodumaatu sõdurpoisi rahutu vaim ringi kondab.

Suitsukalkunid ja „abi kõrgemalt poolt“

Maja ehitus kulges suurte raskuste ning lühemate ning pikemate seisakutega, aga see ei olnud siis mingi uudis – sel ajal ikka juhtus. Üks seisak oli seotud näiteks traagilise õnnetusega: torutööde käigus jäi noorepoolne santehnik toestamata kanalis mullavarangu alla ja hukkus.

Tavapärased seisakud olid tingitud ehitusmaterjalide nappusest. Kehtis kirjutamata reegel, mille järgi oli nõnda, et need materjalid, mida oli võimalik ametlikult saada, muretses ehitaja, defitsiidi pidi välja ajama aga tellija. Toonane Rapla rajooni täitevkomitee esimehe asetäitja, plaanikomisjoni esimees Eevi Noevere mäletab, et defitsiitsete materjalide hankimisel tuli kasutada igasuguseid kõveraide teid, otse minnes ja nõudes ei saadud midagi. Suureks toeks vajalike eralduste kauplemisel olid prisked Järlepa suitsukalkunid ja samuti defitsiitsed pudelid, mille sisu nimetati isekeskis „abiks kõrgemalt poolt“.

Noevere ütleb otse: „Sel ajal võis iga tegija mehe pikema uurimiseta kohe kinni panna.“ Kuna šlikerdamine oli aga avalik saladus, pigem norm kui erand ja et süsteem töötas selles osalejate ühise hüvangu nimel, kõiki „tegijaid“ muidugi rootsi kardinat taha ei peidetud.

Tasutud tekst

Meeleolukad UUSAASTAKONTSERDID juba sel laupäeval Märjamaal ja Raplas

Tallinna Tehnikaülikooli Puhkpilliorkester soovib kaunist alanud aastat, kutsudes kõiki muusikasõpru meeleolukatele uusaastakontsertidele, mis toimuvad juba sel laupäeval, 10. jaanuaril kell 15.00 Märjamaa Rahvamajas ning sama päeva õhtul kell 19.00 Rapla Kultuuri-keskuses.

Uusaastakontserdil kohtab samasugust pidulikust

ning klassikalise muusika äratundmisrõõmu nagu Eesti Kontserdi ja Hennessy heategevuskontserti või Viini Filharmoonikute uusaastatervituse kuulates.

Kontserdil kõlavad tuntud Straussi meloodiad "Thunder and lightning", „Perpetuum mobile“, Monti "Czardas", Mozarti „Sonaat nr 6“ tema serenaadi „Väike öömuusika“ teemal, aga ka vene muusikat – Šostakovitši "Valss nr 2", multifilmidest meelde jäänud pala "Sinine vagun", „Buratino lugu“ jne.

Akordionil soleerib Martin Trudnikov, kes õpib Georg Otsa nimelises Tallinna muusikakoolis rütmimuusika suunal. Akordioni mängimine

on Martinit saatnud lapsest saati ning tänaseks on sellest kujunenud tema suurim kirg ja kutsumus. Martin on ka ansambli True D solist.

Solistidena esinevad erinevate pillidega ka mitmed orkestrandid.

Uusaastakontserti juhatavad Tarmo Kivisilla ja külalisdirektorigena Priit Rusaalepp. Kontserdid on TASUTA.

TTÜ Puhkpilliorkester on Tallinna Tehnikaülikooli esindusorkester. 2014. aasta sügisel alustas orkester 65. hooaega värskes peadirigendi, Tarmo Kivisilla juhatamisel. Kontsertkoosseisus mängib orkestris ligi 40 liiget, üli-

õpilastest õppejõududeni. Orkestris mängib ka mitmeid Raplamaa inimesi ja kohalike orkestrite mängijaid.

Pidevalt tegutsedes orkester marssinud nii laulupeorongkäikudes kui ka esinenud Tallinna Tehnikaülikooli mitmesugustel üritustel ning teinud huvitavaid koostööprojekte erinevate solistide, näitlejate (sh klounid Piip ja Tuut, Lotte jt) ja kooridega. 2013. aastal pärjati orkester Eesti puhkpilliorkestrite konkursil kõige kõrgemas kategoorias kulddiplomiga.

Orkestri eesmärk on pakuda pillimängijatele heas seltskonnas musitseerimisrõõmu ning võimalust sellest ka kuulajatel osa saada.

shoone sai 40-aastaseks

Haldushoone on oma neljakümne aasta jooksul igasuguseid aegu näinud. Siin saadab ta oma klaassilmadega Rapla kooliõpilasi, kes on teel sõjas langenute uude puhkepaika.

Arhiivifoto

Vasakul Heino Veinberg, kes kapitaalehituse osakonna juhatajana vastutas ehituse järelevalve eest. Paremal Rein Laurimaa.

Eriti värvikalt kirjeldas haldushoone sünni taustal olnut kunagine täitevkomitee aseesimees ja plaanikomitee esimees Eevi Noevere. Vasakul on vanemkaadriinspektor Ester Puk.

Aeg-ajalt nopiti vaid mõned teiste hirmuks (või tegelikult muude pattude pärast) välja ja saadeti kinnipidamiskohta „ümberkasvatamisele“.

Eevi Noevere mäletab, et projekteeritud hoone eelarve pidi jääma pisut alla miljoni rubla. Kui oleks läinud üle miljoni, tulnuks ehitusluba Moskvast taotlema hakata ja seal olnuks ehk raske tõestada, miks selline „tilluke külake“ nagu Rapla, suurt haldushoonet vajab. Sellepärast eelarvet allapoole miljonit timmitigi. Tegelikult teadsid kõik, et ehitamine läheb tunduvalt kallimaks. Ja seda, kui palju sinna hiljem veel „parendamisraha“ on maetud, ei oska ilmselt keegi mitte kunagi öelda.

Oli avalik saladus, et MEK-is ei osatud ehitada või vähemalt ebaõnnestusid nende ettevõtmised sagedamini kui paralleelses KEK-i (kolhooside

ehituskontorite) süsteemis. Põhjusi oli musttuhat. Üks neist näiteks see, et kolhoosid, mis KEK-e ülal pidasid, olid lihtsalt jõukamad kui riik ja mõnes mõttes ka vabamad kui riigiettevõtted. Siinkohal ei ole sügavam analüüs oluline, kvaliteedivõrdlus on sisse toodud vaid selleks, et tõdeda: MEK-i meeste töövõljalana valminud objektid olid üldjuhul edasistele haldajatele ristiks ja viletsuseks kaelas.

Ei saanud ka Rapla haldushoone mingi erand olla. Tulemus oli rohkem kui nutune. Näiteks mäletab täitevkomitee kapitaalehituse osakonna juhataja Heino Veinberg, kelle kohus oli maja ehituse üle järelevalvet teostada, et kord, kui ta oli peaaegu valmis objektil õhtust ringkäiku tegemas, püüdis kõrv kinni kahtlasi raksatsusi. Järgnenud uurimise käigus selgus, et karkassi postid, mis oleksid pidanud olema kokku keevitatud, olid mingil seletamatul

ülipopulaarset “Abi kõrgemalt poolt”.

Kõnedes kiideti vastastikku parteid, valitsust ja üksteist, kummutati pitse, keerutati jalga ja lõpuks võeti ette ka populaarsete estraadi- ja mõningate rahvalike laulude ühislaulmisi. Pidul oli vägev, õnneks jäid seinad püsti ja katus peakohale.

Mured ootasid oma aega

Kuid sellega ei olnud vaev ja viletsus kaugeltki lõppenud – mured alles algasid. Suuremad ja väiksemad projektilugemisevad, kohati ilmselt ka õigete materjalide puudumine ja ebaõiged töövõtted sünnitasid majas töötavatele inimestele pidevat peavalu. Peagi selgus, et vihm sajab talveaia katmata laest sisse, kuigi ei oleks pidanud sadama. Kui läks külmaks, hõljusid palmipuude vahel valged helbed ja pörandat katsid lumehanged.

Aknad olid kuidagi kummalised, ei tahtnud kinni seista – pisut tugevam tuuleil puhus raamid pärani. Ka jäi väikese katlamaja võimsusest väheseks, et suurt hõredat

Peagi selgus, et vihm sajab talveaia katmata laest sisse, kuigi ei oleks pidanud sadama.

põhjusel siiski keevitamata jäänud. Nüüd jõuti paranduskeevitused vaata et viimasel minutil ära teha.

Pole just väga elavat fantaasiat vaja, et ette kujutada, mis võinuks neljakorrukselise raske hoonega juhtuda, kui Veinberg poleks viga õigel ajal märganud.

Võimas tänapäev

Ehitaja oli valmis hoone tellijale üle andma juba 1973. aastal. Tellija aga vingus ja virises ning nõnda venisid igasugused järeleaitamis- ja parendus- ning parandustööd 1974. aasta teise poole. Sissekolimisega tehti algust augustis-septembris. Suure avamispeo kuupäevaks oli kokku lepitud 4. detsember 1974. Pikk peolaud kaeti alla keldrisse. Lisaks oma maja inimestele tuli külalisi igast ilmakaarest. Oli nii ministriumide ja muude võimuinstitutsioonide tähtsaid ninasid, naaberrajoonide esindajaid, majandite ja ettevõtete juhte. Kutsutud olid ka ehitajad ja kes kõik veel.

Pidulaul oli nagu äke. Selles mõttes äke, et külluslike toiduvaagnate vahel sädelesid siredad pudelikaelad nagu Tallinna linna tornid. Kes neid toleaegeid jookide marke enam mäletab, üks aga on kindel: sinna, kuhu vaja, oli paigutatud kohalike kunstnike valmistatud siltidega

mürakat soojana hoida. Ametnikkond pidi soojalt riietuma ja kirjatööd tehti külmal ajal kinnastatud kätega. Talvel oli tööruumides keskmiselt 10 kraadi sooja, suvel selle eest tõusis elavhõbedasammas ruumis sageli isegi 35 pügalani. Keldrikorrukselise rajatud varjendi, mis pidanuks välja kannatama kergemat sorti tuumarünnaku, vallutas labane eestimaine niiskus 2-3 aastaga...

Hoone teise nooruse algus

Neljakümne aasta kestel on seda maja aina vuntsitud, kohendatud, ümber- ja juurdeehitatud (1995. aastal vahetati välja aknad, 1996. aastal ehitati kinni maja väliterrassid ja arhitektide Anu Vaarpuu ning Urmas Sepa projekti järgi valmis juurdeehitis, kuhu said ruumid pensioniamet ja haigekassa).

Nüüd, neljakümnenda sünnipäeva künnisel, tegi hoone uue peremehe, Riigi Kinnisvara AS-i käe all läbi uuestisünni. Isegi maja nimi muudeti ära. Suupäraseks saanud haldushoonest sai raskesti defineeritav riigimaja. Aastatega pidevalt vahelduvates kliimaatilistes tingimustes karastunud staažikad töötajad kurdavad, et nüüd olla majas vähem õhku ja palavus ram-mestab... Inimene ei ole ka kunagi rahul!

Keskel maavalitsuse turismiala peaspetsialist Tiiu Susi, kelle dirigeerimisel sünnipäevapidu kulges. Vaataja poolt vaadatult istub temast vasakul kunagine pearaamatupidaja asetäitja Elvi Einamaa ja paremal üldosakonna inspektor Elle Teearu.

Fotod: ULVI BLANDE

Juristi nõuanne

Detsembri töötasu arvestatakse vana alammäära alusel

Lugeja küsimus: Arvestan töötajale detsembrikuu töötasu, mille väljamakse toimub 10. jaanuaril. Töötasu alammäär jaanuaris suurenes. Kas detsembrikuu töötasu arvestan uue või vana alammäära järgi?

Vastab Tööinspektsiooni töösuhete nõustamistalituse juhataja Anni Raigna: Töölepingu seaduse kohaselt ei tohi töö eest makstav tasu olla väiksem kui Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär. Kuigi pooled on vabad kokku leppima neile sobivas töötasu suuruses ja selle arvestamise alustes, ei või töötasu kujunemine viia selleni, et töötajale makstakse vähem kui kehtestatud töötasu alammäärale vastav summa.

Töötasu alammäär on alates 1. jaanuarist 2015.a täistööaja korral 390 eurot kuus ning tunnitasu alammäär 2,34 eurot.

Kuna detsembrikuu töötasu on välja teenitud enne 1. jaanuari 2015, arvestatakse detsembrikuu töötasu veel vana alammäära alusel (kuutasu 355 eurot, tunnitasu 2,13 eurot). Küll aga tuleb töötasu makstes arvestada aasta alguses kehtima hakanud uute maksumääradega.

Lisan, et järelevalve teos-

tamise käigus nõuab Tööinspektsioon tööandjalt töötajale garantii andmist ehk töötaja teavitamist töölepingu kirjalikus dokumendis, et ta ei saa Vabariigi Valitsuse kehtestatud alammäärast madalamat töötasu. Töötasu alammäär peab seejuures olema numbriliselt väljendatud. Seega tuleb tööandjal töötasu alammäära muutmisel töötajat teavitada uuest töötasu alammäära suurusest (numbriliselt, nt e-kirjaga).

Näiteks võib tööandja töölepingu kirjalikus dokumendis välja tuua, et töötajale makstakse töötasu selle alammääras ning sel hetkel kehtiva töötasu alammäära suuruse. Dokument võib sisaldada sätet, et töötasu alammäära muutumisel maksab tööandja töötajale töötasu uue alammäära alusel, samuti selgitusi, kust võib töötaja leida kehtiva töötasu alammäära suuruse. Heauskne tööandja teavitab töötajat ka maksumäärade muutusest.

www.tootukassa.ee Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 6.01. 2015

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS	TÖÖKOHTI	ASUKOHT
Pakkija	6	Kohila alev
Puiduhakkuri operaator-autojuht	1	Rapla maakond
Müügikonsultant	1	Rapla maakond
Kuller-klienditeenindaja	1	Rapla linn
Ööpäevaringe hooldustöötaja	1	Rapla linn
Remonditööline	1	Rapla linn
Remondispetsialist	1	Rapla linn
Karjak-söötja	1	Ingliste küla
Konstrueerija	1	Rapla linn
Hooldaja-koristaja	1	Tolli küla
Automaaler	1	Prillimäe alevik
Müüja	1	Kohila alev
Kokk	1	Rapla linn

Lisainfot tööpakkumiste kohta leiate töötukassa iseteenindusportaalist: <https://iseteenindus.tootukassa.ee>.

Eesti laste kehaline aktiivsus ei ole piisav optimaalse tervise säilitamiseks

Maris Jakobson

Tervise Arengu Instituudi (TAI) osalusel läbi viidud uuringust selgub, et enamik Euroopa, sh Eesti lastest ei ole kehaliselt piisavalt aktiivsed.

Rahvusvaheliste soovitude järgi on lastele vaja vähemalt 60 minutit mõõdukat kuni tugevat kehalist aktiivsust päevas. Eestis olid tervise säilitamiseks optimaalsel määral aktiivsed vaid 13% 2-10-aastastest tüdrukutest ning 27% poistest.

TAI on alates 2007. aastast osalenud üleeuroopalises laste terviseuuringus IDEFICS, milles uuriti üle 10 000 lapse kaheksast Euroopa riigist. Uuringu käigus mõõdeti ka laste kehalist aktiivsust, mille tulemustest ilmus hiljuti kokkuvõtte ajakirjas International Journal of Obesity.

„Soovitustele vastavalt (st vähemalt 60 minutit mõõdukat kuni tugevat aktiivsust) käitus 13% uuringus osalenud Eesti tüdrukutest ja 27% poistest, ning ka teistes uuringus osalenud maades oli olukord samalaadne,“ selgitas TAI teadur Kenn Konstabel. „Tüdrukutest olid vähemalt 60 minutit aktiivsed 2-15% ja poistest 10-34%. Aktiivseimad

Vähene kehaline aktiivsus soodustab laste seas ülekaalulisust.

Foto: <http://media2.onsugar.com/>

tüdrukud on Rootsis ja poisid Belgias, kõige vähem aktiivsed on tüdrukud Küprosel ja poisid Itaalias.“

Konstabel lisas, et uuringust tuli samuti välja, et maades, kus lapsed on kõige vähem aktiivsed, on ka ülekaaluliste laste protsent suurim. „Kõigis maades olid tüdrukud oluliselt vähem aktiivsed kui poisid.“

Uuringus jaotati laste päevane aktiivsus kolmeks kategooriaks: mõõdukas kuni tugev aktiivsus (nt jooksmine

või trenn), kerge aktiivsus (nt kõndimine) ja istumine. Mõõduka ja tugeva aktiivsuse osakaal vanuse kasvades pisut suurenes (2-aastastel poistel keskmiselt 24 minutit päevas, 10-aastastel keskmiselt 48 minutit päevas), aga palju rohkem kasvas istudes veedetud aeg (vastavalt 237 ja 378 minutit), samuti kahanes kerge aktiivsus (vastavalt 410 ja 360 minutit).

Varasemast on teada, et istudes veedetud aeg suu-

reneb Eesti lastel ka pärast 10. eluaastat, kuid mõõdukat kuni tugevat aktiivsust jääb kooliealistel lastel iga aastaga vähemaks. Samuti on nädalavahetustel aktiivsus enamasti väiksem kui tööpäevadel.

Kehaline aktiivsus on oluline optimaalse tervise tagamiseks: see mõjutab nii südame-veresoonkonna tervist, luutihedust kui ka ülekaalulisuse tõenäosust, samuti aitab üle saada stressist.

Hinnavõrdlus

Tatar kanahakklihaga

Stina Andok

Alanud on uus aasta koos uute lubadustega iseendale. Ilmselt igaüks meist sooviks olla tervem kui varem. Nüüd, kui külmapäevad on otsa saanud viimseidki jõuluroogade jäägid, on paras aeg valmistada midagi kerget, kuid samas talvisele hooajale vastavalt kosutavat.

Tatar sisaldab selliseid väärtuslikke toitaineid nagu valgud, aminohapped, kaalium, magneesium, fosfor ning isegi oomega-3 rasvhapped. Tänu nendele on tatar vererõhku ja vere kolesteroolitaset alandava toimega.

Maitstva ja tervisliku tatraroa valmistamiseks läheb vaja: 600 ml vett,

	Tatar (Veski Mati), 1 kg	Delikatess kanahakk- lihasegu (Tallegg) 1 kg	Lahtine porgand (Eesti), 1 kg	Kobar- tomat (Türgi), 1 kg
Selver	1,75*/2,29	-	0,25	-
Karman	1,94	-	-	-
Konsum	-	2,30	0,29	1,99
Säästumarket	2,29	-	-	0,29
Ristiku pood	-	-	-	2,39
Maxima	-	2,15	0,34	1,39*/1,89
Rapla Talupoed	-	-	0,40	-
*Soodushind				

400 g kanahakkliha, 300 ml tatart, 3 porgandit, 2 tomatit, 1 küüslaugu küüs, 1 sibul, 1 puljongikuubik, toiduõli.

Tee nii: Prae tatart paar minutit õlis, seejärel vala peale vesi. Maitsesta puljongi-

kuubikuga ja keeda kaanel all pehmeks. Teisel pannil prae kanahakkliha õlis kergelt pruunikaks. Lisa hakklihale riivitud porgand, hakitud küüslauk, sibul ja tomatid. Kuumuta läbi ja sega kõik

tatra hulka.

Rapla Talupoest on võimalik leida ka Tõrvaaugu mahekasvatatud tatart hinnaga 3,98 €/kg.

Retsept: www.menuu.ee

HEAD ALANUD MUUSIKA-AASTAT!

2015

Liivi Jegorov,
keeletoiimetaja

Vivika Veski,
ajakirjanik

Tõnis Tõnisson,
peatoiimetaja

Reet Saar,
ajakirjanik

Ulvi Blande, kujundaja

Ulvi Salumäe, reklaamitoimetuse juht

Siim Solman, tehnilise
toimetuse juhataja

Haldi Ellam,
ajakirjanik

Inge Põlma,
tegevtoimetaja

Kadri Paju,
reklaamijuht

Mariliis Vest, ajakirjanik

Jaak Kadarik, fototoimetaja

Siim Jõgis, ajakirjanik

Katri Reinsalu,
ajakirjanik

Stina Andok, ajakirjanik

Juulija Rüsse, raamatupidaja

Priit Karjane: Spordipakkumine ületab nõudlust

Siim Jõgis

Priit Karjane alustas detsembri alguses kuuendat aastat Rapla Maakonna Spordiliidu peasekretärina.

Viie aastaga on Raplamaa spordielu saanud päris mitme sündmuse võrra rikkamaks. Näiteks 2014. aastal oli Rapla maakond mitme esindusliku spordivõistluse toimumispaik. 25. jaanuaril leidsid Sadolini spordihoones aset Eesti meistrivõistlused kreeka-rooma maadluses ning suvel oli Raplas kaks suuremat jooksuvõistlust. Heitsime Priit Karjasega pilgu eelmise aasta maakonna spordisündmustele ning piilusime ka tulevikku.

Kui sa mõtled tagasi 2014. aasta peale, mis oli eredaim mälestus Rapla maakonna spordis?

Minu jaoks on kordaläinud tegemised kõik eredad. Olen olnud spordiliidu peasekretär viis aastat. Kui võtta see aeg 5 aastat tagasi, siis ma ei tea ühtegi spordi suursündmust, mis Rapla maakonnas oli. Meil

ei olnud Rapla Rulli, Konsumi jooksu ega Selveri jooksu. Oli küll suusasari, aga nüüd on tagasi tulnud ka jooksusari, mida korraldab Rapla jooksklubi. Need on kõik eredad sündmused.

Hea meel on selle üle, et 25. jaanuaril korraldati Raplas Sadolini spordihoones Eesti meistrivõistlused kreeka-rooma maadluses. See oli uus tase maadluses. Ma presenteerisin seda Eestimaa spordiliidule Jõud aasta lõpetamisel kui võimalust, kuidas viia maadlusvõistlusi läbi huvitavalt.

Ma pean eredaks mälestuseks tervet spordielu, mis meil toimib, sest see on aktiivsem kui mõned aastad tagasi.

Kas tervet aastat võib lugeda kordaläinuks?

Mõned asjad jäid kripeldama ja mõned asjad jäid minust olenemata ka tegemata.

Eelmine aasta algas lumevaeselt. Kas seda, et terve suusahooaeg jäi vahele, võib lugeda üheks nurjumiseks?

Jah, kõik etapid jäid ära. Ma ise ei sõitnud ka Raplamaa pinnal ühtegi meetrit suuskadega. Kõik oma 500 kilomeetrit

sõitsin seal, kus tehti kunstlund. Midagi pole teha. Külma oli, aga lund ei olnud. Ühtegi etappi ei toimunud.

Mitu etappi maakonna suusasarjas planeeritud oli?

Kuus on jätkuvalt kirjas. Sel aastal lükkus juba esimene etapp edasi, mis oli planeeritud 4. jaanuariks Järvakanti, aga lund ei olnud. See lumi, mis praegu maas on, sadas alles laupäeva õöl vastu pühapäeva. Siis ei saanud enam midagi teha. Järgmine etapp on pühapäeval, 11. jaanuaril Raplas Vesiroosi terviserajal. Plaanis oli küll klassikasprint, aga tõenäoliselt asendame selle vabatehnikasprindiga. Klassikasprint nõuab suuremat lumehulka, kuhu sooned sisse tõmmata. Uisutada saab ka väiksema lumega.

2014 oli välja kuulutatud kui liikumisaasta. Kuidas see maakonna spordikalendarit mõjutas?

Me oleme praegu seisus, kus spordipakkumine ehk võistluste korraldamine ületab nõudlust. Harrastajal on valida päris palju. Kui pidada silmas liikumisaastat, siis mida võiks see juurde anda? Kas me teeme viie võistluse asemel kuus või seitse? Sel juhul suureneb pakkumine veel, aga võistlus ise jääb kesisemaks. Mina ei arvanud, et peaks seetõttu uusi võistlusi juurde tegema. Pigem oli liikumisaasta sarnane kampaania nagu see, et kinnita turvavöö või tarbi poole vähem alkoholi. Liikumisaasta teadvustas, et liikumine on inimesele vajalik sünnist kõrge eani välja.

Kuidas läksid suvel kaks suurt jooksuüritust, Selveri ja Konsumi jooks?

Need lähevad aina paremini. Selveri jooks on omas headuses ja toimis juba teist aastat. Kui me Konsumi jooksuga pihta hakkasime, oli ta alguses lihtsalt Rapla – Kehtna jooks. Siis saime sponsori taha. Pole midagi teha, riik ei suuda sporti piisavalt palju toetada ning erakapital on väga vajalik.

Kui tihe on Rapla Maakonna Spordiliidu suhtlus teiste spordiliitudega?

Väga tihe ja sisukas. Me kohtume aastast kuni viis korda. Viimati käis meil külas Jõgevamaa spordiliidu esindus. Läänemaale on meid kutsutud, aga kahjuks ei saanud minna. Kui 2010. aastal sai Rapla Maakonna Spordiliit 20-aastaseks, käisid siin teiste maakondade esindajad ja Jõu

Rapla Maakonna Spordiliidu peasekretär Priit Karjane.

Foto: SIIM SOLMAN

delegatsioon.

Käesoleval aastal saab maakonna spordiliit 25-aastaseks. Kuidas on plaanis seda tähistada?

See sündmus toimub aasta lõpu poole. 2010. aastal ühildasime selle maakonna paremate sportlaste valimise ja tunnustamisega.

Mis alanud aastal saab?

Eks tegevused on ikka samad. Spordimaastikul on uusi eksklusiivseid alasid, mis tahaksid olla maakonna meistrivõistluste nimekirjas. Näiteks lisandub maraton. Tõenäoliselt kujuneb see välja Iga Mehe maratoni põhjal, mis toimub Järvakandis. Soovitav on korraldada maakonna meistrivõistlused kõieueos ja kiikingus. Laupäeval, 4. juulil tuleb Palukülas Estonian Cup'i osavõistlus. See on tunnustus KoMo rattaklubile, et neile usaldati ühe osavõistluse korraldamine.

Üks suuremaid sündmusi 2015. aastal on Eestimaa Suvemängud juuli alguses

Kuressaares. 2011. aastal olid need Rakveres. Tahame omalt poolt kindlasti välja panna Rapla maakonna esinduse.

Kui suur Rapla maakonna esindus sinna läheb?

Ma usun, et meilt läheb väga suur esindus. 2011. aastal pani Raplamaa välja oma esinduse, kus inimesi oli peaaegu sada.

Rapla maakonna aasta võistkonna valikul tekitas elavat vastukaja tantsupaari Andres Liiv – Kristin Vaha eelistamine Kohila võrkpallinaiskonnale. Kui palju tagasisidet te olete selle kohta saanud?

Otseselt tagasisidet ei ole tulnud. Ma ütlesin juba detsembris, et parimate valimine on väga emotsionaalne tegevus. Ma uskusin ka, et Kohila naiskond teeb puhta töö ja võtab võistkondliku võidu. Paraku jäid nad ühepunktilise vahega tantsijate ees teiseks.

Kas see on avalik info, kui palju valijaid oma eelistuse spordiliidule edastasid?

See ei ole avalik info selles suhtes, et me ei ole seda kuskile avalikult üles pannud. Vastused tulid minu meile ning praegu on nad arhiivis. Loomulikult on meil need andmed olemas, et kes kelle poolt hääletas ja kes kui palju punkte kogus ning spordiliidu juhatus on selle ka kinnitanud. Aga avalikuks me seda teinud ei ole. Kui me saame vastused meili teel, siis valija nimi on küll olemas, aga me eeldame, et nad ootavad anonüümsust.

Väidetavalt osales maadleja Artur Vititin vales kategoorias ning tegelikult oleks ta pidanud kandideerima noorte seas.

Artur Vititiniga on see teema, et tema tulemused jäid hiljaks. Paraku jäid need meil õigel ajal saatmata. Valijatele olid andmed juba väljastatud. Kui need tagantjärele tulid, ei saanud neid enam lisada. Kui maadlusklubi saatis meile tema andmed, edastasime need vähemalt Raplamaa Sõnumitele. Kahjuks Vititini tulemused valijateni ei jõudnud.

GARDNER
MCKAY

MERE
MÄRGID

Tõlkija **Inna Feldbach** Lavastaja **Margus Kasterpalu** KOOLINE Kunstnik **Liina Tepand** KOOLINE
Muusikaline kujundaja **Toomas Lunge** KOOLINE Valguskujundaja **Rene Liivamägi**
Osades **Meelis Rämmeld** ja **Kadri Adamson** IGALE TEATER

E 12. JAANUARIL KELL 19.00
MÄRJAMAA RAHVAMAJAS

Teatrijuht **Kristina Alliksaar** Loominguline juht **Ott Aardam**

www.ugala.ee

Moskva Dünamo loobus Balti liigas mängimisest

Siim Jõgis

Moskva Dünamo korvpallimeeskond otsustas loobuda edasisest mängimisest Balti liigas. Dünamo kuulus koos TYCO Raplaga alagrupiturniiri C-alagruppi.

Käesoleva hooaja jooksul käis Moskva Dünamo kaks

korda Raplas. Esimese kohtumise 23. oktoobril võitis TYCO Rapla 74:70. Teises kohtumises 2. detsembril jäi peale Dünamo meeskond tulemusega 64:66. Pärast kaheksat kohtumist Balti liigas oli Dünamo kogunud kolm võitu ja viis kaotust ning asus viiendal tabelireal kuue meeskonna konkurents.

Balti liiga kodulehekülje andmetel loobus Moskva meeskond Balti liigast, viidates keerulisele majanduslikule olukorrale ja tihedale mängugraafikule. Venemaa klubi tänas Balti liiga direktorit Romualdas Brazauskast võimaluse eest liigas osaleda ning lisas, et nüüd pööratakse tähelepanu Venemaa meistri-

võistluste ja karikavõistluste mängudele. Moskva Dünamo soovis ametlikus teates kõiki- dele Balti liiga võistkondadele edu.

Enne eilset võõrsilmängu Liepaja/Triobetisti vastu asus TYCO Rapla Balti liiga C-alagrupis neljandal kohal. Rapla meeskonnal oli siis tabelis kolm võitu ja viis kaotust.

Kohilas viidi läbi võrkpalli Noortekap

Ingrid Kangur, treener

Pühapäeval, 4. jaanuaril kogunes Kohilasse arvestatav hulk väikeseid ja suuri võrkpallitüdrukuid ja -poisse, sest teoks sai traditsiooniline jaanuarikuine Kohila Noortekap.

Mängud peeti kolmes vanuseklassis, mis on osaliselt ühtlustatud vabariigi kooliliiga vanustega. 1.-3. klass mängis

Püüdmispalli, 4.-6. ja 7.-12. klassi õpilased segapaaristurniiri. Mänguhuvilisi kogunes kokku 65, neist üksteist paari vanemaid, kaheksa keskmisi ja kuus võistkonda (4-5-liikmelised) kõige väiksemaid.

Mängud olid põnevad ja kohati väga tasavägised, ükski medal ei tulnud kergelt ning parimaid mängijaid oli välja selgitada küllaltki keeruline.

Tulemused:

1.-3. klass

Tüdrukud

1. Helen Haljasorg, Liisi Rump, Elis Prunt, Maarja Pärj, Lisell Viimsalu
2. Laura Schotter, Kea Kristiin

Laanmets, Lilian Haljasorg, Kaia Krethel Jürissaar, Kristin Forsel

3. Miia-Mari Piirmets, Catarina Gomes, Melanie Narjanen, Miia Mirtel Jürissaar

Poisid

1. Heigo Tamberg, Rando Alviste, Kroger Roosipuu, Paul Mihkel Maasalu

2. Alar Vitsberg, Toren Holder Vahesaar, Artus Klemm, Rasmus Freiberg

3. Markus Kivi, Sten-Markus Taasväli, Andreas Volmann, Cristofer Zubko, Karl Freiberg

4.-6. klass

1. Anni-Ly Abel – Siim Kaarel

Maasalu

2. Emma-Lota Piirmets – Egert Roodi

3. Eva Lotta Sikka – Ivan Shatalov

7.-12. klass

1. Helle-Maris Siilak – Ott Väli

2. Annika-Eliisabet Roost – Kevin Õun

3. Karmen Mereküla – Norman-Harly Heinsaar

Parimad mängijad: Helen Haljasorg, Anni-Ly Abel, Helle-Maris Siilak, Heigo Tamberg, Siim Kaarel Maasalu ja Ott Väli.

Arvamus

Parimate sportlaste valijatest

Heino Laiapea,
Rapla Spordiveteranide Koon-
dise liige

Spordis mõõdetakse saavutusi numbrite abil. Erinevate spordialade võrdlemine ja parima valik peegeldub valija silmades.

Valiku tegemine eeldab kursisolemist kõigi sel aastal kriteeriumi täitnud sportlaste saavutuste ja spordialade võistlussüsteemiga. See on võimalik vaid pideva spordielu jälgimisega, mitte etteantud nimekirjas kolmele nimele täpikest lisades.

Maakonna spordiliidu juhatus on detsembris 2012 kehtestanud Rapla maakonna spordivaldkonna autasustamise korra, kus kirjas, kellel on

õigus parimaid valida. Kuna varasematel aastatel oli talon- gitäitjaid napilt, 2007. aastal 31 (jagati välja 39 talongi), 2010. aastal 29 (78), laiendati edaspidi otsustajate ringi maa- vanema, spordiliidu ekspea- sekretäride ja vallavalitsuste sporditöö eest vastutajate näol. Mullune parimate valik saadi ikkagi vaid 31 talongi tulemusena.

Kellel siis on pääs otsusta- jate ringi? Esiteks maakonnas

spetsialist (sellist ametikohta praeguses maavalitsuses pole), spordiliidu ekspeasekretär (3), vallavalitsuste sporditöö eest vastutajad (10), maakonna koolide kehalise kasvatus kutset omavad õpetajad (?). Seega ilma õpetajateta 201 valijat.

Kas kõigile neile saadeti vastav meil või teatati muul viisil, pole teada, sest spordiliit pole avalikustanud selle aasta ankeetide kohta andmeid. Samuti pole teada, kes esitatutest kui palju üldse punkte kogus. Tähelepanu väärivad kõik maakonna sportlased, treenerid ja võistluste korraldajad terve

aasta jooksul.

Kui paljud teist teavad, et EMSL Jõud valis parimaks maakonna spordisündmuseks maadlusklubi Hammerlock korraldatud Eesti meistri- võistlused maadluses, mis peeti jaanuaris Sadolini spordihoones? Leon Reitsaku

eestvedamisel olid need teist- sugused kui tavavõistlused. Ehk on sellest võistlusest video, mida õppematerjalina saavad kasutada ka teiste alade võistluste korraldajad. Siim Jõgise püstitatud küsi- musele, kas parim võistkond võiks olla võrkpallinaiskond või tantsupaar, ei oska ka mina üheselt vastata. Mul polegi seda vaja teha, sest pole valitud valija.

Küll aga võiks edaspidi pari- mate asemel valida maakonna populaarsemad sportlased, kus hinnataks nii saavutusi kui ka sportlase isikut ja panust maakonna spordielusse.

Parimate valimise korras on veel üks klausel: “Mitme hääle õigusega isikul on hääletami- sel üks hääle ning hääletades määratleb ta ennast, kelle või mis organisatsiooni eest ta hääletab.”

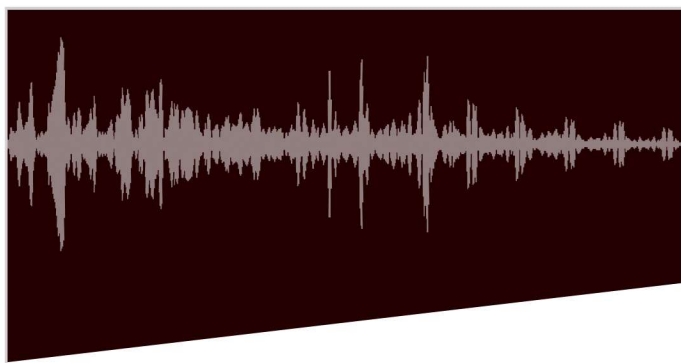
Tundub, et see on spet- siaalselt lisatud maakonna spordiliidu juhatuse esimehe, Kaiu valla spordi- ja tervis- edenduse spetsialisti ning Kaiu spordiklubi kontaktisiku Aivo Sildvee jaoks. Temal on mitu valikut korraga.

RAPLAMAASõnumid TELLIMISHINNAD

Otsekorraldus:
eraisik 6.45
firma 6.75

Tellida saab:
• tel 489 2130
• e-post: kuulutused@sonumid.ee
• www.sonumid.ee
• kõigist postkontoritest
• Raplamaa Sõnumite toimetusest:
Viljandi mnt 6, Rapla (teisel korrusel)

treraadio
Rapla 91,3

Raplamaa
hää 24/7

www.treraadio.ee

Rapla Vallavolikogu 18. detsembri 2014 otsusega nr 54 kehtestati Rapla valla üldplaneeringut muutev Rapla valla Kuusiku-Nõmme külas asuva **Kuusiku-Altveski** kinnistu osaline **DETAILPLANEERING** (katastritunnus 66902:001:0370, 100% maatulundusmaa, pindala 13,6 ha, millest planeeringuala moodustab 5,1 ha).

Planeeringu eesmärk on sätestada avaliku kasutusega puhkekoha arendustegevuseks vajalikud tingimused ja võimalused. Detailplaneeringuga jagati kinnistu üheks ärimaa, elamumaa ja veekogude maa sihtotstarbega maaüksuseks, üheks elamumaa maaüksuseks ja üheks jätkuvalt maatulundusmaa maaüksuseks. Planeeringuga kavandati uue joetammi ja kalatreppide rajamine (paigaldamine), samuti anti planeeringuga elamu- ja ärimaa kruntidele ehitusõigus, määrati arhitektuur-ehituslikud tingimused, lahendati liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning seati vajalikud haljastuslikud, heakorra-, keskkonnanakitselised ja muinsuskaitseelised põhimõtted.

Rapla Vallavolikogu 18. detsembri 2014 otsusega nr 53 kehtestati **Kiduussi** kinnistu **DETAILPLANEERING** (katastritunnus 66904:005:0128, sihtotstarve 100% maatulundusmaa), mis hõlmab 4,26 ha suurust maa-ala Kalevi külas Alu-Rapla-Valtu tiheasustusalas piires. Planeeritav ala piirneb lõunast 6690092 Sikeldi-Koigi teega ja idast 6690093 Alu-Koigi teega, läänest Kase kinnistuga ning põhjast Kodila jõe ja Olevi kinnistuga. Juurdepääs moodustatavatele kruntidele toimub 6690092 Sikeldi-Koigi teelt.

Detailplaneeringuga jagati kinnistu kolmeks elamumaa ja üheks maatulundusmaa kinnistuks, kruntidele anti ehitusõigus, määrati arhitektuur-ehituslikud tingimused, seati haljastuse, heakorra ja keskkonnanakitselised põhimõtted, lahendati juurdepääsuteed, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine.

ARUTECH
parimad aknad
Asutatud 1999[®]

AKNAD kuni -59%

Paigaldus -30%
Siseviimistlus -30%

Contignus Järelemaks

Rõdude klaasimine

VÄLISVIIMISTLUS (metallnurga-liistuga) -50%

Arutech Parimad Aknad rakendab nüüd akende tootmisel süs teemil Gealan S 9000. Sellel kaasaja kõige soojemal süsteemil (profiili U-väärtus on 0,72 W/m2K) on mitmeid eeliseid ja hea hind.

Üle Eesti 1516 www.arutech.ee

Avatud: E-R 8.30 -17.00
Lõuna 13.00 -13.30

Kontakt: Rapla, Tallinna mnt. 23
tel 5551 3058, 677 7055

Rahvusvaheline kvaliteedijuhtimise sertifikaat ISO 9001:2008 ja keskkonnasertifikaat ISO 14001:2004

RAKVERE TEATER

MEIE MEHED

Neil Simoni komöödia

Lavastaja Toomas Suuman

K, 28. jaan kell 19 Järvakandi Kultuurihallis

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

„Meie, mehed“ on praegusel ajal vajalik tükk. Esietendusel kuulsin publiku seas nii palju tervislikku, vabastavat ja helget naeru, et tundus, nagu oleks majanduskriis igaveseks möödas. (Veiko Märga, Eesti Ekspress 27.03.2009)

TÖÖPAKKUMISED

Prillimäe Lasteaed Põnnipere ootab oma väikesesse kollektiivi **LOGOPEEDI/ERIPEDAGOOGI** (0,5 koormusega).

Avaldus, CV ja haridust tõendav dokument või eriala omandamist tõendav dokument saata aadressil Prillimäe Lasteaed Põnnipere, Lasteaia tänav 7, Prillimäe alevik, Kohila vald 79702. Lisainfo ponnid@kohila.ee. Tel 5556 0049 või 483 5342

Ostame metsamaterjali, raieõigust ja metsakinnistuid.

Tel 514 8238, 523 7944, 503 8777
e-mail: eesi@mitsagroup.com

Metsäliitto Eesti AS on nüüd Metsä Forest Eesti AS

Rapla Vallavolikogu 18. detsembri 2014 otsusega nr 57 algatati **DETAILPLANEERING** Rapla linnas **Alu tee 1** hoonestatud kinnistule (katastritunnus 67001:001:0830 pindala 17 355 m², 100% ühiskondlike ehitiste maa) ja **Alu tee 3** hoonestamata kinnistule (pindala 2535 m², transpordimaa). Detailplaneeringu eesmärk on tingimuste loomine Rapla haigla kõrvale umbes 100-kohalise Rapla hooldekodu ja päevakeskuse ning teiste avalikkusele suunatud funktsioonide kandvate hoonete rajamiseks. Detailplaneeringuga lahendatakse liikluskorraldus, tehnovõrkudega varustamine, määratakse kinnistute ehitusõigus ja haljastuslikud, heakorrasuslikud ning keskkonna- ja muinsuskaitseelised põhimõtted. Vastavalt keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnangu seisukohtadele jäetakse keskkonnamõju strateegiline hindamine algatamata.

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikke küttepuid (lepp, haab). Pikkused 37, 40, 50, 75 cm. Tel 5373 7294

maja Märjamaal Niidupargi 5. Tel 5553 9222

Küttepude müük, alati hea hinnaga. Holmes&Meyers. Küsi hinda! Tel 600 5323, 5550 5574

toores lehtpuu al 50 cm, Rapla-maal al 26 €, metsakuiv okaspuu al 35 €; 50 cm kuiv lehtpuu al 40 €; tarne al 10 rm. 3-meetrised küttepuid, tarne al 30 tm, hind kokkuleppel. Tel 502 4895

turba- ja puidubriketti. Kuivad kütteklotid. Vedu. Tel 5359 2794

Rapla küttekontoris lõhutud, saetud lepa küttepuid 30, 40, 50, 60 cm, ka võrkkotis. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puidu- ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

kütteklotse 40 l võrkkotis. Tel 5683 0454

soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151, 5354 3002

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

heina, silo ja lumesahk. Tel 504 0984

toidukartulit "Laura" ja "Afra". Tel 521 2016

kasutatud, väga korralik **külmik INDESIT** (200 cm x 60 cm). Valge, kahe uksega, sügavkülmal 3 sahtlit, üleväl 5 riulit + puuviljakastid. Hind 180 €. Tel 5389 2877

kuivi puid võrkkottides. Merling OÜ. Tel 5694 4474

TEENUS

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinade ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus. Sõit Tallinna alates 50 €. Tel 5330 7447, antsraisa-maa@hotmail.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H.
Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Veo- (4 t), tõste- (2,3 t) ja bob-cat teenus. Tel 527 1344, 509 4884

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Multilifti veo- ja tõsteteenus, mini-laaduriteenus. Tel 5818 9969

Katuse, fassaadi ja üldehitustööd. www.artellehitus.ee
Tel 5352 9476

Üldehitustööd, katused, fassaadi- ja soojustustööd. Tel 5333 8705

Vannitubade ehitus
www.topruut.ee. Tel 5566 6155

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Järna 2. E-R 9-17, L-P 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

PROMETS OÜ ostab metsamaad ja kasvava metsa raieõigust. Tel 5591 9930, info@promets.ee

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

ANNAN ÜÜRILE

Kaiu alevikus 2-toalise korteri (otse omanikult), osaliselt möbleeritud, elektriküte. Tel 512 2025

SOOVIN ÜÜRIDA

äriripina Raplas. Tel 5858 6803

Raplas või lähikümbruses 2-3 toali korteri. KIIRE! Tel 5676 2550

OTSIN TÖÖD

38 a noormees soovib leida tööd. Oodatud kõik pakumised. Tel 5398 1121

MITMESUGUST

Vanem mees (ajutise puudega) vajab kehtiva juhiloaga kuni 70 a perenaist kooseluks (või abistajaks). Tel 5660 0723 Rapla

UUE aasta soodustused plastikakendele!

Amves ☎ **489 7306**

2015 on ukse ees!
Vinge Raplamaa kalendri saad
 Raplamaa poodidest või RS toimetusest.
Viljandi mnt.6, Rapla
tel: 489 2130

Hea Metsaomanik!
 Ostame Sinult raieõiguse.
 Lisaks paku meile lepikeid ja metsakinnistuid.
 info.merling@gmail.com
 56 2222 54

Sinu tehtud lahe FOTOTABAMUS ootab lehes avaldamist!
SAADA PILT foto@sonumid.ee

Mälestame kallist
ENN PEEGLIT
5. I 1965 - 9. VII 2013
 tema
 50. sünniaastapäeval.

Lähedased

Head töökaaslast
VALVE ROSSI
 mälestavad töökaaslased
 Kehtna kondiitri päevilt.
 Sügav kaastunne omastele.

Malle ja Helle

*Jõudsid elus palju anda,
 jõudsid muret, rõõmu
 kanda,
 kuni lõppes elutee...*

Meie hulgast lahkus kallis
 abikaasa, ema, vanaema,
 vanavanaema
KAJA KELLMANN
11.IX 1946 - 03.I 2015

Omaksed

Ärasaatmine 10.01.2015
 kell 11 kodust Märjamaa
 kalmistule

Kallist venda ja onu
LIONEL LIEBFELDI

mälestavad
 õde ja õelapsed.

*Kustus elu, vaikus valu,
 väsisid su töökad käed...*
 Mälestame alati abivalmis,
 töökat ja head
VAIKE TAMME.
 Langetame leinas pea.
 Avaldame kaastunnet tütar
 Evele lastega ja teistele
 lähedastele.
 Aino ja Endel Toidutarest

*Iga lahkumine on raske,
 iga teeasaatmine kurb...*

Mälestame armast
KLARA HÄMELAINENIT
 ja avaldame kaastunnet
 tütrele lastega.

Leili laste ja nende
 peredega

*Mälestus Sinust
 hinge jääb helge ja hea.
 Meie mõtetes püsib Sa üha,
 elad edasi me seas...*

Langetame leinas pea,
 mälestades meie kallist
 varalahkunud venda

VELLO PAPPELIT.

Avaldame kaastunnet
 lesele.

Õed ja vend peredega

Tunne südamest kaasa
 Kristiinale armsa ema

TIINA VEERDE

surma puhul.

Riinimanda koorid

Mälestame

KLARA HÄMELAINENIT

ja avaldame omastele
 kaastunnet.

Keava eakate selts Videvik
 ja alevikuanem

*Ei kao leinavalu hingest,
 ei kao silmist pisarad...*

Südamlik kaastunne Arnele
 ning Annelile, Antile ja
 Argole peredega armsa
 abikaasa, ema, vanaema,
 vanavanaema ja ämma
KAJA KELLMANNI
 kaotuse puhul.

Tarmo, Õnne, Hilja,
 Katrin ja Ruth peredega

Südamlik kaastunne Kate-
 rina Veerdele ja lähedaste-
 le kallile emale

TIINA VEERDE

surma puhul.

Töökaaslased

*Saab igaüks meist
 kingituseks aja,
 ta kestust aimata ei tea...*

Südamlik kaastunne
 lähedastele kallile

TIINA VEERDE

kaotuse puhul.

RVG 12.b klassi
 lapsevanemad

*Igale meist
 on antud aeg,
 aeg tulla, olla ja
 minna...*

SALME SILD

Avaldame sügavat
 kaastunnet tütardele
 peredega armsa ema
 kaotuse puhul.

Silva ja Ene peredega

Südamlik kaastunne Eerikale,
 Maarikale ja Heidile
 ema ja vanaema

KLARA HÄMELAINENIT

kaotuse puhul.

Anne, Arne, Virge, Tarmo,
 Karin-Juta ja Juta

Avaldame kaastunnet
 Egle ja Elvis Ostasnikovile

EMA

surma puhul.

Lokuta Kaater

*Iga lahkumine on raske,
 iga teeasaatmine kurb...*

Avaldame sügavat
 kaastunnet Ülole,
 Katerinale ja Kristiinale
 kallile abikaasa ja emale

TIINA VEERDE

kaotuse puhul

Töökaaslased
 hooldeosakonnast ja
 Rapla esindusest

Avaldame siirast
 kaastunnet lähedastele

TIINA VEERDE

kaotuse puhul.

Võsa 20 KÜ

Sügav kaastunne Tiiole
 perekonnaga
VÄINO MAE
 surma puhul.

Mälestavad majanaabrid
 KÜ Tööstuse 9

Teatame kurbusega, et
 lahkunud on meie abikaasa,
 isa, vanaisa, vanavanaisa
 ja vend
VÄINO MAE
1. X 1941 - 3. I 2015
 Leinavad omaksed

Ärasaatmine 9. jaanuaril
 kell 14.30 Pärnamäe
 krematooriumis

Lahkus armas õemees

VÄINO MAE.

Südamlik kaastunne
 Tiiole ja lastele
 peredega.

Aiki, Geo ja Mirja
 peredega

*Sinust mälestus
 me hinges elab,
 sinu hää veel kõrvus
 kõlab...*
 Meie sügav kaastunne
 lähedastele kallile

TIINA VEERDE
 kaotuse puhul.

Sinu klassi lapsed

Mälestame toreid
 naabrimemme
SALME SILDA
 ja avaldame kaastunnet
 perele.

Perekonnad Sõster, Mitt,
 Sullakatko, Eevi Janson,
 Helgi Pärna, Hannes,
 Reet ja Peeter

Südamlik kaastunne Tiio
 Maele perega kallile

VÄINO MAE

kaotuse puhul.

Kohila Gümnaasiumi
 38. lend

Avaldame kaastunnet õpetaja
 Tiio Maele abikaasa ja
 Anni-Brit Bachmanile
 vanaisa

VÄINO MAE
 surma puhul.

Kohila Gümnaasiumi pere

Kallis Eve!
 Südamlik kaastunne sulle
 armsale

EMA

surma puhul.

Töökaaslased
 Kandi konsumist

KINO

MÄRJAMAA KINO HELK

„Grace: Monaco vürstinna“ (Prantsusmaa-USA-Belgia-Itaalia-Šveits)

7. jaanuar kl 17, 19, 21

„Stonehearsti vaimuhaigla“ (USA)

9. jaanuar kl 17, 19, 21

14. jaanuar kl 17, 19

„Sipelgapoiss“ (Taani, eesti keeles)

11. jaanuar kl 15.30

„Isamaaline mees“ (Soome)

11. jaanuar kl 17, 19, 21

14. jaanuar kl 21

„Nullpunkt“ (Eesti)

13. jaanuar kl 17, 19, 21

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM

„Tehase Tarbeklaas peakunstniku Helga Kõrge klaastooted aastaist 1953-1992“

Püsinäitus „134 aastat Järvakandi klaasitööstust“

„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuseumi kogudest“

Muuseum avatud K, N, R kl 11-18, L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM

Näitus Raplamaa kunstniku Inga Sule loomingust ja hobidest

Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“

Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM

Näitus etnograafilistest ülesmõõtmisjoonistest (näituseküünis)

Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“

Avatud E-R kl 10-17, L-P etetellimisel, suletud riiklikel pühadel

HAGERI MUUSEUM

Tsaariaegsetest koolitarvetest tänasesse päeva – näitus eri ajastute koolitarvetest

Hageri kihelkonnast kirjasõnas

Püsinäitus „Lõuna-Harjumaa talupojakultuuri tarbeesemeid 19. sajandi lõpust, 20. sajandi algusest“

Püsinäitus „Maa-apteek“, püsifotonäitus

„Kihelkonnakeskus Hageri“

Avatud T, K, N kl 11-16

NÄITUS

Näitus Raplamaa kunstniku Inga Sule

loomingust ja hobidest

Mahtra talurahvamuuseum

Liisimari Randjärve tööde näitus „Hiina maal“

Kehtna kunstide kool, II korrus

„Jaanipäev ja jõuluõhtu, see on aeg, mil täidad kõhtu“. Toite jõululauale

Kehtna raamatukogu

Keila kangakudumisringi näitus "Teatepulk"

Kohila raamatukogu

Euroopa Parlamendi liikme Tunne Kelami fotonäitus „Eesti tee vabadusele“

Kohila koolituskeskuse fuajee

Urve Rukki fotonäitus „Jõulust jaani“

Kohila Tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või leppida kokku tel 5623 0741

Märjamaa muusika- ja kunstikooli II kursuse õpilaste näitus "Meie SAMSIMM kunst"

Anne Aaspõllu näitus "Akvarellisuvi 2014"

Märjamaa muusika- ja kunstikooli 1. klassi

õpilaste pisiplastika näitus "Jõululugu"

Märjamaa gümnaasiumi poiste ja tüdrukute metallehistööde näitus

Märjamaa raamatukogu

Käsitöönäitus "Maalinguga kotid - maavillased" ja "Vahvad lembestiilis kaisukarud"

Objektiiv Ordu fotonäitus "Rabahetked"

Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Näitus "Põnevad kogumised... 700 lipsu"

Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Rein Berlokko "Ajahammas" (saalis)

Rändnäitus Islandi jõuluvana (vitriinis, 5.-17. jaanuar)

Sirkka Lasneri ja Ingrid Tederi näitus "Kas värv on oluline?" (fuajees)

Tarvo Aro Meti vitraažinäitus „Talvised aknad“

Rapla keskraamatukogu

TEATER

„Mere märgid“. Ugala teater

Märjamaa rahvamaja, 12. jaanuar kl 19

KONTSERT

TTÜ Puhkpilliorkestri uusaastakontsert

Märjamaa rahvamaja, 10. jaanuar kl 15

Rapla kultuurikeskus, 10. jaanuar kl 19

MITMESUGUST

Loe ja meisterda algklassiõpilastele

Rapla keskraamatukogu, 7. jaanuar kl 17

Loodusõhtu „Kes meil metsas elavad?“

Kaarepere, Valtu jahimaja, 8. jaanuar kl 17.30

Doonoripäev Raplas

Rapla kultuurikeskus, 9. jaanuar kl 10-14

Kohtumisõhtu Tarvo Kralliga

Purku koolimaja, 9. jaanuar kl 19

Valla aastaalguse pidu

Juuru rahvamaja, 9. jaanuar kl 19.30

Rapla Tantsustuudio treeninguid tutvustav päev

Rapla, Okta Centrum, 10. jaanuar kl 15

Kohtumisõhtu kirjanik Kati Saara Vatmanniga

Juuru raamatukogu, 13. jaanuar kl 17

SPORT

Paarisvõrkpalliturniir Kohila Kap 2015

Kohila spordihoone, 10. jaanuar kl 10

Saalihoki võistlused

Rapla, Sadolini spordihoone, 10. jaanuar algusega kl 11

Alema KV suusatamises I etapp, klassikaline stiil

Nissi vald, Alema suusarada, 10. jaanuar kl 12

KoMo suusasarja II etapp ja maakonna MV, klassika sprint

Rapla, Vesiroosi terviserada, 11. jaanuar

Koolinoorte uueaasta kergejõustikuvõistlus

Rapla, Sadolini spordihoone, 12. jaanuar kl 14

KOOLITUS/LOENG

Esineb personaaltreener Mirko Miilits teemal "Kuidas end kõhurasvast vabaks süüa?"

Märjamaa rahvamaja, 11. jaanuar kl 13

KIRIKUTEATED

Alliansspalvenädala oikumeeniline jumalateenistus. Jutlustab vabakoguduse pastor Matthew Edminster, laulab vabakoguduse ansambel

Rapla Maarja-Magdaleena kirik, 11. jaanuar kl 12

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 14. jaanuari lehes.

Suvine menutükk „Mere märgid“ sõidab Märjamaa rahvamajja

Esmaspäeval, 12. jaanuaril kell 19 etendub Märjamaa rahvamajas Gardner McKay näidend „Mere märgid“.

Laval on kaks näitlejat – Meelis Rämmeld ja Kadri Adamson (Endla teater), kelle hoida on kogu lavastuse pinged ja atmosfäär. Lavastus jutustab loo Colmist, kalurist, kes elab väiksel Iiri saarel. Ühel pulmapeol näeb ta ilusat linnatüdrukut, kelle sarnast muidu sel saarel juba ei kohta. Aasta hiljem kirjutab Colm talle kirja. Ilusama kui temasugusest lihtsast kalurist ealeski võiks oodata. Kirjale järgneb teine ja kolmaski, kuni ühes nendest kirjadest seisab kutse taas kohtuda.

Teatrikriitik Margus Mikomägi kirjutas esietenduse järel Postimehes: „Kui

Meelis Rämmeld ja Kadri Adamson.

Foto: Ugala teater

Saueaugul sel suvel sündinud lavastust ja näitlejate tundetoone millegagi võrrelda, siis on kõige sarnasem ehk see, millest on aastaid luuletanud, laulnud ja rääkinud Jaan Tätte, ja see, mida

meile vahel kõneleb ja kuhu juhib Fred Jüssi“ (Postimees, 21.08.2014). Näidendi „Mere märgid“ lavastaja on Margus Kasterpalu. Lavastuse kunstnik on Liina Tepand, muusikalise

kujunduse tegi Toomas Lunge ning valguskujunduse Rene Liivamägi.

Täpsema info ja mänguajad leiab Ugala teatri veebilehelt www.ugala.ee

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI
PUHKPILLIORKESTRI

UUSAASTA-KONTSERT

Märjamaa Rahvamajas
10. jaanuaril 2015 kell 15.00

Rapla Kultuurikeskuses
10. jaanuaril 2015 kell 19.00

Solist akordionil: Martin Trudnikov
Dirigendid: Tarmo Kivisilla ja Priit Rusalepp
Kavas: G. Sviridov, D. Šostakovitš, J. Strauss jt.

Kontserdid on tasuta

www.orkester.ee

NELJAPÄEV 8.01	REEDE 9.01	LAUPÄEV 10.01	PÜHAPÄEV 11.01	ESMASPÄEV 12.01	TEISPÄEV 13.01	KOLMAPÄEV 14.01
ETV 06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Paks boss. Kiire rünnak 09.50 Minuscule 09.55 Terevisioon* 11.55 Pealtnägija* 12.45 Laulukarussell 2015 13.45 Meie inimesed. Nora* 14.10 Vabariigi kodanikud (subtiitritega)* 15.05 Draamasari Kahe korruse rahvas. Naissoo musternäidis 16.00 Draamasari Holby City haigla. Lõpp-punkt 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Önne 13 17.40 Draamasari Paks boss. Kiire rünnak 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Äratust! 19.10 Draamasari Kahe korruse rahvas 20.05 Kahekõne 20.30 8 mm ELU 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kapital 22.10 MI 22.35 Muusikadokk Rokiklassika. Elvis Presley 23.30 Vaadates sisse 00.20 Tulle vaadates. A. H. Tammsaare mõtisklusi 00.36 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Paks boss. Otsingul 09.50 Minuscule (Prantsuse 2011)* 09.55 Terevisioon* 11.55 MI* 12.25 Muusikadokk Rokiklassika. Elvis Presley 13.15 Kapital* 13.45 Foorum (subtiitritega)* 14.35 Osoon* 15.05 Draamasari Kahe korruse rahvas. Oled mulle kõik 16.00 Draamasari Holby City haigla. Trikk või komm? 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Önne 13 (Eesti 1995) 17.40 Draamasari Paks boss. Otsingul 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Äratust! 19.10 Draamasari Kahe korruse rahvas. Viimane valss 20.05 Oleg Sõlg - naised ja muusika! 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Mängufilm Tamara Drewe 23.30 Pealtnägija* 00.15 Kriminaalsari Langus, 5/5. Hiigelukristik 01.19 ERR.ee uudised	07.30 Näh 07.35 Klumpsud 07.45 Rüütel Rooste 07.55 Mesilane Maia 08.10 Suursilm 08.20 Arva ära, kui palju ma sind armastan 08.30 Maša ja karu 08.35 Lassie 09.00 Flamenko ja hapukapsad 09.30 Saada sõber Euroopasse 10.00 Maahommik 10.45 Önne 13 11.15 Pealtnägija 12.05 Eesti lood 12.35 Lauulu lugu 12.45 Kodu 13.35 Jõulutunneli laulud 2014 14.00 Emil 14.40 Kahe korruse rahvas 15.30 Kimmo Pohjonen 17.00 Võimu kants. 18.00 ENSV 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Äratust! 19.10 Kahe korruse rahvas 20.05 Reisile minuga. 20.30 Önne 13 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Lilyhammer 22.20 Noor inspektor Morse 23.50 Kuritegu 00.50 Võrno ja Oja aastavahetuse pidu 01.34 ERR.ee uudised	07.30 Näh 07.35 Pimmi ja Pammi seiklused 07.40 Sam-sam 07.50 Vahva Roosi 08.00 Väike printsess 08.15 Mesilane Maia 08.25 Arva ära, kui palju ma sind armastan 08.35 Belka ja Strelka 08.45 Lastetuba 09.00 Prillitoos 10.00 Hommik Anuga 11.15 Tareq Taylorig Põhjamaade kokakunst 11.45 Puutepunkt 12.15 Illus maa 12.25 Tamara Drewe 14.10 Kahe korruse rahvas 15.05 Veripunane väli 16.00 Aasta muusik 2014 17.00 Noor inspektor Morse 18.30 AK 18.40 Laulukarussell 2015 19.40 Äratust! 20.05 Kuningapere 20.30 ENSV 21.00 Ak. Nädal. Ilm 21.40 Sport. Sport 22.00 Kölab hästi! 22.05 Lahendamata juhtum: naine puuris 23.40 Hommik Anuga 00.50 Kodu 01.35 Paljad helid. Kadi Uibo ja Krista Joonas 01.47 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Paks boss. Hullel on veel ees 09.45 Minuscule 09.55 Terevisioon* 11.55 Maahommik* 12.40 Reisisari Reisile minuga. Kandy linn ja kaneel* 13.05 Tareq Taylorig Põhjamaade kokakunst. Lapimaa 13.35 Saada sõber Euroopasse 14.05 Aasta muusik 2014* 15.05 Kahekõne (subtiitritega)* 15.30 8 mm ELU 16.00 Draamasari Holby City haigla. Aeg järele anda 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Önne 13 17.40 Draamasari Paks boss. Liiga palju kokkasid 18.30 Ak 19.00 Ringvaade 20.05 Vabariigi kodanikud 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 OP! Teater 22.10 Draamasari Veripunane väli 23.00 Komöödiadari Kuningapere. Piimaliiter 23.25 Plekktrumm* 00.10 Ringvaade* 01.19 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Paks boss. Liigne agarus (Saksa 2012) 09.45 Minuscule. Moskiito (Prantsuse 2007)* 09.55 Terevisioon* 11.55 Meie inimesed. Triin* 12.20 OP! teater* 12.55 Kölab hästi!* 13.00 Riigikogu infotund 14.00 Hommik Anuga* 15.15 Maahommik* 16.00 Draamasari Holby City haigla. Teada-tuntud hädad (Holby City, Inglise 2003) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 1995) 17.40 Draamasari Paks boss. Liigne agarus (Der Dicke, Saksa 2012)* 18.30 Ak 19.00 Ringvaade 20.05 Pealtnägija 21.00 Ak. Ilm 21.30 Sport 21.40 Foorum 22.30 Eesti lood. Järjekord (Eesti 2014) 23.00 Draamasari Võimu kants. Lahinguvallmis (Borgen, Taani 2011) 00.00 Ringvaade* 01.10 ERR.ee uudised	

ETV 2

07.00 Animasarjad 08.15 Lastetuba 08.35 Hiirelabor 08.40 Muumide maailm 08.45 Indiaanipoiss Yakari 09.00 Lennud 10.00 Minuscule 10.05 Holby City haigla 11.00 Sofi Oksanen 12.00 Mammut 13.30 ERR.ee uudised 15.30 Hunt Kriimsilma 9 ametit 15.55 Lotte 16.00 Lastetuba 16.15 Cedric 16.30 Indiaanipoiss Yakari 16.40 Okaspead 17.05 SimsalaGrimm 17.35 Stella ja Sam 17.45 Siilipoiss Alfredi seiklused 18.00 Väike prints 18.20 Lammass Shaun 18.30 Lastetuba 18.45 Väike printsess 18.55 Rüütel Rooste 19.05 Vahva Roosi 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 AK (vene keeles) 20.00 Sada protsenti 20.35 Winny Puhh: maailma veidraid bänd 21.30 R2 Aastahitt 2014 22.30 Kuidas valmis "Derek" 22.55 Eesti TOP 7 23.45 Ringreis 01.38 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.30 Vahva Roosi 08.45 Indiaanipoiss Yakari 09.00 Vennad ja õed Krahlid 09.55 Minuscule 10.05 Holby City haigla 11.00 Smallville 11.40 R2 Live 12.12 ERR.ee uudised 15.30 Hunt Kriimsilma 9 ametit 16.00 Lastetuba 16.10 Stella ja Cedric 16.30 Indiaanipoiss Yakari 16.40 Vahva Roosi 16.55 SimsalaGrimm 17.20 Stella ja Sam 17.30 Fiksikud 17.40 Tugitoolisport 17.45 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.55 Lassie 18.20 Klumpsud 18.30 Lastetuba 18.45 Väike printsess 18.55 Rüütel Rooste 19.05 Vahva Roosi 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 AK (vene keeles) 20.00 India looduse saladused 20.50 Minuscule 20.55 Kaks paari ja üksindus 22.10 Kuritegu 23.10 BFM esitleb 23.40 Eesti TOP 7 00.30 R2 Aastahitt 2014* 01.36 ERR.ee uudised	09.00 Rallipörsas Ruudi. Ruudi ja suhkrupüha 09.30 Belka ja Strelka. Vallatu pesakond 09.35 Vahva Roosi. Kas ma saaks oma hääle tagasi? 09.45 Baleriin Angelina. Maiasmokk Angelina 10.00 Laulukarussell 2015 11.00 Kaks paari ja üksindus 12.10 Kui siit pilvepiirilt... 12.30 OP! kunst* 13.00 MI* 13.30 Eesti lood. Pastacas 14.00 Idapiiril 14.30 Eesti muusika videod 14.45 Paraadi lõpp 16.15 Smallville. Veenmisjõud 17.00 Hulkur Rasmus 18.40 Lammass Shaun 18.50 Joonas jutud. Joodelduspäev 19.10 Näh 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 19.45 Mul annet on ka äikeseks 20.30 dokkaader Luubi all 21.50 Teatriõhtu Mikumärdi 00.05 Muusikafilmi. 23.40 Eesti TOP 7 00.30 R2 Aastahitt 2014* 01.36 ERR.ee uudised	09.00 Hulkur Rasmus 10.40 Baleriin Angelina 11.00 Tundmatu Selkämeri 12.00 Sada protsenti 12.35 Winny Puhh 13.30 Duett-duell 13.55 Mammut 15.25 Siin ja praegu 16.10 India looduse saladused 17.00 Muumide maailm 17.30 Rallipörsas Ruudi 18.00 Ott kosmoses 18.20 Animasarjad 19.00 Mesilane Maia 19.10 Näh 19.20 Aktuaalne kaamera (viipek) 19.30 Aktuaalne kaamera + (v k) 20.00 Teemaõhtu. Aastavahetuse parim valik. Tujurikkuja 2013 20.30 Rohke Debelaki vanad libaudised 20.50 Tujurikkuja 2011 - rahva valik 21.35 Rahvasaadik Pius 21.45 Rahva Tujurikkuja 22.10 Edekabel 2014 22.40 Welcome To Estonia ehk kellest saab au-eestlane 23.05 Vanamehe multikas 23.25 Võrno ja Oja aastavahetuse pidu 00.25 Vana ja kitsas 00.59 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 07.50 Väike printsess 08.00 Baleriin Angelina 08.30 Cedric 09.00 Kihnu lapsed pool sajandit hiljem 09.35 Holby City haigla 10.30 Tsirk, tsirk, tsirgukene 11.00 Ela sajani 11.30 Egon Nuter 12.20 Eesti TOP 7* 13.09 ERR.ee uudised 15.30 Hunt Kriimsilma 9 ametit 15.55 Lotte 16.00 Lastetuba 16.15 Joonas jutud 16.35 Baleriin Angelina 16.50 Loomaia tee 64 17.00 SimsalaGrimm 17.30 Pipi Pikksukk 17.55 Leon 18.00 Mina ja Miia 18.20 Milly murrab pead 18.30 Lastetuba 18.45 Džungliraamat 18.55 Rüütel Rooste 19.10 Muumide maailm 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 AK (vene keeles) 20.00 Paraadi lõpp 21.30 Minuscule 21.35 Plekktrumm 22.20 Muusikafilmi The Stone Roses: kivist tehtud 23.55 Noortebänd 2014 00.30 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.30 Milly murrab pead 08.35 Muumide maailm 08.45 Indiaanipoiss Yakari 09.00 Ringvaade* 10.05 Holby City haigla 11.05 Plekktrumm* 11.50 The Stone Roses: kivist tehtud 13.26 ERR.ee uudised 15.30 Hunt Kriimsilma 9 ametit 15.55 Lotte 16.00 Lastetuba 16.15 Cedric 16.25 Indiaanipoiss Yakari 16.40 Baleriin Angelina 16.50 Loomaia tee 64 17.05 SimsalaGrimm 17.30 Pipi Pikksukk 17.55 Leon 18.00 Mina ja Miia 18.20 Milly murrab pead 18.30 Lastetuba 18.45 Džungliraamat 18.55 Rüütel Rooste 19.10 Muumide maailm 19.20 AK (viipek) 19.30 AK (v k) 20.00 Derek 20.25 Minuscule 20.30 Tallinna kilud 21.20 Uue aja asjad 21.30 AegRuum 22.25 4x4. Tšukotka 22.55 dokkaader Luubi all 00.10 Lewis 01.47 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 09.00 Ringvaade* 10.05 Holby City haigla 11.00 4x4. Tšukotka 11.30 AegRuum 12.25 Eesti muusikavideod 12.57 ERR.ee uudised 15.30 Hunt Kriimsilma 9 ametit 15.50 Lotte 16.00 Lastetuba 16.15 Cedric 16.25 Indiaanipoiss Yakari 16.40 Samsam 16.50 Mukk ja Tšavapa 17.00 Hiirelabor 17.05 SimsalaGrimm 17.30 Väike printsess 17.40 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.50 Fiksikud 18.00 Väike prints 18.20 Maša ja karu 18.30 Lastetuba 18.45 Džungliraamat 18.55 Rüütel Rooste 19.10 Muumide maailm 19.20 AK (viipek) 19.30 AK (vene k) 20.00 Meie inimesed 20.25 Minuscule 20.30 Kapital 21.00 BFM esitleb 21.30 Muusikafilmi INXS 22.55 Viljandi Kultuuriakadeemia 2013 23.25 R2 Live 23.55 Muusikafilmi Sensatsioon 00.30 ERR.ee uudised
---	--	--	--	---	---	--

KANAL 2

06.10 Lastega kodus 06.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.55 Eskimotüdruk 07.05 Warneri multimaania 07.35 Timon ja Pumba 08.00 Reporter* 09.00 Keelatud armastus 10.00 Taltsutamatu süda 11.00 Kodus ja võõrsil 12.00 Avameelselt 12.30 Suur lotokolmapäev - Roosi sõda 13.30 Everwood. Kolm Everwoodi kaevurit 14.30 Süütu süüdlane 15.30 Lastega kodus 16.00 Küladekatiivid. Maalri surm 17.00 Taltsutamatu süda 18.00 Keelatud armastus 19.00 Reporter 20.00 Eesti tippmodell 3 21.00 Kõök 21.30 Telerahva aastavahetus 22.30 Tunnistajakaitse 00.35 Bordell 232. Kõik need ahvid 01.30 Mängufilm Lõpp-punkt 5* 03.00 Reporter* 03.50 Piinlikud kehad 04.40 Küladekatiivid. Maalri surm. Hommikul tööle 05.25 Doktor Oz	06.10 Lastega kodus 06.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.55 Eskimotüdruk 07.05 Warneri multimaania 07.35 Timon ja Pumba 08.00 Reporter* 09.00 Keelatud armastus 10.00 Taltsutamatu süda 11.00 Kodus ja võõrsil 12.00 Eesti tippmodell 3 13.00 Kallailm 13.30 Everwood. Tõe koorem 14.30 Süütu süüdlane 15.30 Lastega kodus 16.00 Küladekatiivid. Jo kahtluse all 17.00 Taltsutamatu süda 18.00 Keelatud armastus 19.00 Reporter 20.00 Nädalalõpp Kanal 2ga 20.35 Galileo 21.30 Mis? Kus? Millal? 22.35 Dicki ja Jane'i trikid. Hittkomöödia ootamatult rahahätta sattunud abielupaarist 00.20 Connecticutis kummitab 02.05 Mathias Rust - Kremli lendur 03.00 Reporter* 03.50 Piinlikud kehad 04.40 Küladekatiivid 05.25 Doktor Oz	06.10 Ma ei teadnud, et olen 06.35 Metskassid 07.25 Reporter* 08.20 Hubert ja Takako 08.45 Top Shop 09.00 Aia- ja kodusaade 10.00 Lemmikretseptid 10.45 Hooaeg 11.30 Rooli võim 12.00 Subboteja 13.00 Telerahva aastavahetus 14.10 Nero Wolfe. Šampanja ühele 16.05 Selfridge'i kaubamaja 17.05 Rosamunde Pilcher - Tundmatu süda 19.00 Reporter+ 19.35 Tuulest viidud 23.40 Doktor Parnassuse Imaginaarium. Seiklusfilm doktorist ja tema erakordsest rändetendusest 01.45 Dicki ja Jane'i trikid 03.15 Särav täht. Eluloofilm 23-aastasest inglise poeedist John Keatsist ja tema kõrgmoodi tudeeriva naabritüdruku Fanny Brawn'e vahel lahvatanud salajasest armuloost 05.10 Reporter+* 05.40 Heeringas Veenuse öäl	06.05 Rooli võim 06.30 Metskassid 07.20 Tom ja Jerry 07.45 Saurusega seiklema! 09.15 Kummi-Tarzan 10.45 Nädalalõpp Kanal 2ga videod 11.20 Kõök 11.45 Eesti tippmodell 3 12.45 Avameelselt 13.15 Mida toob aasta 2015? 14.15 Meie aasta Siberis. Miski ei vasta tööle. Sari Tuuli Roosma perekonna Siberisse kolimist ja uue eluga kohanemist 15.15 Suvi Long Islandil 17.05 Barbara Wood - Kariibi mere saladus 19.00 Reporter+ 19.35 Sajandi armastus. Ibrahim ja Hatice kodurahu taastub. Valitseja tegeleb kurja kohtunikuga isiklikult. Rüstem jääb edutamata. Firuze saavutab kontakti Mihrimahiga 21.30 Selfridge'i kaubamaja 22.30 Ülemine piir 00.45 Bernie 02.25 Pettus 04.10 Reporter+* 04.40 Nero Wolfe. Šampanja ühele	06.10 Lastega kodus 06.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.55 Eskimotüdruk 07.05 Warneri multimaania 07.35 Timon ja Pumba 08.00 Reporter* 09.00 Keelatud armastus 10.00 Taltsutamatu süda 11.00 Kodus ja võõrsil 12.00 Sajandi armastus 14.00 Heeringas Veenuse öäl 14.30 Süütu süüdlane 15.30 Lastega kodus. Pesapallur Stephanie 16.00 Küladekatiivid. Sel ööl olid tagajärjed 17.00 Taltsutamatu süda 18.00 Keelatud armastus 19.00 Reporter 20.00 Saladused 20.30 Dokumentaalfilm Kogujad 21.30 Vanga 22.35 Jüngerid. Süü 23.30 Mõrvaennetajad 00.25 Alcatraz. Webb Porter 01.15 Hirokin - viimane samurai 03.00 Reporter 03.50 Heeringas Veenuse öäl 04.15 Kallailm 04.40 Küladekatiivid. 05.25 Doktor Oz	06.10 Lastega kodus 06.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.55 Eskimotüdruk 07.05 Warneri multimaania 07.35 Timon ja Pumba 08.00 Reporter* 09.00 Keelatud armastus 10.00 Taltsutamatu süda 11.00 Kodus ja võõrsil 12.00 Saladused* 12.30 Dokumentaalfilm Kogujad 13.30 Everwood. Täpselt nagu filmis 14.30 Süütu süüdlane 15.30 Lastega kodus. Joey läheb Hollywoodi 16.00 Küladekatiivid. 17.00 Taltsutamatu süda 18.00 Keelatud armastus 19.00 Reporter 20.00 Krimi 20.30 Radar 21.30 Vice 22.10 Must nimekirj 23.05 Mängufilm Röövlid 01.05 Sissemurdjad. 01.30 Jüngerid*. Süü 02.10 Vampiir, vaim ja libahunt 02.55 Reporter* 03.55 Aia- ja kodusaade* 04.40 Küladekatiivid. Lollisti läks 05.25 Doktor Oz	06.10 Lastega kodus 06.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad 06.55 Eskimotüdruk 07.05 Warneri multimaania 07.35 Timon ja Pumba 08.00 Reporter 09.00 Keelatud armastus 10.00 Taltsutamatu süda 11.00 Kodus ja võõrsil 12.00 Radar 13.00 Krimi 13.30 Everwood. Kurvad pühad 14.30 Süütu süüdlane 15.30 Lastega kodus. Tüdrukud tahavad lõbutseda 16.00 Küladekatiivid. 17.00 Taltsutamatu süda 18.00 Keelatud armastus 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokolmapäev - Roosi sõda 21.00 Avameelselt 21.30 Südame seadus 23.25 Southland 00.20 Mis? Kus? Millal? 01.15 Vanga 02.10 Krimi 02.35 Rooli võim 03.00 Reporter 04.05 Lemmikretseptid 04.40 Küladekatiivid. Surm saabus pärast tööpäeva lõppu 05.25 Doktor Oz
---	--	---	---	---	---	--

TV3

06.15 Redakai 06.40 Beyblade: metalli raev 07.05 Nõiad 07.30 Beyblade: metalli raev 07.55 Saatuslik valik 08.55 Meisterkock 09.50 Kirgedes torm 10.55 Vaprad ja ilusad 11.20 Top Shop 11.35 Brigaad 12.35 Allakäigutrepist üles 13.35 Riskikuller: Eluohtlik üleandmine* 14.35 Seitsmes taevas: Paljastatud saladused 15.30 Vaprad ja ilusad 16.00 Kirgedes torm 17.05 Saatuslik valik 18.05 Meisterkock 19.00 Seitsmesed uudised 20.00 Võlutud Ella 21.50 Selgelnägijate tuleproov, hooaja saladused ja skandaalid 22.55 Staarid veinimõisas 23.50 Grey anatoomia 00.45 Ameerika õudukas: hullumaja: Tere tulemast Briarcliffe 01.35 Mängufilm Wilfred: Austus 02.15 Me armastame Eestit 03.50 Staarid veinimõisas 04.35 Seitsmesed uudised 05.25 Selline on elu!	06.15 Redakai 06.40 Beyblade: metalli raev 07.05 Nõiad 07.30 Beyblade: metalli raev 07.55 Saatuslik valik 08.55 Meisterkock 09.50 Kirgedes torm 10.55 Vaprad ja ilusad 11.20 Top Shop 11.35 Päev, mis muutis mu elu: Ärinalisest tantristiks 12.05 Kodumäng 12.35 KolmeDok: Lembelaulik Jüri Homenja 13.35 CSI kriminalistid: Metsikud plikad 14.35 Seitsmes taevas 15.30 Vaprad ja ilusad 16.00 Kirgedes torm 17.05 Saatuslik valik 18.05 Meisterkock 19.00 Seitsmesed uudised 20.00 Allakäigutrepist üles 21.00 Võimalik vaid Venemaal 21.30 Riskikuller: Tasu 22.30 Kätemaks: Veri 23.25 Top Gear 00.30 Kalamehejutud Siberis 01.00 Puudutus. Noosfäär kerkib 01.50 Uus normaalus: Geidar 02.15 Allakäigutrepist üles 03.05 Võimalik vaid Venemaal 03.35 Top Gear 04.35 Seitsmesed uudised 05.25 Selline on elu!	05.40 Kirgedes torm 07.25 Madagaskari pingviinid 07.45 Käsna-Kalle Kantpüks 08.10 Väike merineitsi 08.30 Madagaskari pingviinid 09.00 Simpsonid 10.00 Heimari kokaklubi 10.30 Ulakad vanurid 11.00 Simpsonid 11.50 Suu nagu kölab tuttavalt 14.20 Võlutud Ella 16.05 Šura. Kurt Seyit on tsariarmee leitnant ja Türgi päritolu Krimmi maoomaniku vanim poeg. Oma kauni välimuse ja ulja käitumise tõttu on ta alati olnud naiste lemmik 18.05 Sind otsides: Vennad otsivad Ukrainast sugulasi 19.00 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp 19.30 Simpsonite film 21.05 Jääaeg: jõulueri - mambuti jõulud 21.30 Padjaklubid: Veri on paksem kui vesi 22.30 Kummituspruut 00.25 Kuni surm meid lahutab 02.25 Uus tüdruk: Kontroll 03.15 Šura 05.10 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp	05.40 Kirgedes torm 07.25 Madagaskari pingviinid 07.45 Käsna-Kalle Kantpüks 08.10 Väike merineitsi 08.30 Madagaskari pingviinid 09.00 Simpsonid 09.55 Simpsonite film
--	---	---	--

Kuga mööblikauplustes müügil
SUUR VALIK köögi-, elutoa-,
lastetoa- ja magamistoamööblit.

VALIK TÄIENEV PIDEVALT!

Tule ja tutvu! Hinnad soodsad
Suurema ostu puhul tingimisvõimalus.
JÄRELMAKS PROTSENDIVABA!

MEIE KAUPLUSED:

RAPLAS Püri 5A,
E-R 9.30-18, L 9-15
Telefon 489 4453

PÕLVAS Jaama 69 D
telefon 799 1489

VALGAS Vabaduse 2
telefon 767 0173

JÕGEVAMAAL Pauastveres
telefon 77 1310

TÜRIL Tehnika 8
E-R 9.30-18, L 9-15
telefon 384 8576

VILJANDIS Riia mnt 52
telefon 433 6029

ABJA-PALUOJAS Tiigi 1, telefon 436 0158

KUGA mööblid
kogemus mugavusest

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpo-
teegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel
ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.
- haavapaberipuitu 28 € /tm

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

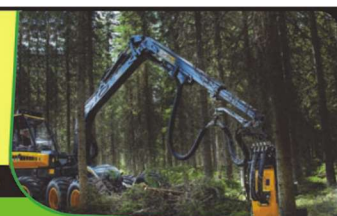
Kallis Ulvi!
Õnnitleme!

Raplamaa Sõnumid

www.metsaharvenduse.ee

Metsa ja põllumaa ost;
Raieõiguse ost;
Metsamaterjali ost;
Metsamaterjali raie ja väljavedu;
Metsamaterjali transport;
Kasvava võsa ost ja lõikus;
Hakkepuidu tootmine ja müük;
Metsamajanduskavade koostamine;
Ettemaksu võimalus

+372 5138 029

+372 51 60 843

metsaharvenduse@gmail.com

+372 51 32 772 ; svenpluss@gmail.com

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteebiga ja
läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

- Ostame METSAKINNISTUID,
ka raiutud ja hüpoteebiga
- Ostame PÕLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

TEBOLAR
AUTOTEENINDUS

**UUSAASTA
PAKKUMINE!**

Jaanuaris töötund
vaid 15€ ja sildade
reguleerimine 20€

Tebolar autoteenindus: Tebolar OÜ
Vahtra 8, Rapla 79512, Raplamaa
tebolar@hotmail.ee · Mob 5660 0280

B-kategooria algaste
klassiõppes -
algab 14.01 ja 18.02, kell 17
Teooria e-õppes -
algus kokkuleppel
B-kategooria lõppastmekoo-
litus - ühe päevaga, iga nädal
BE-, C- ja CE-kategooria
täiendaste -
algus kokkuleppel

**JÄTKUVALT SOODSAD
HINNAD!**

Raplas, Lasteaia 5, I korrus
Registreerumine ja lisainfo:
www.autosoit.ee, tel 5347 6674

*Hommikukohv ja
Raplamaa uudised!
Ideaalne!*

Kallis!
Ära unusta Sõnumeid
tellida!

RAPLAMAASõnumid

TELLIDA SAAB: tel 489 2130, e-post: kuulutused@sonumid.ee; www.sonumid.ee, kõigist postkontoritest, Raplamaa Sõnumite toimetusest: Viljandi mnt 6, Rapla (teisel korrusel)

NINATARK NOTSU

MITTE ÜLEARU TERASE KUPLIALUSE OMANIK

...KIRI SAMUTI NBA KORVI-KÜTT

TOOMAS TÕNISSON HEINAKUHL INGLISE HÄRRAS

EGIPTI KASS NORD ÄBARIKU HOONE HOOV

MAREK 1000 (lühend)

ÜLESANNE LADEMES HALDUS-ÜKSUS VENES

MAJASÜDA LÖPP VITAMIINI-POMM

JÕULUAJA AKNALAUA-JALANÕU PÕSENUK KALAVÖRK

ERBIUM NARMALINE TEHNIKA

TINA VARANDUS MINGIST TEISEST

VITSAKE ÕHIN SÖÖMISE EELDUS

KOERA LÜHI-SÕNAVÖTT

RUTEENIUM

PRETENSIOONIKAS KODULOOM, tema PROBLEEMIHULK

TOPELTVALUS HALE HÄDÄLDUS TEATER

TAVARUIGAMI TIGEDALT TURRIS VEND UNDAJA

VULKAAN ÜMARA KEHAOSA JÄTKU AKSESSUAAR

SEAL (vene k) Tlin SADAMA ÜKS BOSSI-DEST (in+n)

AAR KUS VIGA NÄED... SEAL TULE AITA (LAITA)

SUUR HUNNIK NÄITLEJA KESTVALT KURTMA

SEA-PUBEKAS EI NIHKU RÖÖTSI KROON

JOOD ANU KAAL EESTI RAADIO

VOLLI KÄRO ASUUR HEKTAR

MERJ (ingl k) JÕGI EUROOPAS TERAS-TROSS

TEEDE-ASUTUS NIKOLAI MALIN KÕIGIS

MITTE TEISTEGA SANTA... (vulkaan) SELTSIMEES

KAUG-IDA MAA URVE DOSIA TASKUKELL

ESS RAHUL-OLEMATUSE ILMING

MUUDKUI ja MUUDKUI NÄITLEV TELENÄGU

MI JAAPANI KOERATÕUG VÄSIMATU VIGISEJA

ASTAAT ja LÄMMASTIK AINULT SÕLMEDEGA

HALLIDE JUUSTE VÕIMALIK AUTOR UKU KULL

ENDINE MUSKLI-DAAM ÄRNI

TRIPSI ja TRULLI KESKMINE MAARAMATA VANUSES TÄPI-A

BRASIILIA NÄITLEJA-TAR KÄRATAV KÄSKLUS

ARUTLEV KIRJATÜKK EVE VIILUP TRÄNI

HOBUSE HÄÄLITSUSE ÜHIK LAUSEKIIL

MITTE IIAL VOLT NEEME KUNINGAS

TALUPOJA-KÕRTS JUURUS KLASS

UDARA OSA ...REALISM NIKKEL

VIRILA OLEKUGA EMM

USA OSARIK NAISENIMI VÄÄVEL ja LUTEETSÜM

SEB-i NETIPANK LIPENDAMA SASSIS "HEIN"

...VANA (äsa) puhkusele siirdunud taat

...ASI (kann)

HUNDI HÜÜE SUUND ... USPENSKI

GEE TÄNUSÖNA VOKAALITU "JUST"

TAGANT KIHUTAV RHODE ISLAND

ANTIS TÄEL AIA VAHELE JÄÄNUD SEA VÄL-JENDUSVIIS

TULISTVALU KEVADE ESIMENE KÖÖGIVILI LA

TSIKLI-VÕISTLUS VENIV AIETUS LEETSELJAK

TAPPEV VIDIN MAGAMATA ALLA-HINDLUS

NB! VASTUS

Ärge kujutage ette, justkui ma siin vingun, et kord maa külmunud ja siis kärses kärnas – lihtsalt konstateerin fakti, et kui maa on!!!!

Koostas: Aivi Meister

LASTELE

NELJATÄHELISTE SÕNADE ESITÄHTEDEST SAAB LAHENDUSSÕNA.

ANNUS, PORTSJON

KAUNIS, KENA

SAADAKSE TÖÖ EEST

EMAKE

VALGE TÜVEGA PUU

SÜNNIPÄEVAKOOK

TERAVILI

VÄGA ILUS LILL

ÕIGesti vastasid:
LISANN TERRAS
MELANI VAHESAAR
TOREN HOLDER VAHESAAR
MAIRO ONNO
KAROL KEELMANN
RENNO KEELMANN
SUSANNA LIISA KUUSEÕIS
ELIISE LUISKA
BRITTEN BERG

RAAMATU "MARTIN JA SALALAEGAS" VÕITIS ELIISE LUISKA

EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „TUISUVAAL“

Auhinna saab kätte Raplamaa Sõnumite toimetusest

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja "Rapla-maa kalendri 2015"

Saada ristsõna vastus hiljemalt 12. jaanuariks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Rapla-maa Sõnumite toimetusse aadressil Vil-jandi mnt 6, Rapla 79511. NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinna saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

31. detsembril ilmunud suure ristsõna vastus on „...SAAB VANA AASTAGA ÜHELE POOLE!“ . Kalendri 2015 võitis REET TAMMEVÄLI

RAPLAMAAL kalender 2015

KINDEL KÄEULATUS. RAPLAMAAL

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

NIMI

Mariliis Vest

Tugevate all ei pea ma silmas füüsilist tugevust, vaid pigem vaimset. Juba tegelikult möödunud sügisel Raplas alanud intensiivne kardio-treening *Insanity* ehk „hullumeelsus“ pani esimese korraga proovile võhma, lihased ja enesundimise oskuse.

Esmaspäeva õhtul valmistusin vaimselt uueks katsumuseks ja kogemuseks. Okta Centrumisse olid seekord kohale tulnud vaid naissoo esindajad, kes olid selga pannud trenniriided ning varunud tavalisest suuremas koguses vett. Meid ootasid kaks särasilmset ja rõõmsat neidu, kes trenni läbi viima hakkasid.

Keha liigutamisega alustasime täpselt kell 18. Teinud eeltööd ja uurinud treeningviisi kohta, teadsin kohe, et valmistuda tuleb raskeks tunniks. Vaatamata sellele, et olen terve elu ennast mingil määral liigutanud, oli juba esimese kümne minutiga hingamine raskendatud ja nägu punane. Sellegipoolest käis siis veel peast läbi mõte, et „polegi nii hull kui arvasin“. Seda aga seni, kuni selgus, et tegemist oli kõigest soojendusega.

Soojendusele järgnesid rahulikud venitused. Endamisi pidasin juba aru, millal siis see nii-öelda hullumeelsus välja paistma hakkab. Kaua ootama ei pidanud, sest järgmine etapp oligi põhitreening. Hüppasime, vehkisime, jooksisime, tegime kätekõverdusi, kükist hüppeid ja kõikvõimalikke muid harjutusi, kus kasutada tuli vaid oma keharaskust ilma igasuguste lisaraskusteta.

Kuna mitmeminutiliste pingutuste vahepeal olid vaid 30-sekundilised puhkepausid, leidsin end ühel hetkel neljakäpukil maas õhku otsimast. Sama kiirelt kui põrandale sain, kuulsin treeneri karme sõnu: „EI PUHKA, PÜSTI, PÜSTI, TEE, TEE!“ Sõjaväekord, mis mõjus omamoodi väga motiveerivalt.

Tüdrukud ei olnud õnneks meiega liialt karmid ega liialt pehmed ja andsid siiski nii uutele kui ka vanadele tegijatele hingamis- ja harjumisruumi. Tund aega eneseületust läks üsnagi kiiresti ning treeningu lõppedes võis lihaste väsimuse ja nõrkuse kõrval

Treener Sandra Vilismäe treeningus armu ei anta.

Kätekõverdused, kükist hüpped ja kõikvõimalikud muud harjutused.

Soojendusele järgnesid rahulikud venitused.

Fotod: SIIM SOLMAN

tunda mõnusat uhkustunnet.

Ka treeneritel oli algul raske

Kavasid on sellisel treeningul mitu, et tagada mitmekülsus. Treenerid Nancy Buht, Sandra Vilismäe ja Liis Pärn alustasid ise treeningutega aasta tagasi, kodustes tingimustes. Nüüd tunnistavad nad, et nemadki jõudsid esialgu vähem ja tege-

likkuses on nii, et igaüks teeb täpselt nii palju trennis kaasa, kui jõuab.

„Esialgu tegelikult inimesed pelgavad seda trenni, sest vaadatakse internetist videosid, mis loovad esmamulje, et trenn on raske ja seda ei jõua teha,“ ütleb Liis. Kõige suurem väljakutse nende endi jaoks on aga treeningviis nimega *pure cardio*, kus üks harjutussee-

ria kestab 15 minutit ilma puhkusega.

Insanity peamiseks eesmärgiks on rasva vähendamine, vastupidavuse saavutamine ning isikliku progressi nägemine. Treenerite sõnul on need, kes korralikult kohal käivad, arenenud väga palju ning jõuavad trenni ka täismahus kaasa teha. *Insanity*

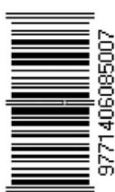
puhul ei ole tüdrukute sõnul võimalik aga kergemaid variante teha - kergem variant on puhkus, ja kui enam ei jõua, tuleb hetk puhata.

Lisaks *Insanity* le õpetavad tüdrukud ka *showtantsu* lastele ja noortele ning annavad lastetantsu tunde 3-6-aastastele. Tunniplaani lisanduvad veel kaalukad, ladina rütmid

ning venitused ja tantsutrennid poistele. Veebruarist lisandub ka esimene LesMills'i treeningprogramm *BodyJam*, mis on tunniajane tempokas tantsutreening.

10. jaanuaril on Rapla Tantsustuudio treeninguid tutvustav päev, kus on võimalus kõikide pakutavate trennidega tutvuda.

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260 Tellimise, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084 faks 489 2135, e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson.
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Vivika Veski (489 2132), Siim Jõgis (489 2139), Katri Reinsalu (489 2246), Stina Andok, Haldi Ellam

Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138). Fototoimetaja: Jaak Kadarik (489 2138). Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138). Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138). Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130). Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2131). Raamatupidaja: Juulija Rüsse (489 2136, 489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135. Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363